

RĂSPUNS LA PROBLEMA TRAFICULUI DE COPII

Ghid introductiv cu privire la intervențiile bazate pe drepturile copilului,
extras din experiențele organizației Salvați Copiii în Europa de sud-est

*SPEED Promotion
București 2004*

Salvați Copiii

Răspuns la problema traficului de copii:

Ghid introductiv cu privire la
intervențiile bazate pe drepturile copilului,
extras din experiențele organizației
Salvați Copiii în Europa de sud-est

Salvați Copiii

Programul Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copii, Europa de sud-est

*Implementat în cadrul Pactului de Stabilitate - Grupul de Coordonare
privind Problema Traficului de Ființe Umane ("The Stability Pact Task
Force on Trafficking in Human Beings"), program finanțat de Ministerul
Norvegian de Externe, Agenția Suedeză de Dezvoltare Internațională
(SIDA) și Fundația Oak*

Răspuns la Problema Traficului de Copii: ghid introductiv cu privire la intervențiile bazate pe drepturile copilului, extras din experiențele organizației Salvați Copiii în Europa de sud-est

Conceput și redactat de Galit Wolfensohn
Editat de Sandra Thomsen
Traducerea în limba română: Raluca Nicolae

Publicarea acestui material a fost posibilă cu sprijinul organizației Salvați Copiii, cu finanțare din partea Ministerului Norvegian de Externe, Agenției Suedeze de Dezvoltare Internațională (SIDA) și Fundației Oak , în cadrul Pactului de Stabilitate - Grupul de Coordonare privind Problema Traficului de Ființe Umane. Opiniile exprimate în această publicație sunt ale autorului și nu reflectă în mod necesar poziția organizației Salvați Copiii.

Citatele din cadrul acestei publicații sunt reale și provin de la copiii și echipele de specialiști care au participat în Programul Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copii.

Lucrările artistice incluse în această publicație aparțin copiilor organizației „Copiii Lumii” din Albania, precum și celor care au luat parte la atelierelor de lucru pe tema conștientizării problemei traficului de copii organizate de Centrul de Informare al Romilor din Serbia.

**Publicat de Salvați Copiii, Programul Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copii, Europa de sud-est
Copertă și design: Studio Grafike Elsi Kongo**

Lucrarea artistică de pe copertă: Arjan Kruja, 14 ani, Tirana

Tipărit în 2004

Exemplare : 250

© **2004 Salvați Copiii**

Toate drepturile rezervate. Conținutul acestei publicații poate fi folosit și reprodus în scopuri educaționale, precum și în alte scopuri non-comerciale, cu condiția ca reproducerea să fie însoțită de menționarea organizației Salvați Copiii ca sursă.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Wolfensohn, Galit
Răspuns la Problema Traficului de Copii:
ghid introductiv cu privire la intervențiile bazate pe
drepturile copilului, extras din experiențele
organizației Salvați Copiii în Europa de sud-est

Galit Wolfensohn - București: Speed Promotion, 2004

Bibliogr.
ISBN 973-87041-0-3

343.54:3-053.2

Mulțumiri

Acest ghid nu ar fi fost posibil fără energia, devotamentul și creativitatea copiilor și tinerilor, a partenerilor de implementare și a echipei Salvați Copiii, care au contribuit la realizarea Programului Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copii. Programul a fost implementat în cadrul Pactului de Stabilitate - Grupul de Coordonare privind Problema Traficului de Ființe Umane, cu finațarea generoasă din partea Ministerului Norvegian de Externe, Agenției Suedeze de Dezvoltare Internațională și Fundației Oak. Salvați Copiii - Norvegia, Salvați Copiii - Marea Britanie, Salvați Copiii - Italia și Salvați Copii - Suedia au furnizat, de asemenea, un important sprijin financiar și în ceea ce privește managementul programului. Programul a fost conceput în 2001 de către Bronwen Lewis, Salvați Copiii - Albania și Chris Cuninghame, Salvați Copiii - Marea Britanie.

Acest ghid a fost pregătit și scris de Galit Wolfensohn, Coordonator Regional pentru Programul de Răspuns la Problema Traficului de Copiii al organizației Salvați Copiii și editat de Sandra Thomsen.

Mulțumim următoarelor persoane pentru comentariile și contribuțiile lor la textul publicației: Brikena Zogaj - Salvați Copiii, Albania; Archana Tamang - Salvați Copiii, Asia Centrală și de Sud; Stephen Ashby - Salvați Copiii, Albania; Brownen Lewis - Marea Britanie; Lara Giuriato - Italia; Ola Florin - Salvați Copiii, Suedia; Anduena Shkurti - Salvați Copiii, Albania; Dana Munteanu - Salvați Copiii, România; Robert Stratoberdha - Ajutați Copiii, Albania; Svetlana Roko - Copiii Lumii, Albania; Evis Papa - Copiii Lumii, Albania; Danijela Ustic - Centru pentru Inițiative de Politici Sociale, Croația; Rasa Sekulovic - Salvați Copiii, Serbia; Ana Stojovic-Jankovic - Salvați Copiii, Muntenegru; Rrezarta Hadri Jashari - Salvați Copiii, Kosovo.

Mulțumiri speciale copiilor din cadrul organizației "Copiii Lumii", Albania și tuturor copiilor care au participat la atelierele desfășurate la Centrul de Informare al Romilor, pentru lucrările artistice care ilustrează această carte.

Autorul este în special recunoscător față de toți cei care au fost implicați în procesul de implementare și documentare cu privire la lecțiile învățate din proiectele pilot și care au împărtășit din viziunea și experiența lor în cadrul numeroaselor vizite în teren, al întâlnirilor regionale, rapoartelor de proiecte și discuțiilor permanente, precum și celor care au făcut posibile toate aceste vizite și întâlniri.

În Albania: Mulțumiri speciale echipei Salvați Copiii din Albania, care a jucat un rol major în coordonarea programului regional și care, în mod generos, ne-a oferit sfaturi, cu generozitate și umor; în special mulțumim următorilor: Stephen Ashby, Director; Anduena Shkurti, Coordonator de Program; Brikena Zogaj, Manager Program Educație; Anila Meco, Director Financiar; Voltisa Dervishi, Asistent Financiar; Sokol Muca, Administrator; Olinga Rafat, Secretar Administrativ; Vilma Prevazi, Asistent Financiar-Administrativ și Brownen Lewis (Director) și Veslemoy Naerland (Manager de Program), care au oferit un ajutor deosebit de important încă din fazele timpurii de implementare a programului. Adresăm mulțumiri, de asemenea, echipei de asistență și copiilor din cadrul organizațiilor "Ajutați Copiii" (Ndihme per Femijet) și "Copiii Lumii" (Femijet e Botes dhe Shqiperise) din Albania, parteneri de implementare, precum și tuturor copiilor, tinerilor și animatorilor din Centrele de Tineret din Cerik și Kucova.

În Croația: Mulțumiri echipei din cadrul Centrului pentru Inițiative de Politici Sociale, Zagreb și, în special, Alexandrei Selak Zivkovic, Director și Danijelei Ustic, Coordonator de Program. Mulțumim, de asemenea, și lui Dubravka Marusic, de la Institutul pentru Copiii cu Probleme de Comportament (Dom Za Odgoj Djece I Mladezi), Zagreb, precum și educatorilor care au implementat atelierele de lucru pe tema prevenirii traficului.

În Kosovo: Mulțumiri echipei Salvații Copiii din Kosovo, și în special lui Florija Pajaziti, Manager Adjunct de Program; Rrezarta Hadri Jashari, Ofițer de Informație pe problema Traficului de Copii; Emira Pruthi, Ofițer de Program; Artan Bllaca, Ofițer de Program; Katherine Mahoney, Director. Mulțumiri, de asemenea, echipelor de specialiști și copiilor - parteneri de implementare din cadrul Centrului de Tineret AKP/Podujeve din Podujeve, Centrului de Tineret din Gjakove, Centrului pentru protecția drepturilor copiilor din Skenderaj și organizației "Speranța Copiilor" din Mitrovica.

În Muntenegru: Mulțumiri echipei Salvații Copiii din Muntenegru, în special: Anei Stojovic-Jankovic, Coordonator de Proiect, Marinei Lutovac, Ofițer Program și lui Gordana Ivanovic, Director. Mulțumiri, de asemenea, tuturor educatorilor care au dezvoltat și condus atelierele de lucru cu copiii, în mod special lui Slavisa Bukvic (Stampi) și Jelena Gluscevic de la Centrul Pentru Copiii și Tineret, Giraffe, precum și Mirjanei Tejic, pentru contribuțiile lor.

În România: Mulțumiri echipei Salvații Copiii, în special: Gabrielei Alexandrescu - Președinte Executiv, Danielei Munteanu - Coordonator de Program, Ginei Badiu - Asistent social, lui Petre Matei - Avocat, Danei Nicolaescu - Psiholog, Cludiei Budnaru - Asistent social. Mulțumim, de asemenea, Roxanei Bodnăraș și Dianei Șerban, care au lucrat de la început în acest proiect și tuturor voluntarilor care au ajutat la realizarea atelierelor de lucru. De asemenea, mulțumiri speciale sunt adresate fetelor și tinerelor femei asistate care s-au întâlnit cu noi și ne-au împărtășit din experiențele lor.

În Serbia: Mulțumiri echipei Salvații Copiii din Serbia, în special următoarelor persoane: Rasa Sekulovic, Coordonator Program (și Manager al Programului de Protecție și Participare), Marko Sinadinovic (care a lucrat inițial în calitate de Coordonator de Program) și lui Andrew Dunn, Director. Mulțumiri, de asemenea, echipelor și copiilor din cadrul agențiilor partenere: "Centrul pentru Drepturile Copilului" (Centar za prava deteta) din Belgrad, "Centrul de Informare al Romilor" (Romski Informativni Centar) din Kragujevac și "ASTRA", Belgrad. Mulțumim echipelor Salvații Copiii din Marea Britanie, Italia și Suedia, celor care au fost implicați în managementul și susținerea programului, în special lui: Peter Wood - Coordonator Regional pentru Europa, Salvații Copiii, Norvegia; Pippo Costella - Coordonator Program, Salvații Copiii, Italia; Mary Davies - Ofițer de Program, Europa de sud-est, Salvații Copiii, Marea Britanie; Leif Lahne - Salvații Copiii, Suedia; Judy Lister - Salvații Copiii, Marea Britanie; Ola Florin - Consilier Program, Salvații Copiii, Suedia; Turid Heiberg - Consilier Principal, Salvații Copiii, Norvegia. Mulțumim, de asemenea, lui Chris Cuninghame și Oliviei Lalonde - Salvații Copiii, Marea Britanie, care au fost implicați în proiect încă de la început.

Mulțumim din inimă tuturor copiilor care au participat în proiectele pilot, pentru faptul că ne-au împărtășit din experiențele, ideile și creativitatea lor și pentru că ne-au ajutat să aflăm mai multe despre realitățile vieții lor.

Prefață

În toată Europa de sud-est numărul de cazuri de copii traficați înregistrați este în creștere, iar copiii aflați în situație de risc sporit, precum și cei care au fost deja traficați rămân în continuare vulnerabili de a fi exploatați și abuzați. În ciuda faptului că în ultimii doi ani, actorii cheie din Europa de sud-est și-au intensificat răspunsurile la problema traficului de copii, totuși, capacitatea actorilor guvernamentali și a altor responsabili în domeniu de a lua măsuri eficiente pentru protejarea copiilor în fața traficului, rămâne limitată din pricina unor mecanisme de protecție a copilului labile, a lipsei de resurse (materiale și tehnice) și a unei înțelegeri limitate a vulnerabilității copiilor cu risc de a fi traficați și a ceea ce înseamnă o intervenție eficientă. Acest lucru a fost amplificat și de eșecul general al guvernelor atât din Europa de vest cât și din Europa de est de a aborda dimensiunile structurale și de a evidenția cauzele adânci ale traficului de copii din regiune.

În mai 2002, Salvați Copii a inițiat un Program Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copii din sud-estul Europei (Regional Child Trafficking Programme in Southeast Europe), într-o încercare de a intensifica răspunsurile la problema traficului de copii și de a mări gradul de protecție a copiilor traficați și a celor care riscă să fie traficați. În parteneriat cu actorii locali și naționali, Salvați Copii a desfășurat șase intervenții pilot în Albania, Croația, Kosovo, Muntenegru și România, intervenții care au urmărit nevoile de prevenire, protecție și/sau reintegrare ale acestor copii. S-a urmărit de asemenea împărtășirea lecțiilor învățate și a recomandărilor din proiectele pilot, la nivelul factorilor de decizie din regiune.

Acest raport își propune să împărtășească din experiențele acumulate. Raportul prezintă cele mai importante experiențe, învățăminte și recomandări ale noastre și se adresează în primul rând practicienilor interesați să dezvolte intervenții în traficul de copii bazate pe drepturile copilului. Raportul poate fi, de asemenea, de interes pentru reprezentanții guvernului, pentru finanțatori, reprezentanți ai organizațiilor non-guvernamentale internaționale și naționale care sunt interesate de problema traficului de copii sau de chestiuni legate de drepturile copilului în general.

Prima parte a acestui raport prezintă o scurtă trecere în revistă a principalelor probleme legate de traficul de copii din sud-estul Europei și trasează unele principii generale de ajustare între strategiile bazate pe respectarea drepturilor copilului și programele de combatere a traficului.

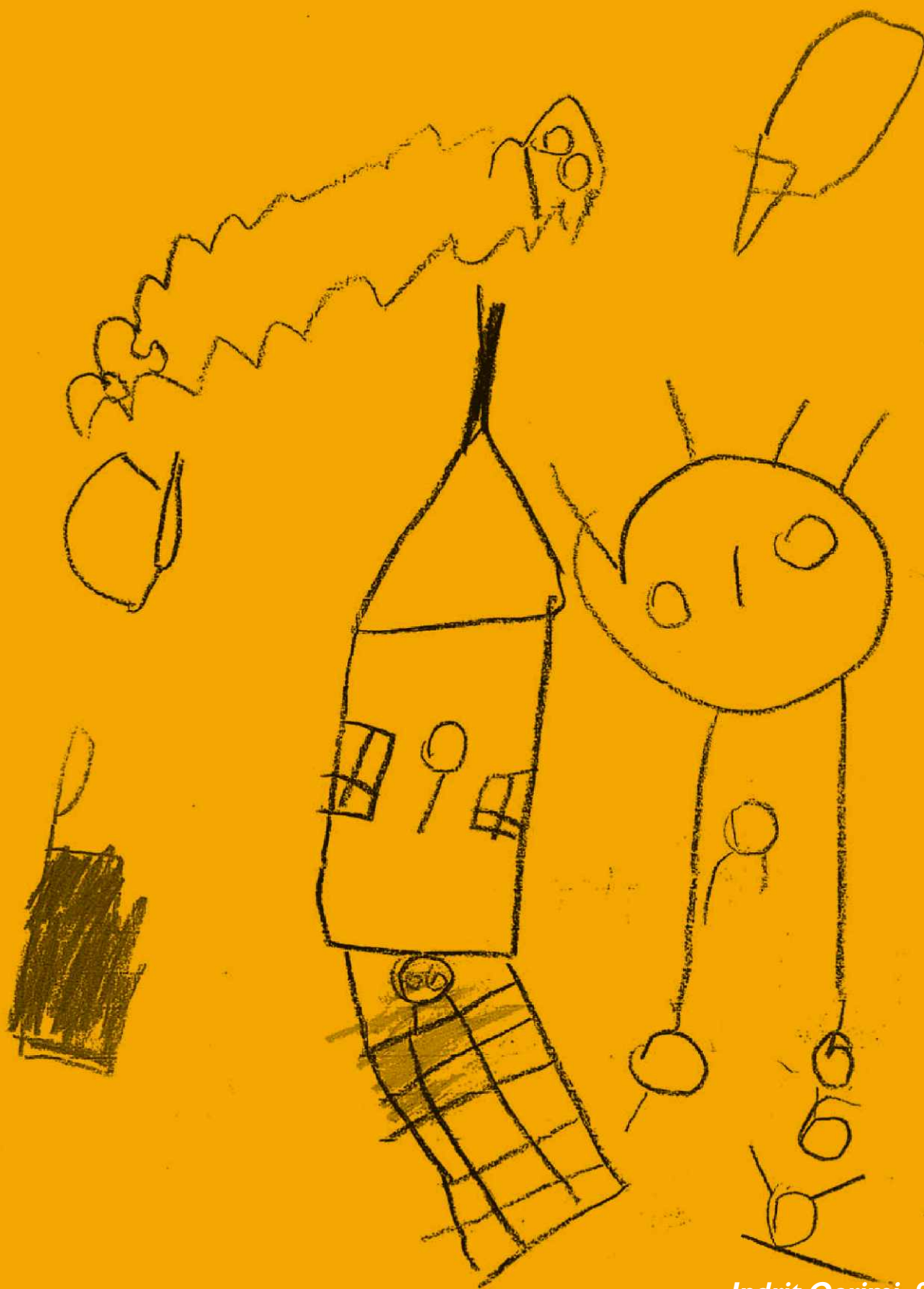
A doua parte prezintă exemple concrete de diferite intervenții în traficul de copii, intervenții dezvoltate pe baza experiențelor acumulate în cadrul programului regional.

În prezent sunt în desfășurare mai multe inițiative de combatere a traficului de copii în Balcani, iar acestea pot fi consolidate sau folosite ca puncte de plecare pentru noi inițiative. În același timp, mai avem foarte mult de învățat referitor la tipurile de intervenție eficientă, pentru creșterea gradului de protecție a copiilor traficați și a celor aflați în situații de risc, precum și în legătură cu modul de abordare a unora dintre factorii majori care contribuie la vulnerabilitatea copiilor în fața exploatării și abuzului. Sperăm ca acest raport să poată juca un rol cât de mic, contribuind la acest efort și acordând mai multă importanță opiniilor copiilor implicați în acest proces.

Cuprins

1. Ce este traficul de copii?	1
2. De ce este nevoie să facem distincția între traficul de copii și cel de adulți?	9
3. Ce se face în prezent pentru a stopa traficul de copii?	13
4. Ce înseamnă o abordare bazată pe respectarea drepturilor copilului în intervențiile pe problema traficului de copii?	19
• Cum se poate aplica în practică o abordare bazată pe respectarea drepturilor copilului?	24
5. Ce înseamnă Programul Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copii, al organizației Salvați Copiii?	29
6. Ce se înțelege prin „prevenire“?	33
7. Ce rol poate juca conștientizarea problemei traficului de copii în strategiile de prevenire?	37
• Cum pot fi folosite campaniile de informare publică?	40
• Cum pot fi făcute mesajele despre trafic astfel încât ele să fie pe placul copiilor?	42
• Ce strategii pot fi folosite pentru a promova învățarea interactivă despre trafic?	45
• Cum pot fi implicați copiii în campaniile de conștientizare pe tema traficului?	52
• Cum îi putem ajuta pe copii să se protejeze singuri?	54
• Care sunt provocările întâlnite în activitățile de conștientizare?	56
8. Ce rol pot juca răspunsurile centrate pe comunitate în strategiile de prevenire?	61
• Sprijinirea familiilor și a celor care au copii în îngrijire în crearea unui mediu protector	63
• Promovarea dezvoltării economice la nivel local	64
• Investiția în educație	66
• Dezvoltarea resurselor comunitare pentru tineret	68
9. Cum se poate aplica o abordare centrată pe respectarea drepturilor copilului în intervențiile la nivel de comunitate?	71
• Adoptarea unei abordări holistice	72
• Lucrul cu copilul în contextul propriei sale familii și comunități	74
• Identificarea punctelor forte ale copiilor și construirea unei relații de încredere și respect reciproc	76
• Implicarea copiilor și a comunităților lor în planificarea și implementarea proiectelor	78
• Promovarea participării copiilor	79
• Oferirea unor oportunități de includere socială pentru copiii marginalizați	81
• Considerarea tuturor actorilor implicați	83
10. Ce rol poate juca dezvoltarea capacității de răspuns la problema traficului?	87
11. Cum poate contribui coordonarea la consolidarea intervențiilor în traficul de copii?	95
12. Cum se pot promova, prin cooperare cu mass-media, interesele superioare ale copiilor victime ale traficului de ființe umane?	105
13. Cum pot fi folosite acțiunile de promovare pentru a determina schimbări pe termen lung pentru copiii traficați și a celor aflați în situație de risc?	109
14. Concluzii și recomandări	115
Bibliografie și resurse	122
Contacte	125
Anexa I	126
Rezumatul Programului Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copii al organizației Salvați Copiii, Europa de sud-est	126

Indrit Qerimi, 9 ani

I. Ce este traficul de copii?

„Am plecat în Grecia cu un bărbat. În Grecia ne-a tratat foarte rău. M-a pus să cerșesc pentru bani. Îi dădeam lui toți banii. Obişnuia să mă lovească. Încă mai am semne pe față de la bătaii. Am suferit mult.”

- băiat, 14 ani, victimă a traficului, Tirana, Albania

„M-au sfătuit să nu refuz să dansez pentru că până la urmă tot o să o fac dar cu un pistol la cap. Trebuie să te porți frumos, altfel te omoară.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

În fiecare an, mii de copii - băieți și fete din sud-estul Europei - sunt traficați pentru a fi exploatați în scopuri comerciale. Ei sunt recrutați fie prin înșelăciune, fie prin constrângere sau forță, sunt transportați în interiorul sau peste granițele naționale și vânduți în repetate rânduri. Copiii pot fi traficați cu scopul de a fi exploatați sexual, comercial, de a fi puși la muncă forțată, la cerșit, la furat, la munci agricole, munci domestice sau pentru a fi dați ilegal spre adopție.

Ce este traficul de copii?

Prima definiție a traficului de persoane agreată la nivel internațional se regăsește în Protocolul Națiunilor Unite cu privire la Prevenirea, Combaterea și Pedepsirea Traficului de Persoane, în Special a Traficului de Femei și Copii, protocol care vine în completarea Convenției ONU împotriva Crimei Organizate Transfrontaliere („UN Convention against Transnational Organised Crime”) din anul 2000, cunoscut și sub numele de Protocolul de la Palermo. Definiția este următoarea:

„recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare de recurgere sau prin recurgere la forță ori la alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de o situație de vulnerabilitate, ori prin oferirea sau acceptarea de plăți ori avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritate asupra alteia în scopul exploatării.

Exploatarea va include, ca un minim, exploatarea unor acte de prostituție ale altor persoane sau alte forme de exploatare sexuală, muncă sau servicii prestate forțat, sclavie sau practici similare sclaviei. Consimțământul unei victime a traficului de persoane de a fi exploataată ... va fi irelevant în cazul în care s-a făcut uz de unul din mijloacele descrise mai sus.

Recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea unui copil cu scopul de a-l exploata se va considera ca fiind „trafic de copii”, chiar și în cazul în care acest lucru nu implică nici unul din mijloacele enumerate mai sus.

„Prin „copil” se înțelege orice persoană cu vârsta mai mică de 18 ani (Art. 3).”

Așadar, traficul de copii implică:

- Transferul copilului, prin care acesta este separat de comunitatea sa.
- Prezumția de coerciție, fraudă, înșelăciune sau abuz de putere din partea traficantului.
- Intenția de a exploata a traficantului.

Care este magnitudinea problemei?

Nu există statistici exacte referitoare la numărul copiilor traficați, iar cifrele variază. Acest fapt se datorează naturii clandestine a traficului combinată cu dificultățile legate de identificare a victimelor, precum și cu reticența victimelor de a raporta autorităților experiențele prin care au trecut, de teama unor repercursiuni. De asemenea, se simte lipsa unor definiții precise și a unor metodologii sistematizate și comparabile de colectare a datelor.

Națiunile Unite estimează că, la nivel mondial, aproximativ 1,2 milioane de copii sunt traficați în scopul exploatării prin muncă sau sexuale, în timp ce Departamentul de Stat al SUA, estimează că între 800.000 și 900.000 de femei și copii sunt traficați anual, fără a pune la socoteală și traficul intern (USDOS, 2003; ILO 2004).

Organizația Internațională pentru Migrație și Comisia Europeană estimează că un număr de 120.000 de femei sunt traficate anual către Europa de Vest pentru a fi exploatate sexual în scopuri comerciale, în timp ce EUROPOL și Organizația Internațională Anti-Sclavie dau estimări ceva mai restrictive, referindu-se la „zeci de mii”. Un procent estimativ de 10% până la 30% din persoanele traficate au sub 18 ani. Rapoartele venite de la ONG-urile de profil estimează că mii de băieți și fete, mai mici de 13 ani, sunt traficați din și în interiorul Europei de est în diverse scopuri, inclusiv pentru a fi puși la muncă forțată, munci casnice, munci agricole, la cerșit și furat. (UNICEF, ONOHCHR, OSCE/ODIHR, 2002; EUROPOL, 2003: www.europol.net; ILO-IPEC, 2004).

Centrul Regional de Informare privind Combaterea Traficului („Regional Clearing Point on Counter Trafficking” - RCP) raportează un procent din ce în ce mai mare de minori identificați în rândul victimelor care sunt traficate cu scopul de a fi exploatate sexual în Europa de sud-est și faptul că se înregistrează o tendință ascendentă în ceea ce privește copiii traficați intern (RCP 2003).

Traficul nu este o problemă nou apărută. Este global ca întindere și pare să fi crescut în contextul recentelor tendințe de globalizare, inclusiv al expansiunii economiilor de piață libere, al discrepanțelor din ce în ce mai acute dintre nivelele de bogăție, al unei cereri crescute de forță de muncă ieftină, al extinderii piețelor de turism și al facilităților din domeniul transportului și comunicațiilor internaționale. În Europa de sud-est traficul a crescut dramatic încă de la începutul anilor 1990 ca urmare a schimbărilor radicale în ceea ce privește condițiile sociale, economice și politice și a impactului pe care acestea l-au avut asupra indivizilor și instituțiilor.

Traficul de copii în Europa de sud-est

Traficul de copii din Europa de sud-est a crescut în ultimii zece ani. Acest fapt poate fi pus pe seama multiplelor frământări economice, sociale și politice aduse de tranziția post-postcomunistă, frământări agravate de conflictul armat de la mijlocul și sfârșitul anilor 1990. Impactul acestor schimbări post-comuniste a însemnat creșterea sărăciei, dezintegrarea structurilor sociale și a rețelelor de suport social, slăbirea instituțională, creșterea valurilor de migrație (și încercarea guvernelor din țările mai bogate de a stăvi aceste valuri), o creștere a discriminărilor de gen și a violenței, slăbirea statului de drept, o corupție practic imposibil de controlat, creșterea crimei organizate. Toate aceste lucruri s-au dovedit a constitui un teren propice pentru traficanți.

Cum se întâmplă?

În căutarea unui viitor mai bun

Copiii și familiile lor pot fi ademiniți de traficanții care fac false promisiuni de angajare într-un loc de muncă, de căsătorie sau de oportunități de educare în alte țări. Mulți tineri sunt atrași de promisiunea libertății personale, a demnității și a unei mai bune calități a vieții pe care le oferă Occidentul, în timp ce alții văd în asta doar o ocazie de a câștiga bani pentru a-și întreține familia și pe ei înșiși. În unele cazuri, copiii se pot angaja în cunoștință de cauză să lucreze în industria sexului, dar asta nu înseamnă că realizează ce condiții brutale îi așteaptă odată ajunși acolo.

Recrutorii construiesc o relație de încredere cu copilul

Majoritatea copiilor traficați sunt recrutați de o persoană cunoscută. Recrutorii pot fi bărbați sau femei, inclusiv cunoștințe, vecini, prieteni sau iubiți. În unele cazuri, fete care au fost traficate devin la rândul lor traficanți, întorcându-se în satele natale pentru a recruta alte persoane pe care le tentează cu promisiunea unui confort material și a unei vieți mai bune. În alte cazuri, în special atunci când este vorba de copii foarte mici, membrii familiei, inclusiv unchii, mătușile, frații sau chiar mamele, sunt cei implicați în trafic. Multe familii poate că nu recunosc acest fapt ca atare, văzându-l mai degrabă ca pe o strategie de supraviețuire a familiei sau chiar ca pe o strategie de protejare a copilului (spre exemplu trimiterea copilului într-un loc care promite să-i ofere un viitor mai bun).

Rețele de trafic în Balcani

Rețelele de trafic sunt răspândite peste tot în Balcani și includ marile sindicate ale crimei organizate, dar și mici celule, fără o structură specifică. Traficanții operează transfrontalier (spre ex., fete traficate din Albania au fost găsite tocmai pe teritoriul Africii de Sud). Traficul pentru exploatare sexuală în scopuri comerciale urmează adesea aceleași rute ca și cel al drogurilor sau al traficului de arme și este considerat a treia mare categorie de afaceri ilegale din lume, generând profituri de miliarde de dolari. Cei care implică în trafic copiii de vârste mici, cu scopul de a-i folosi la munca forțată sau la cerșit, operează adesea independent sau în contextul unor rețele ale crimei organizate de mai mică anvergură.

Rutele traficului

Copiii pot fi traficați de-a lungul granițelor naționale sau internaționale sau chiar pe teritoriul aceleiași țări. În Europa de sud-est, principalele țări de origine (de unde copii sunt traficați către alte țări) sunt: Albania, Bulgaria, România și Moldova; principalele țări de destinație (unde copiii sunt primiți) sunt: Kosovo, Macedonia și Bosnia și Herțegovina; iar principalele țări de tranzit (care servesc drept punct de intrare într-o altă țară) sunt: Serbia, Muntenegru și Croația. Aceste categorii nu sunt fixe, având în vedere că mai toate țările din Balcani s-ar putea înscrie în toate cele trei categorii iar diferențierile între ele devin din ce în ce mai greu de făcut. Copiii pot fi, de asemenea, traficați în interiorul aceleiași țări, pentru a se evita depistarea acestui fapt, iar numărul cazurilor de trafic intern înregistrate este în creștere. Exploatarea copilului poate avea loc chiar pe parcursul itinerariului parcurs de acesta. Tiparele traficului sunt dinamice și se schimbă în timp, printre multe altele, în funcție de: condițiile locale, factorii cererii și ofertei, legislația cu privire la trecerea frontierei și cerințele legate de obținerea vizelor.

Care sunt consecințele traficului de copii?

Abuz și exploatare continuă

Exploatarea și abuzurile suferite de copiii traficați reprezintă o gravă încălcare a drepturilor umane pe care le au acești copii. Mulți suferă abuzuri emoționale, sexuale și fizice și sunt exploatați de traficanți, proxeneți sau clienți. Mai rău chiar, copiii traficați pot fi supuși frecvent

bătăii, violului și torturii. Unii dintre ei sunt mutilați intenționat de către așa-numiții lor „patroni”, în scopul de a obține profit. Libertatea lor de mișcare este adesea sever restricționată și mulți copiii sunt amenințați cu pedepse fizice dacă nu produc destui bani sau dacă nu predau cea mai mare parte a câștigurilor realizate către cei care îi controlează.

Majoritatea copiilor traficați suferă, trăind în condiții vitrege de viață și de muncă, au un acces limitat la educație și îngrijire medicală, iar mulți riscă să contracteze boli cu transmitere sexuală cum este HIV/SIDA. Trăind într-un oraș străin, separați de comunitățile lor, ei au un acces limitat la rețelele de sprijin și se pot trezi izolați și singuri. Amenințările proliferate de proxeneți sau traficanți, la adresa copiilor traficați sau a familiilor acestora, neîncrederea în autorități, lipsa unui statut legal și faptul că nu știu unde să ceară ajutor, îi împiedică să încerce o evadare. În unele cazuri, copiii dezvoltă relații complexe și/sau de dependență emoțională cu traficanții lor (iubindu-i și urându-i în același timp). Traficantul poate fi sigurul adult pe care copilul îl are drept punct de referință în țara în care este exploatat. Acest lucru face foarte dificilă planificarea și acționarea în scopul evadării.

Provocările întoarcerii acasă

Copiii traficați care se întorc acasă se confruntă cu multe greutăți. De multe ori, ei se întorc în același mediu din care au fost traficați inițial, cu toate că aici condițiile au rămas neschimbate. Mediile familiale abuzive, sărăcia generalizată, discriminarea și marginalizarea socială, lipsa unor oportunități de angajare în muncă, accesul limitat la educație, mecanismele insuficiente sau absente de furnizare a asistenței sociale, precum și faptul că traficanții sunt în libertate, sunt doar câteva din multele probleme cu care se confruntă.

Aceste obstacole sunt mai dificil de trecut din pricina impactului pe care l-a avut asupra copilului experiența traficului, impact care poate include traume, pierderea încrederii, probleme emoționale și psihologice pe termen lung și pierderea respectului de sine.

“

„Multe fete au fost traficate din Kucova... mentalitatea celor de prin aceste părți face ca întoarcerea lor acasă să fie foarte dificilă ... oamenii arată cu degetul și condamnă.”

- adolescentă, 16 ani, membră a Clubului de Tineret din Kucova, Albania

„Multe, dacă nu chiar toate fetele traficate cu scopul de a fi exploatare sexual, acuză o pierdere dramatică a încrederii în oameni, în prieteni, în familie și chiar în ele însele. Fetele pot suferi de sindromul de stres post-traumatic, au coșmaruri care revin, au dificultăți în a se concentra, nivele foarte ridicate de disconfort, sentimente de dependență și lipsa respectului de sine. Multe întâmpină dificultăți în a se adapta la „o viață normală”, spre exemplu, ele nu pot avea o slujbă obișnuită, nu știu să își gestioneze banii sau să își poarte singure de grijă”

- psiholog, Salvați Copiii, România

”

Stigma socială severă, respingerea de către familiile lor, mediul familial dificil și sentimentele de rușine și vinovăție pot complica și mai mult situația grea a copiilor traficați, făcându-i să se simtă izolați și neînțeleși. Lipsa unor abilități sociale și educaționale limitează capacitatea lor de a se integra în rândul celorlalți copii, le minimalizează opțiunile pentru viitor și sporește șansele ca ei să fie exploatați în mod repetat. Copiii care aleg să depună mărturie împotriva traficantilor au de înfruntat amenințări la adresa securității lor și trăiesc într-o permanentă teamă pentru ei și familiile lor. Mulți riscă să fie retrafficati.

Ce anume plasează copiii în situație de risc?

„Trăiam cu fratele meu, cu mama și soțul ei în satul nostru. Mergeam la liceu și în fiecare zi trebuia să merg pe jos 8 kilometri de acasă la școală și înapoi. Soțul mamei mele bea alcool în fiecare zi și de câte ori se îmbăta, mă agresa sexual. Mama mea știa despre asta, dar nu a făcut nimic.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

Lipsa accesului la o protecție adecvată

În majoritatea cazurilor, copiii traficați au suferit anterior diverse forme de exploatare și abuz. Majoritatea provin din familii cu dificultăți, familii în care principalii aducători de venit nu reușesc să asigure copilului un sprijin și o protecție adecvate. Mulți copii traficați provin din comunități marginalizate social și/sau economic și ca atare, accesul lor la mecanismele de protecție, cum sunt serviciile sociale, oportunitățile de câștig, educația de calitate și alte tipuri de servicii, este limitat. Există, de asemenea, factori culturali care sporesc riscul copiilor de a fi traficați, factori cum sunt: căsătoriile de la vârste fragede, tiparele de migrație și rolul copiilor de principali întreținători ai familiei.

Nu există o legătură cauzală directă între oricare din factorii de risc menționați anterior și situația de trafic. Spre exemplu, nu toți copiii săraci sunt traficați. Mai degrabă, vulnerabilitatea lor trebuie înțeleasă ca o combinație între mai mulți factori de risc, având în vedere opțiunile existente, procesele de luare a deciziilor, precum și strategiile de supraviețuire a copiilor în situații de risc și a familiilor acestora. Mai mult, toate aceste lucruri trebuie înțelese din perspectiva unor contexte socio-economice și geo-politice mai largi. În contextul Balcanilor, printre condițiile cărora țările în tranziție trebuie să le facă față se numără: discrepanțe din ce în ce mai acute între bogați și săraci, oportunități scăzute de obținere a unor venituri care să asigure un trai decent, politici de migrație din ce în ce mai restrictive, corupție crescută și slăbirea statului de drept, nivele crescute ale inegalităților de gen, rasiale sau etnice, discriminare și violență, mecanisme slabe de protecție socială, dezorganizarea economică și socială, globalizarea transportului și a piețelor și cererea continuă de forță de muncă ieftină pentru piețele din Occident.

2. De ce este nevoie să facem distincția între traficul de copii și cel de adulți?

„Părinții mei nu lucrează. Nu au bani și de aceea fac trafic cu noi. Părinții mei m-au traficat când aveam 9 ani. Aveau nevoie de bani. Un bărbat a spus că mă ia cu el în Grecia și le va trimite apoi bani. M-au trimis cu el.”

- băiat, 14 ani, victimă a traficului, Tirana, Albania

„I-am cerut să mă lase să plec acasă. Plângeam. M-au supravegheat în timp ce vorbeam la telefon, dar chiar și așa, mama și-a dat seama că se întâmpla ceva foarte rău.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

Ca și în cazul adulților, exploatarea copiilor ca urmare a traficului este o încălcare fundamentală a celor mai elementare drepturi ale omului, inclusiv a dreptului la viață, la demnitate și siguranță, a dreptului la condiții de muncă juste și favorabile, a dreptului la sănătate și dreptului la egalitate. Toate acestea sunt drepturi pe care toate marile tratate internaționale privind drepturile omului le recunosc tuturor persoanelor, indiferent de sex, naționalitate, statut social, ocupație sau alte diferențe¹.

Totuși, spre deosebire de adulții care sunt traficați, în cazul copiilor, este unanim recunoscut faptul că ei au nevoi speciale de protecție, comparativ cu cele ale adulților, iar guvernele și ceilalți factori relevanți au obligația specială de a garanta și proteja drepturile acestor copii și de a asigura satisfacerea nevoilor lor.

Așadar, traficul de copii necesită o atenție deosebită și răspunsuri specifice datorită următoarelor aspecte:

- **Vulnerabilitatea copiilor în fața traficului.** Spre exemplu, copiii sunt percepuți de către traficanți ca fiind mai docili și mai ieftini decât adulții folosiți în situații de exploatare prin muncă; tinerii - fete și băieți - au o căutare mai mare în industria sexului datorită faptului că este mai puțin probabil să fie infectați cu HIV/SIDA, iar copiii marginalizați sunt mai puțin pregătiți să reziste traficării și exploatării și au mai puține oportunități de a lucra într-un mediu lipsit de exploatare decât alți copii din aceeași comunitate.
- **Impactul psihologic, fizic și social al traficului de copii asupra perspectivelor de integrare a victimelor.** Spre exemplu, o traumă suferită într-o etapă de dezvoltare timpurie, poate avea consecințe cu mult mai grave asupra dezvoltării pe termen lung a copilului, precum și a vindecării acestuia.
- **Responsabilitatea legală a statelor** în direcția garantării și protejării drepturilor copiilor, așa cum se stipulează în *Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului*, precum și în alte norme și instrumente internaționale.

¹ Salvați Copiii Marea Britanie, „Advocacy on Child Trafficking and the Human Rights System” [Promovarea Problematicii Traficului de Copii și Sistemul Drepturilor Omului], MEKONG, 2003

Care este impactul negativ asupra copilului?

„Nu știu în cine să am încredere. Uneori nu am nici măcar în mine.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

„La început, (când m-am întors) îmi era frică să ies afară la lumina zilei ... Mi-era frică să nu vadă oamenii ce urâtă eram.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

Impactul negativ al traficului și, respectiv, al abuzului și exploatării care au rezultat în urma traficării poate fi:

psihologic, incluzând aici:

- sentimente de rușine, vinovăție și pierderea respectului de sine
- un sentiment al trădării și lipsa încrederii
- coșmaruri, insomnie, pierderea speranței și depresie
- abuz de medicamente
- gânduri și tentative de sinucidere

fizic:

- violență fizică, inclusiv bătăi, torturi și viol din partea proxeneților, a traficantilor și/sau a clienților
- contractarea unor boli cu transmitere sexuală - țesuturile copiilor se deteriorează mai ușor, copiii au o libertate limitată în negocierea unui act sexual protejat, pe lângă faptul că nu au acces la educația despre sexul protejat și bolile cu transmitere sexuală, inclusiv HIV/SIDA

social, incluzând:

- respingerea de către propria familie
- lipsa unor abilități sociale și educaționale de a se integra în rândul celorlalți copii

Participanții la atelierul de lucru, Centrul de Informare al Romilor

3. Ce se face în prezent pentru a stopa traficul de copii?

„I-am propus unei fete să fugim. Habar nu aveam că proxenetul și poliția erau cu ochii pe noi. Ne-au prins și ne-au vândut. Știau că o să încercăm să fugim. Am realizat că nu aveam nici o scăpare. Poliția ne aducea înapoi de fiecare dată.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

„Mi-au distrus actele, mi-au dat un alt nume, mi-au furat identitatea.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

„A fost un raid al poliției. Proxenetul ne-a ascuns la subsol. Am stat acolo timp de aproape o săptămână. Eram disperate și înfometate. Am crezut că ne-au uitat acolo.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

Programe de răspuns: prevenire, protecție și asistență

Programele actuale de răspuns la problema traficului de copii din Europa de sud-est acoperă o diversitate de obiective, grupuri țintă, arii de operare, activități și metode de abordare. La modul foarte general, aceste intervenții pot fi plasate în următoarele categorii intercorelate: prevenire, protecție și asistență pentru persoanele traficate (inclusiv reîntoarcere și restabilire). Sub incidența fiecăreia dintre aceste categorii cad o serie de activități și de grupuri țintă foarte variate cum ar fi: servicii directe pentru copiii traficați, dezvoltarea capacității pentru furnizorii de servicii, sprijin pentru dezvoltarea politicilor și a reformei legislative, stabilirea unor mecanisme de coordonare, evaluarea și delimitarea exactă a serviciilor existente, etc.

Strategiile de *prevenire* destinate copilului urmăresc prevenirea traficării copiilor prin reducerea riscurilor pentru copiii aflați în situații de risc, prin creșterea accesului lor la mecanisme de protecție eficiente și abordarea cauzelor profunde ale traficului, inclusiv urmărirea traficanților și a sectoarelor din care provine cererea. Activitățile pot cuprinde: creșterea gradului de conștientizare pentru copiii în situație de risc; consolidarea mecanismelor de protecție a copilului la nivel național și la nivelul comunității și dezvoltarea capacității responsabililor în domeniu de a identifica și proteja mai bine copiii în situație de risc.

Strategiile de *protecție* destinate copiilor urmăresc să satisfacă nevoile directe de protecție ale copiilor traficați prin programe de răspuns, prin politici sau legislație adecvate. Activitățile pot cuprinde: programe de identificare și recuperare a victimelor; furnizarea unor servicii care să satisfacă nevoile imediate ale copiilor în ceea ce privește securitatea, nevoia de companie, hrană, cazare, îngrijiri medicale, consiliere și sprijin legal, de care aceștia au nevoie imediat după ce au fost identificați/recuperați, precum și în perioada inițială de reflecție asupra alternativelor²; consolidarea și/sau crearea unor mecanisme operaționale de referire a cazurilor din momentul în care copiii sunt identificați și consolidarea cadrului legal necesar pentru protecția copiilor în țările de tranzit și cele de destinație, precum și la întoarcerea lor în țara de origine.

Activitățile de *asistență* urmăresc să ajute copiii traficați să treacă peste experiența traficului, să își reconstruiască sentimentul de încredere și respect de sine, să se integreze într-un mediu

² În mod ideal, acest sprijin imediat se continuă pe termen mediu și lung prin sprijinirea (re)integrării lor, atât în perioada în care iau decizia voluntară de a se întorace acasă, precum și după întoarcerea lor în țara de origine și/sau în decizia lor de a rămâne în țările terțe, după caz.

familial nou sau în cel precedent (fie în țara de origine, fie în terțe țări) și să îi învețe cum să trăiască independent. Acest lucru presupune satisfacerea nevoilor lor pe termen mediu și lung în domeniul consilierii psihologice, mediere familială, educație, formare profesională, activități aducătoare de venit și găsirea unor soluții pentru locuință pe termen lung.

“

„Adesea, traumele suferite de fetele care au fost traficate cu scopul de a fi exploatate sexual sunt multiple și își au originea într-o lungă istorie de abuz mental și fizic din viața lor. A sprijini efectiv reintegrarea/recuperarea lor este un proces de durată care presupune intervenții continue care să urmărească experiența și cauzele adânci ale traficului, precum și istoria și fondul personal ale acestor fete.”

- psiholog, Salvați Copiii, România

”

Cine se implică în inițiativele de contracarare a traficului?

O serie de actori sunt implicați în inițiativele de contracarare a traficului. Printre aceștia se numără: ministere (Ministerul de Interne, Ministerul Muncii și Asistenței Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, Ministerul Ordinii Publice); profesioniști din domeniul legal și judiciar; poliția și vameșii, consilierii și lucrătorii sociali, profesorii și autoritățile din domeniul educației, lucrătorii din sănătate, reprezentanții birourilor și oficiilor de ocupare a forței de muncă, organizațiile societății civile, inclusiv cele care oferă servicii sociale, consiliere de urgență și servicii de cazare și, nu în ultimul rând, copiii și comunitățile din care fac parte. În plus, există o serie de actori non-guvernamentali care acționează la nivel regional, național și internațional prin sprijinirea eforturilor depuse atât de guvern cât și de societatea civilă în vederea consolidării răspunsului lor la problema traficului. Coordonarea și cooperarea între acești actori este crucială pentru garantarea și protejarea drepturilor copiilor traficați precum și ale copiilor aflați în situații de risc.

Răspunsuri naționale la problema traficului de copii în sud-estul Europei

Toate guvernele din Europa de sud-est au semnat Convenția Națiunilor Unite împotriva Crimei Organizate Transfrontaliere („UN Convention against Transnational Organised Crime”) și protocoalele aferente acesteia și își adaptează în prezent legislațiile naționale în vederea înăsprii pedepselor pentru traficanți și, în unele cazuri, în vederea sporirii protecției acordate victimelor. Acordarea unei atenții naționale sporite la problema traficului este materializată prin numirea unor coordonatori anti-trafic din partea guvernelor naționale, prin stabilirea unor grupuri naționale multidisciplinare de lucru anti-trafic și prin adoptarea Planurilor Naționale de Acțiune pentru combaterea traficului de ființe umane. Toate acestea denotă angajamentul guvernelor de a sprijini și desfășura activități de combatere a traficului de persoane.

Acțiuni concentrate pe traficul de copii

În prezent sunt în desfășurare inițiative speciale de combatere a traficului de copii. În decembrie 2003, reprezentanții guvernelor au semnat Declarația de la Sofia, prin care s-au angajat să formuleze planuri și strategii de combatere a traficului de copii care să acopere multiplele dimensiuni ale fenomenului. Aceasta presupune să:

- dezvolte și adopte standarde minime pentru tratamentul copiilor victime ale traficului, ghidându-se după liniile directoare elaborate de UNICEF de comun acord cu alte organizații internaționale și non-guvernamentale;
- colecteze sistematic date referitoare la traficul de copii;
- ia măsurile necesare pentru stabilirea unor proceduri eficiente de identificare rapidă a copiilor victime ale traficului;
- adapteze procedurile speciale de referire a cazurilor în vederea asistării și protejării copiilor traficați, implicând toate instituțiile, agențiile și autoritățile relevante.

În decembrie 2003, s-au înființat la nivel național sub-grupuri de lucru pe problema traficului de copii, sub-grupuri care funcționează în cadrul grupurilor naționale multi-disciplinare anti-trafic. În martie 2004, guvernele statelor din regiune au prezentat la Belgrad, în cadrul celei de a șasea Reuniuni a Pactului de Stabilitate Grupul de Coordonare privind Problema Traficului de Ființe Umane („Stability Pact Task Force on Trafficking in Human Beings”), proiectele Planurilor Naționale de Acțiune în vederea combaterii traficului de copii. Întâlnirea a inclus, pentru prima dată, și problema traficului de copii pentru munca forțată. Atenția acordată de Uniunea Europeană este, de asemenea, un lucru încurajator, după cum se arată și în Declarația de la Bruxelles cu privire la Prevenirea și Combaterea Traficului de Ființe Umane, adoptată de Consiliul European de Miniștri, în mai 2003. În declarație se menționează vulnerabilitatea particulară și nevoile speciale ale copiilor traficați, se stabilesc recomandările și standardele de bune practici și se schițează, printre altele, conținutul unei viitoare Convenții Europene Împotriva Traficului de Ființe Umane (așteptată să apară până la finele anului 2004).

Rolul actorilor naționali, internaționali și regionali

Inițiativele anti-traffic au fost încurajate și facilitate de către organizațiile internaționale și naționale, de către organismele regionale și guvernele membre ale acestora, care au furnizat suportul tehnic și fondurile necesare.

Eforturile de încurajare și consolidare a cooperării între țările din sud-estul Europei, precum și de accelerare a demersurilor de combatere a traficului au fost, de asemenea, susținute și de Pactul de Stabilitate Grupul de Coordonare privind Problema Traficului de Ființe Umane (care activează sub auspiciile OSCE)³.

Un număr de organizații internaționale și naționale din regiune sprijină inițiativele anti-traffic, inclusiv cele de dezvoltare a capacității de acțiune a guvernelor și organizațiilor non-guvernamentale. Printre acestea se numără: Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), Consiliul European, Organizația Internațională pentru Migrație (IOM), Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor de Migrație (ICMPD), Organizația Internațională a Muncii (ILO), EUROPOL, Biroul Națiunilor Unite Înaltul Comisariat pentru Drepturile Omului (UNOHCHR) și Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF).

În plus, sunt în desfășurare o serie de intervenții anti-traffic, cu accent pe traficul de copii, intervenții efectuate de organizațiile non-guvernamentale naționale și internaționale din regiune, printre care Salvați Copiii, Terre des Hommes, ECPAT, Comitetul Catolic Internațional pentru Migrație (ICMC) și Fundația La Strada.

Organizațiile non-guvernamentale joacă un rol unic în răspunsurile anti-traffic. Ele pot avea relații apropiate cu copiii aflați în situație de risc, precum și cu comunitățile din care fac parte aceștia, înțelegând mai bine care sunt nevoile și preocupările grupurilor marginalizate. De multe ori, aceste organizații, datorită faptului că sunt mai mici și mai puțin birocratice decât actorii guvernamentali, pot fi mai flexibile și mai inovative în activitatea lor, fiind deschizători de drumuri în domeniul dezvoltării

³ Pactul de Stabilitate pentru sud-estul Europei („The Stability Pact for Southeastern Europe”) a înființat, în septembrie 2000, Grupul de Coordonare privind Traficul de Ființe Umane („Task Force on Trafficking in Human Beings”) cu scopul de a îmbunătăți coordonarea și coeziunea răspunsurilor de contracarare a traficului de persoane din regiune. Grupul de Coordonare își propune să asiste actorii cheie, guvernele, organizațiile internaționale, precum și ONG-urile care activează în regiune pentru o abordare mai eficientă a problemei traficului de ființe umane și a abuzurilor în domeniul drepturilor omului asociate traficului, prin stabilirea de comun acord a zonelor de interes prioritare și prin cooperarea în cadrul activităților anti-traffic desfășurate pe teren. Strategia anti-traffic a Grupului de Coordonare se concentrează pe acțiuni concrete, comune, în care sunt implicate toate sectoarele și toți actorii de a căror intervenție este nevoie pentru a contracara activitatea traficantilor și pentru a asista victimele (<http://www.osce.org/atf/index.php3?sc=Introduction>).

Tia Idrizi, 9 ani

4. Ce înseamnă o abordare bazată pe respectarea drepturilor copilului în intervențiile pe problema traficului de copii?

„Când m-am hotărât să părăsesc România, nu exista nici o șansă pentru mine aici. Aveam un copil de crescut, părinții mei îmi tot cereau bani, tatăl copilului plecase în Italia și nu se mai întorsese. Am încercat de multe ori să-mi găsesc de lucru dar cine să mă angajeze fără o diplomă de liceu și cu un copil care mă aștepta acasă? Așa că am crezut că asta era ultima mea șansă. Am plecat în Serbia cu ajutorul unui bărbat dar acolo am fost vândută și în final m-am trezit în Sarajevo.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

Care este legătura cu drepturile copilului?

Convenția Națiunilor Unite cu Privire la Drepturile Copilului

Convenția Națiunilor Unite cu Privire la Drepturile Copilului (1989) reprezintă cel mai bun instrument prin care se garantează și protejează interesul superior al copilului, instrument ce trebuie să stea în centrul unei abordări bazate pe respectarea drepturilor în intervențiile de combatere a traficului de copii. Convenția oferă cadrul legal pentru prevenirea, protecția și recuperarea copiilor traficați și/sau a copiilor care riscă să fie traficați. Convenția a fost ratificată, cu doar două excepții, de toate statele lumii.

Potrivit Convenției, prin trafic sunt încălcate cinci categorii de drepturi ale copiilor:

1. dreptul la viață (Art. 6.1)
2. dreptul la dezvoltare (Art. 6.2)
3. dreptul la protecție împotriva:
 - a) discriminării și pedepsirii (Art. 2.2)
 - b) violenței fizice și mentale (Art.19.1)
 - c) exploatării economice (Art. 32)
 - d) exploatării sexuale (Art. 34)
 - e) transferului ilegal peste graniță (Art.11)
4. dreptul la participare (Art. 12)
5. dreptul la informație (Art. 13)

Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului stipulează în mod explicit, în Articolul 35 dreptul copilului de a fi protejat împotriva traficului:

„Statele părți vor lua toate măsurile necesare pe plan național, bilateral și multilateral pentru a preveni răpirea, vânzarea sau traficul de copii în orice scop și sub orice formă.”

(Art. 35, Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului)

Protocolul Opțional cu privire la Vânzarea de Copii, Prostituția și Pornografia Infantilă (2000) clarifică mai mult acest articol, definind „vânzarea de copii” și recunoscând traficul intern și cel transfrontalier, precum și traficul individual sau pe baze organizate⁴. Mai mult, Protocolul Opțional prevede măsuri obligatorii menite să protejeze drepturile și interesele copilului victimă, spre deosebire de Protocolul de la Paleromo, în care aceste prevederi sunt discreționare (ECAPT, 2004).

Răspunsul organizației Salvați Copiii la problema traficului de copii: folosirea unui cadru adecvat, bazat pe respectarea drepturilor copilului

Salvați Copiii conceptualizează problema traficului de copii pornind de la Articolele 6, 11, 19, 34 și 35 ale Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului. Convenția stipulează dreptul copilului de a nu fi supus traficului și exploatării sexuale și plasează statului obligația de a lua măsurile adecvate pentru prevenirea traficului de copii în orice scop.

Salvați Copiii încearcă să meargă dincolo de eforturile actuale anti-trafic, prin dezvoltarea unei strategii regionale împotriva traficului care să abordeze problema din perspectiva respectării drepturilor copilului. Această perspectivă este unică pentru că se ține cont de opiniile copiilor și de dreptul lor la informație (Articolele 12 și 13 ale Convenției), atât ale victimelor traficului, cât și ale copiilor vulnerabili de a fi exploatați, și se folosește contribuția lor în dezvoltarea unor programe durabile generate de ideile copiilor. Mai departe, Salvați Copiii se axează pe principiul fundamental conform căruia toate acțiunile trebuie întreprinse în interesul superior al copilului și pe dreptul copiilor de a-și exprima liberi opiniile în chestiuni care îi privesc direct, inclusiv oferindu-le ocazia de a face acest lucru în cadrul diverselor forumuri care au legătură cu problemele lor.

⁴ Inclusiv în articolul 2, protocolul definește vânzarea copiilor ca fiind „...orice act sau tranzacție în urma căreia un copil este transferat de orice persoană sau grup de persoane către o altă persoană sau grup de persoane contra unei remunerații sau din oricare alte considerații”. În plus, Art. 3 prevede că statele părți vor veghea ca următoarele acte să fie definite drept crime, indiferent dacă sunt comise pe teritoriul național sau transfrontalier, pe baze organizate sau individuale: „Oferirea, livrarea sau acceptarea, prin orice mijloace, a unui copil cu scopul exploatării sexuale a acestuia; Transferul de organe ale copilului cu scopul de a obține profit; Angajarea copilului în forme de muncă forțată.”

Instrumente legale

Instrumentele internaționale legale, aplicabile în combaterea traficului de copii cuprind:

- Protocolul Națiunilor Unite de Prevenire, Combatere și Pedepsire a Traficului de Persoane, în special Femei și Copii, protocol care vine în completarea Convenției Națiunilor Unite împotriva Crimei Organizate Transfrontaliere („UN Convention against Transnational Organised Crime”), din 2000
- Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (CDC) (1989)
- Protocolul Opțional la CDC cu privire la Vânzarea de Copii, Prostituația și Pornografia Infantilă (2000)
- Convenția ILO cu privire la Interzicerea și Acțiunea Imediată în vederea Eliminării celor mai Grave Forme de Munca Copiilor, Nr. C182 (1999)⁵
- Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948)
- Convenția cu privire la Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare a Femeilor (CETDF) (1979)
- Convenția Națiunilor Unite Împotriva Torturii și a altor Tratamente sau Pedepse Degradante, Inumane sau Acte de Cruzime (1984)
- Convenția Internațională cu privire la Protecția Tuturor Muncitorilor Migranți și a Membrilor Familiilor Acestora (1990)

Promovarea principiilor Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului

Politicile și intervențiile destinate copiilor traficați și copiilor în situație de risc ar trebui să vizeze garantarea și protejarea acestor drepturi, precum și să promoveze principiile Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, indiferent dacă copiii se află pe teritoriul sau în afara țării de origine, și anume:

- Nediscriminarea (Articolul 2). Toate drepturile se aplică tuturor copiilor, fără excepție. Este de datoria statului să protejeze copiii împotriva oricărei forme de discriminare și să întreprindă acțiuni pozitive pentru promovarea drepturilor lor.

⁵ Pentru textul complet al Convenției ILO Nr 182 a se vedea <http://www.ilo.org/public/english/standards/ipecc/ratification/convention/text.htm> Articolul 3 stipulează că "... termenul de cele mai grave forme de munca copiilor se referă la (a) toate formele de sclavie sau practici similare sclaviei, cum sunt vânzarea sau traficul copiilor, munca în contul unei datorii, servitutea și munca forțată sau obligatorie, inclusiv recrutarea forțată a copiilor pentru a fi folosiți în conflicte armate; (b) folosirea, procurarea sau oferirea unui copil pentru prostituție, pentru producerea unor materiale sau spectacole pornografice; (c) folosirea, procurarea sau oferirea unui copil pentru activități ilicite, în special în producerea și traficul de droguri așa cum este definit în tratatele internaționale relevante; (d) muncă, dacă - prin natura ei sau datorită circumstanțelor în care este efectuată - poate afecta sănătatea, siguranța sau moralul copiilor."

- Interesul superior al copilului (Articolul 3). Toate acțiunile care îl privesc pe copil vor avea în vedere interesul superior al copilului.
- Viață și Dezvoltare (Articolul 6). Orice copil are dreptul la viață. Statul are obligația de a veghea la viața și dezvoltarea copilului.
- Participarea (Articolul 12). Fetele și băieții au dreptul de a se implica în deciziile care îi privesc.

Potrivit legilor internaționale, statelor le revine responsabilitatea principală de a respecta, proteja și aduce la îndeplinire drepturile umane ale copiilor traficați și ale celor care riscă să fie traficați.⁶

Guvernele din sud-estul Europei au ratificat *Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului*, precum și alte tratate referitoare la drepturile omului care interzic, explicit sau implicit, traficul de copii. Legislațiile naționale interzic, de asemenea, aceste practici. Programele anti-traffic bazate pe drepturile copilului ar trebui, așadar, să vizeze obligațiile statului, potrivit legislației naționale și internaționale, de a proteja copiii împotriva traficului.⁷

Ghidul UNICEF cu privire la protecția drepturilor copiilor victime ale traficului din sud-estul Europei

În 2003 UNICEF a conceput Ghidul pentru Protecția Drepturilor Copiilor Victime ale Traficului din sud-estul Europei, ghid care trasează standardele de bune practici cu privire la protecția și asistarea copiilor victime ale traficului, cu scopul de a oferi un model pentru guverne, agenții publice și organizații non-guvernamentale naționale și internaționale în dezvoltarea unor proceduri pentru mecanisme de protecție specială pentru copiii victime ale traficului. În prezent, aceste modele sunt adaptate la contextele naționale.

⁶ Printre obligațiile statului se numără: „prevenirea încălcării drepturilor; investigarea ofenselor; luarea unor măsuri adecvate de acțiune împotriva celor care încalcă aceste drepturi și acordarea unor reparații și compensații victimelor unor astfel de ofense.” (Salvați Copiii, 2003)

⁷ Salvați Copiii - Marea Britanie, „*Advocacy on Child Trafficking and the Human Rights System*” [“Promovarea Problematicii Traficului de Copii și Sistemul Drepturilor Omului”], MEKONG, 2003

Cum se poate aplica în practică o abordare bazată pe drepturile copilului?

Actorii implicați pot aplica o astfel de abordare în intervențiile împotriva traficului de copii prin conceperea unor programe din perspectiva respectării drepturilor copilului, pentru a se asigura că drepturile copiilor traficați și ale copiilor în situație de risc sunt respectate. Printr-o astfel de abordare, drepturile umane fundamentale, politice, economice și sociale sunt promovate într-o manieră care permite lărgirea opțiunilor și sporirea demnității, libertății și forței umane. Principalele caracteristici ale abordărilor bazate pe respectarea drepturilor sunt prezentate în cele ce urmează.⁸

Punând copiii în centru și recunoscându-i ca depozitari ai drepturilor și actori sociali.

Intervențiile împotriva traficului de copii trebuie să considere copiii ca fiind actorii principali și nu receptorii pasivi ai serviciilor de asistență. Acestea ar trebui, cu prioritate, să le ofere copiilor posibilitatea de a participa activ, de a-și cere drepturile și ar trebui, de asemenea, să creeze și să susțină un cadru adecvat, propice copiilor.

Cerându-le guvernelor, în calitate de responsabili principali, să răspundă în fața copiilor și a comunității internaționale.

Intervențiile împotriva traficului de copii ar trebui să se adreseze guvernelor, cerându-le să răspundă de garantarea și protejarea drepturilor copiilor traficați și a copiilor în situație de risc. De asemenea, aceste intervenții trebuie să fie orientate în direcția sprijinirii tuturor celor responsabili, precum și a principalilor actori implicați, pentru a proteja mai bine drepturile copiilor.

Adoptând o perspectivă holistă, ce presupune un răspuns multi-sectorial.

Intervențiile împotriva traficului de copii trebuie să privească holistic atât copiii cât și mediile lor, pentru a putea aborda multitudinea de factori politici, economici și sociali care sporesc vulnerabilitatea copiilor în fața exploatării. Trebuie abordate atât consecințele imediate ale

⁸ *Child Rights Programming. How to Apply Right-Based Approaches in Programming* ["Conceperea Programelor axate pe Drepturile Copilului. Cum se aplică abordările bazate pe respectarea drepturilor în conceperea programelor"], Alianța Salvați Copiii, 2002; *Trafficking in Persons, A Gender Rights Perspective* [„Traficul de Persoane, din perspectiva drepturilor legate de gen”], UNIFEM, UNIAP

traficului, cât și cauzele adânci și factorii de risc aferenți. La nivel individual, acești factori de risc pot cuprinde, între altele: violență domestică, abuz psihologic și sexual; sprijin limitat din partea familiei și a comunității; sărăcie relativă, nivele scăzute de educație; lipsa conștientizării cu privire la pericolele migrației ilegale și lipsa unor opțiuni sau a unei educații în domeniul migrației legale; resurse personale limitate de activare a auto-protecției (spre exemplu, lipsa respectului de sine) și sisteme culturale (spre exemplu, căsătoriile premature). La nivel structural, factorii de risc includ inegalitățile economice, de gen și etnice care se află în spatele structurilor politice, economice și sociale și care au impact asupra drepturilor individuale.

Folosind abordări construite pe standarde etice care să urmărească participarea și împuternicirea copiilor cu precădere.

Intervențiile în traficul de copii trebuie construite pornind de la punctele forte și capacitatea de revenire a copiilor și a comunităților lor, implicându-i în dezvoltarea, implementarea și/sau evaluarea intervențiilor, după caz. Promovarea participării copiilor și a comunităților lor este o parte crucială a acestui proces.

Căutând soluții specifice și răspunsuri sensibile la problema genului, soluții destinate acelor băieți și fete care se află în situație de risc și sunt discriminați.

Intervențiile în traficul de copii trebuie să dezvolte strategii specifice pentru a identifica și observa copiii care prezintă riscul cel mai mare de a fi traficați, ținând cont de contextele lor specifice, socio-economice, geo-politice, de gen sau culturale. Trebuie pornit de la o înțelegere clară a specificului factorilor de risc la care sunt expuși copiii în situație de risc, a mediului lor protector, a opțiunilor existente și a dinamicii traficului de copii din comunitatea lor.

Având drept scop obținerea unor rezultate durabile pentru copii, urmărind nu doar cauzele imediate ale problemelor ci și pe cele structurale.

Intervențiile în traficul de copii trebuie să țină cont de variabilele socio-economice și geo-politice mult mai largi care stau la baza vulnerabilității copiilor și comunităților lor. Acestea includ, printre altele, discrepanțe din ce în ce mai mari între săraci și bogați, oportunități de câștig limitate acasă, politici de migrație restrictive, creșterea corupției și a crimei organizate,

mecanisme de protecție și suport social slăbite și nivele crescute ale inegalității de gen, discriminării și violenței.

Lucrând pe nivele multiple pentru a produce schimbări eficiente, atât în țările de origine, cât și în cele de destinație.

Intervențiile în traficul de copii trebuie să abordeze aceste aspecte la toate nivelele, direct, lucrând cu copiii în situație de risc, cu familiile lor și comunitățile din care fac parte și, indirect, dezvoltând capacitatea furnizorilor de servicii adresate lor, facilitând și consolidând abilitățile principalilor responsabili, inclusiv a celor din țările de destinație, de a proteja drepturile copiilor. De asemenea, trebuie lucrat în sensul diminuării cererii de copii traficați.

Construind parteneriate și alianțe cu scopul de a promova drepturile copilului, inclusiv apelând la cooperarea regională și internațională în vederea focalizării asupra acelor copii care se află în situații de risc și care sunt discriminați.

Intervențiile în traficul de copii trebuie să urmărească armonizarea și coordonarea strategiilor anti-traffic în funcție de contextul specific al fiecărei regiuni sau țări. Un singur actor nu poate acoperi toate nevoile de sprijin pe care le au copiii traficați și cei aflați în situație de risc. Stabilirea unor parteneriate cu actori din sectoare diverse, lucrul în colaborare cu autoritățile locale și naționale și participarea în grupuri de lucru, ajută la obținerea unor schimbări la nivel macro și la păstrarea unui echilibru al intervențiilor în traficul de copii. Documentarea și diseminarea bunelor practici poate contribui la aprofundarea colectivă a lecțiilor învățate și deci, la un răspuns regional mai eficient. Actorii implicați pot face o listă cu cei care oferă asistență pentru a construi un grup de sprijin alcătuit din cei care promovează respectarea drepturilor copiilor care riscă în cea mai mare măsură să fie traficați, asigurându-se totodată că interesul superior al copilului este respectat.

Actorii implicați trebuie să coopereze și să-și coordoneze acțiunile împreună cu guvernele, cu organizații regionale și agenții, cu scopul de a informa asupra acelor politici și practici care abordează cauzele adânci ale traficului, protejează drepturile copiilor care au fost traficați, asigurându-le întoarcerea în siguranță acasă și reabilitarea.

Încurajând reforma instituțională, legislativă și a politicilor în domeniu și propunând un obiectiv pe termen lung, obiectiv clar stipulat de cadrul legal internațional la care subscriu guvernele, donatorii și societatea civilă, cu interesul de a promova schimbări pe termen lung în ceea ce privește copiii.

Intervențiile în traficul de copii trebuie să încerce să asigure satisfacerea nevoilor la nivel micro prin aplicarea unor politici la nivel macro. Acest lucru înseamnă chemarea guvernelor și factorilor de decizie să asigure mecanismele și standardele adecvate, precum și să ofere garanții de adaptare a legislației, politicilor și cadrului instituțional care garantează și protejează drepturile acelor copii care riscă în cea mai mare măsură să fie traficați.

Intervențiile în traficul de copii trebuie, de asemenea, să contribuie la o strategie coerentă pe termen lung, construită în baza cadrului legal internațional cu privire la drepturile copilului, strategie care să fie comunicată în clar principalilor actori implicați, internalizată de aceștia și susținută astfel încât strategiile să beneficieze de resurse și să fie armonizate între diferite sectoare.

Antonela Mejdani, 9 ani

**5. Ce înseamnă Programul
Regional de Răspuns la
Problema Traficului de Copii
al organizației Salvați Copiii?**

Din mai 2002 până în martie 2004, Salvați Copiii a derulat un *Program Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copiii din Europa de sud-est*, în colaborare cu parteneri locali. În cadrul programului au fost implementate șase proiecte pilot în Albania, Croația, Kosovo, Muntenegru, România și Serbia, cu scopul de a reduce riscurile și de a mări gradul de protecție pentru copiii aflați în situație de risc, precum și pentru copiii traficați. Activitățile de proiect au fost de natură diversă și au cuprins:

- Creșterea conștientizării și promovarea anumitor deprinderi de viață cu copiii aflați în situație de risc;
- Acordarea de sprijin educațional, cultural și social la nivelul comunităților, precum și sprijinirea familiilor copiilor aflați în situație de risc;
- Acordarea de sprijin material, legal și psihologic pentru copiii traficați care s-au întors acasă;
- Dezvoltarea capacității principalilor responsabili în domeniu și a furnizorilor de servicii pentru a proteja mai bine copiii traficați și copiii în situație de risc;
- Consolidarea mecanismelor de coordonare pentru îmbunătățirea răspunsurilor multi-sectoriale;
- Lucrul în direcția schimbării politicilor prin promovarea problematicii traficului de copii, prin acțiuni oficiale sau informale.⁹

Proiectele au adoptat o metodă de lucru bazată pe respectarea drepturilor copilului și au încercat să implice copiii și comunitățile lor în dezvoltarea, implementarea și/sau evaluarea intervențiilor, din dorința de a le acorda dreptul de a-și exprima opinia, de a învăța de la ei și de a se asigura că intervențiile au fost relevante pentru nevoile și interesele locale. S-a aplicat o strategie multi-sectorială care a combinat lucrul pe diverse nivele pentru a înlesni schimbări eficiente. Astfel că, spre exemplu, lucrul direct cu copiii și comunitățile a fost completat și s-a efectuat în paralel cu alte intervenții cum sunt: cercetare și analiză în documentarea intervențiilor; dezvoltarea capacității principalilor responsabili în domeniu în vederea sprijinirii eforturilor lor de a proteja mai bine copiii; oficializarea mecanismelor de coordonare pentru a putea lucra și cu alți actori relevanți în direcția dezvoltării unui răspuns colectiv, consolidat și acțiuni de lobby pe lângă factorii de decizie pentru a-i determina să facă schimbări pe termen lung în domeniul politicilor și al cadrului legislativ și instituțional.

⁹ Pentru mai multe detalii în legătură cu Programul Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copii, Europa de sud-est, al Organizației Salvați Copiii, a se vedea Anexa 1.

În următoarele capitole se face o trecere în revistă a activităților de prevenire a traficului de copii, a metodelor de lucru și a lecțiilor învățate, desprinse din experiențele acumulate în cadrul proiectelor pilot și ilustrate cu exemple concrete din teren¹⁰. În mod specific, eforturile de concentrare s-au făcut în următoarele direcții:

- prevenire prin conștientizare și dezvoltarea comunității
- dezvoltarea capacității
- coordonare
- acțiuni de susținere și promovare / lobby
- colaborarea cu mass-media

Aceste informații provin în primul rând din experiența specialiștilor, a partenerilor și a copiilor implicați în Programul Regional și au fost culese de autor prin combinarea mai multor instrumente: interviuri neoficiale și discuții de grup cu specialiștii, partenerii și copiii din cadrul proiectelor pilot, precum și observarea directă a proiectelor cu ocazia unei serii de vizite în teren; discuții cu specialiștii și partenerii în contextul a cinci ateliere de lucru regionale desfășurate pe parcursul programului; rapoarte de proiect trimestriale întocmite de coordonatorii naționali de program; rapoarte de cercetare întocmite de echipele de proiect și analiza secundară a datelor.

Informația prezentată aici nu urmărește să fie exhaustivă, ci mai degrabă se dorește a fi un punct de plecare pentru schimbul de experiență între practicienii în problematica traficului de copii, cu scopul de a dezvolta intervenții mai eficiente în viitor.

¹⁰ Cu toate că unul din cele șase proiecte pilot, respectiv Salvați Copiii România, a inclus oferirea de sprijin pentru consilierea și reintegrarea copiilor victime ale traficului, s-a considerat că acest subiect poate fi mai bine tratat într-un document separat. Salvați Copiii a elaborat un Ghid pentru profesioniștii care lucrează cu copiii victime ale traficului. Având în vedere că toate proiectele pilot au inclus un element de conștientizare, această activitate se bucură de cea mai mare atenție în textul de față. Acest lucru nu înseamnă că activitățile de conștientizare trebuie să aibă prioritate în fața altor activități de prevenire, ci doar reflectă balanța de activități din faza pilot a programului regional. Una din concluziile programului a fost că, în munca de prevenire, ar trebui acordată o mai mare atenție cauzelor adânci ale traficului, cu activitățile de conștientizare complementare, și nu concentrării eforturilor în direcția conștientizării.

Edison Mehmeti, 12 ani

6. Ce se înțelege prin "prevenire"?

„M-am măritat și am făcut un copil când aveam 16 ani. Locuiam cu tatăl meu, cu frații mei, cu soțul și copilul. Aveam datorii - nu aveam nici aragaz și nici bani pentru mâncare.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

„Mama aducea bărbați în casă, așa că eu mergeam să dorm la vecini. Am fost înfiată când aveam trei ani. Am mers la o școală pentru copii cu nevoi speciale. Când părinții mei adoptivi au divorțat, m-au dat în grija mamei. Dar ea nu avea chef de mine. Ea avea chef de bărbați.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

O abordare bazată pe respectarea drepturilor în activitățile de prevenire

Termenul de "prevenire" se referă la o serie largă de intervenții anti-trafic, intervenții care pot fi foarte variate ca și conținut, grupuri țintă sau dimensiune.

Din perspectiva respectării drepturilor, strategiile de prevenire ar trebui să urmărească garantarea drepturilor copiilor care riscă să fie traficați, reducerea factorilor care contribuie la acest risc și creșterea calității și a numărului de mecanisme de protecție puse la dispoziția copiilor. Promovarea și protejarea drepturilor copiilor ar trebui să fie, așadar, punctul de plecare în construirea oricărui răspuns de prevenire. Copiii ar trebui să participe activ la aceste eforturi, să aibă ocazia de a-și exprima opinia și de a-și cere drepturile.

Factorii individuali de risc pot fi exacerbați de curențe structurale în mecanismele naționale de protecție a drepturilor copilului, curențe care pot limita accesul copiilor aflați în situație de risc și al familiilor acestora la servicii de protecție de calitate. De cele mai multe ori, copiii au suferit abuzuri și au fost exploatați înainte de a fi traficați și, deci, creșterea accesului la un sistem consolidat de protecție a copilului care să includă intervenții de prevenire a abuzului și exploatării, poate însemna mult în prevenirea traficului de copii. În afară de abordarea nevoilor de protecție, un răspuns holistic de prevenire ar trebui, de asemenea, să se adreseze cauzelor adânci ale traficului și să conceapă răspunsuri ținând cont de contextele mai largi, geo-politice și socio-economice ale țărilor de origine și de destinație.

Nu există o formulă simplă pentru o prevenire eficientă. Și nu e de mirare, câtă vreme factorii de risc sunt multipli, iar dinamica traficului și exploatarea care rezultă de aici sunt complexe. De fapt, a defini cu precizie care sunt copiii care au un risc major de a fi traficați și de ce, și a stabili căile de identificare a lor și de intervenție eficientă, sunt principalele provocări la care au de răspuns practicienii din domeniu. Este nevoie de mai mare înțelegere a factorilor de risc, a dinamicii traficului, a proceselor de luare a deciziilor în grupurile aflate în situație de mare risc și a opțiunilor pe care le au acestea la dispoziție, precum și o evaluare sistematică și critică a intervențiilor actuale.

Întrebări cheie în planificarea proiectelor

Dinamica traficului de copii poate diferi semnificativ de la o țară la alta, atât în ceea ce privește natura, cât și dimensiunile fenomenului, precum și din punct de vedere al capacității naționale de răspuns. În planificarea proiectelor pilot, echipele naționale din cadrul Programului Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copii, au efectuat studii despre situația traficului de copii în contextele naționale respective, realizând o evidență a principalilor actori implicați, precum și o analiză a neajunsurilor întâmpinate. În Albania și Kosovo, rezultatele rapoartelor de cercetare pe care Salvați Copiii le-a comandat înainte de derularea proiectelor pilot, au ajutat la dezvoltarea planurilor de proiect¹¹. Echipele de țară au încercat să răspundă la următoarele întrebări:

- **Care este magnitudinea traficului** de copii în țara, orașul, comunitatea noastră? Care este natura și dinamica traficului de copii (natura exploatării, strategii de recrutare, tendințe recente, zone vulnerabile)?
- **Care sunt copiii care riscă** în cea mai mare măsură să fie traficați? Ce factori contribuie la acest risc? Cum interacționează acești factori?
- **Ce mecanisme de protecție (oficiale sau neoficiale) au la dispoziție copiii în situație risc sporit și familiile lor** (ce servicii există, care sunt actorii principali, care sunt cadrele instituționale și de politici existente, ce mecanisme de referire a cazurilor există)? Care sunt slăbiciunile și punctele forte ale actualului sistem? Unde sunt cele mai mari neajunsuri?
- **Ce putem oferi în ceea ce privește resursele, expertiza și capacitatea de a rezolva aceste neajunsuri, cu scopul de a reduce riscurile și de a crește protecția? Cu cine ar trebui să lucrăm? Unde și cum anume ar trebui să lucrăm?**

¹¹ Daniel Renton, „Child Trafficking in Albania” [Traficul de copii în Albania], Salvați Copiii, Albania, martie 2001; Terry Roopnaraine, „Child Trafficking in Kosovo” [Traficul de copii în Kosovo], Salvați Copiii, Kosovo, iulie 2002

Valbona Zenollari, 14 ani

7. Ce rol poate juca conștientizarea problemei traficului de copii în strategiile de prevenire?

„Am acceptat propunerea de a lucra ca menajeră în Italia. Mă gândeam că o să am destui bani ca să îi pot face o surpriză mamei de Crăciun.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

„M-am gândit că mie nu mi se poate întâmpla așa ceva.... prietenii mei nu erau interesați. Nimeni nu a spus nimic, nu ne păsa.”

- fată, 15 ani, Muntenegru

C onștientizarea problemei traficului de copii de către copii, de principalii responsabili, de către publicul larg și/sau sectorul din care provine cererea poate fi o componentă importantă în cadrul unei strategii exhaustive de prevenire. Metodele de conștientizare pot varia în funcție de audiența vizată, de impactul așteptat și de resursele disponibile. Aceste metode pornesc de la discuții de grup care vizează grupuri de copii, până la campanii mediatice destinate publicului larg și trecând prin orice altceva între aceste două limite.

Această secțiune analizează diverse metode și forumuri de conștientizare cum sunt:

- campanii de informare publică
- conceperea unor mesaje cu și pentru copii
- formuri interactive, inclusiv ateliere de lucru, dezbateri și spectacole creative
- implicarea copiilor în activitățile de conștientizare
- promovarea auto-protecției

Un nivel scăzut de conștientizare a problemei traficului de copii

Când au fost inițiate proiectele pilot, în mai 2002, în toate zonele de implementare a proiectelor, nivelul de conștientizare a problemei traficului de copii fie era minim (atât printre copii, publicul larg, lucrătorii de primă linie în domeniu, cât și printre reprezentanții guvernamentali), fie aceștia erau dezinformați. În unele dintre țările/entitățile proiectelor pilot (Croația, Kosovo), s-a constatat că nivelul de conștientizare era foarte scăzut, în timp ce în altele (România, Albania, Serbia și Muntenegru), exista un oarecare nivel de conștientizare, dar cu înțelegerea limitată a fenomenului și multă informație eronată, generată ca urmare a slabei acoperiri mediatice existente.

Uneori, traficul era în mod negativ asociat cu prostituția și contrabanda. În plus, traficul era adesea identificat ca fiind o problemă externă – ceva ce se întâmplă în alte țări sau altor oameni (de ex., femeilor străine) și ca atare, exista o indiferență generală față de această problemă.

În unele cazuri, însuși termenul de „trafic” care este un cuvânt de origine străină, greu traducibil în limbile locale era greșit înțeles. Spre exemplu, în timpul cercetării în teren desfășurate de Salvați Copiii Kosovo, unii dintre subiecții intervievați au confundat cuvântul „trafic” cu termenul „accidente de trafic (rutier)”. În multe cazuri, mai cu seamă în comunitățile rurale conservatoare, traficul și asocierile sale cu sexul, violența, activitățile criminale și prostituția, era un subiect tabu, despre care se putea vorbi doar ocolit.

În majoritatea țărilor incluse în proiect, se conștientiza foarte puțin sau chiar deloc faptul că existau copii traficați în scopul exploatării sexuale sau în alte scopuri, cum sunt munca forțată sau cerșitul. În ceea ce privește organizațiile care activează în domeniul contracarării traficului, foarte puține făceau distincția între victimele adulte și copii și nici una nu avea în desfășurare programe sau proiecte destinate copilului în mod specific.

Având în vedere acest climat, toate cele șase proiecte au hotărât să implementeze o componentă de conștientizare în activitățile lor.

Strategiile de conștientizare pot avea obiective diferite:

- să furnizeze copiilor informații pentru a îi ajuta să ia decizii în cunoștință de cauză, de exemplu, cu privire la practicile sigure de emigrare, pentru a reduce astfel șansele de a fi exploatați ca urmare a traficului;
- să conștientizeze pe principalii responsabili cu privire la datoria pe care o au față de copii, cât și referitor la mecanismele legale și instituționale de protecție disponibile;

- să zdruncine ideile preconcepute ale publicului larg despre trafic și să promoveze sentimente de empatie față de victimele traficului și de acceptare a lor;
- să conștientizeze sectorul din care provine cererea sau pe potențialii "utilizatori" ai copiilor traficați cu privire la condițiile în care sunt ținuți copiii traficați și la repercursiunile penale care decurg din faptul că se contribuie la exploatarea lor.

Cum pot fi folosite campaniile de informare publică?

Mass-media, inclusiv televiziunea, realizările video, radioul și emisiunile de divertisment, pot fi un vehicul folositor pentru diseminarea informațiilor despre traficul de copii către o audiență largă. O campanie publică de informare poate sensibiliza publicul, ca un prim pas în a încuraja oamenii să își asume responsabilitatea față de problematica traficului de copii, fie prin acțiuni de lobby în favoarea unei protecții crescute în propriile comunități, fie prin condamnarea aprobării tacite a exploatarea copiilor. Astfel de campanii trebuie să se axeze pe particularitățile traficului de copii și să încadreze problema din perspectiva respectării drepturilor copiilor.

Conștientizarea prin intermediul campaniilor în mass-media

În cadrul proiectelor din România, Kosovo și Serbia s-au dezvoltat campanii mass-media ca parte integrantă a activităților de conștientizare. Au fost produse clipuri TV/video, spoturi radio, postere și/sau emisiuni de divertisment despre traficul de copii, diseminate la nivel național cu sprijinul partenerilor locali, al companiilor media și - cum a fost cazul în Kosovo și România - cu ajutorul poliției. În România și Serbia, companii de producție profesionale au lucrat împreună cu echipele proiectului la elaborarea materialelor, în timp ce în Kosovo specialiștii înșiși au fost cei care au elaborat materialele publicitare în colaborare cu tineretul local implicat în producerea video-clipurilor.

Ceea ce a deosebit aceste campanii de alte campanii existente pe tema traficului a fost îndreptarea atenției către copil și încercarea de a pune problema din perspectiva respectării drepturilor copilului. Campaniile media nu au fost văzute ca scop în sine, ci mai degrabă ca făcând parte dintr-o strategie, mai largă, de prevenire. Campaniile s-au desfășurat în paralel cu activități complementare de prevenire, inclusiv ateliere de lucru, activități de lobby, de promovare a reformării politicilor.

Cererea principală țintă

În Kosovo, care este în principal o țară de destinație, proiectul a dezvoltat în paralel două campanii mass-media, vizând atât publicul larg cât și pe clienții din industria sexului (sectorul din care provine cererea), cu scopul de a-i conștientiza cu privire la prevalența traficului de minori în Kosovo.

Mai exact, campania adresată publicului larg a urmărit încurajarea locuitorilor din Kosovo să conștientizeze faptul că traficul de copii este o problemă care îi afectează (și nu una externă), să îi alerteze în legătură cu potențialele pericole, precum și să îi încurajeze să își asume această problemă.

Campania care a vizat sectorul din care provine cererea a urmărit să conștientizeze publicul-țintă de faptul că, în industria sexului, există femei care sunt de fapt minore și care se află acolo posibil împotriva voinței lor și că achiziționarea de servicii sexuale de la aceste minore este o infracțiune pedepsită de lege. Personalități renumite din Kosovo au fost implicate în campania adresată cererii, iar materialele au fost televizate și difuzate la radio pe întreg teritoriul Kosovo. Salvații Copii Kosovo a obținut cooperarea din partea Departamentului pentru Investigarea Prostituției și a Traficului (și a forței polițienești) în vederea diseminării materialelor tipărite în barurile din Kosovo.

Mult prea adesea, impactul campaniilor mediatică nu este evaluat corect, iar o evaluare adecvată ar presupune existența unor metode de evaluare care la rândul lor ar cere utilizarea intensivă a unor resurse pe care nu și le permit mulți dintre actorii implicați. Și totuși, ar trebui investit mai mult în monitorizarea și evaluarea campaniilor publice de informare pentru a se asigura că resursele importante investite în astfel de inițiative sunt justificate. În plus, ar trebui acordat mai mult timp pentru testarea materialelor de informare publică în rândul grupurilor-țintă, pentru a fi siguri că mesajele sunt clare și relevante.

Cum pot fi făcute mesajele despre trafic astfel încât ele să fie pe placul copiilor?

„Posterele afișate la centru sunt bune ca decorațiuni, dar totodată îi fac pe copii să se gândească de două ori.”

- fată, 14 ani; membră a Clubului de tineret din Cerrik, Albania

„Traficul este un termen nou, care are o nouă definiție. Fenomenul în sine există de multă vreme. Problema este că trăim cu el, dar li se întâmplă altora, cum ar fi persoanelor neglijate, și nu nouă. Provocarea (în acțiunile de conștientizare) a fost cum să facem traficul relevant pentru oameni.”

- psiholog, Muntenegru

Elemente cheie ale mesajelor care sunt pe placul copiilor

A elabora mesaje clare destinate copiilor cu privire la traficul de copii poate fi o mare provocare având în vedere complexitatea acestei probleme și faptul că este un subiect sensibil. Oferindu-le copiilor o imagine realistă asupra factorilor de risc în traficul de copii și dându-le sfaturi practice despre cum se pot proteja ei înșiși, copiii se vor simți informați și puternici, iar nu neajutorați și speriați. Materialele de informare trebuie adaptate ținând cont de vârsta, stadiul de dezvoltare și contextul cultural al grupurilor țintă. Este important ca mesajele să:

- fie clare și ușor de înțeles și să fie elaborate potrivit cu vârsta și cultura copilului
- nu sperie copiii, ci să îi ajute să-și însușească moduri pozitive de auto-protecție
- includă sfaturi practice despre ceea ce pot face copiii pentru a se proteja singuri
- includă povestiri personale ale unor copii traficați pentru a da problemei o față umană

Testarea materialelor de conștientizare cu grupul țintă poate confirma dacă mesajele sunt clare și au impactul dorit. A stabili clar cum și care copii vor participa, are o mare relevanță pentru rezultatul final al consultărilor. Adesea, cele mai accesibile grupuri de copii pentru consultări nu sunt cele ale copiilor care riscă în cea mai mare măsură să fie traficați. Ca atare, percepțiile lor despre ce mesaje sunt eficiente pot fi diferite de cele pe care le urmărește campania.

Materialele de informare, constând în clipuri video, postere, broșuri și spoturi radio pot fi folosite ca făcând parte din campanie și/sau distribuite copiilor în timpul atelierelor de lucru ca un punct de pornire a discuțiilor, pentru a nota mesajele importante la sfârșitul discuțiilor sau ca referințe pentru o informare ulterioară.

Implicarea copiilor în elaborarea mesajelor

Implicarea copiilor în elaborarea mesajelor despre traficul de copii poate fi o activitate de conștientizare în sine. Se crează copiilor ocazia de a gândi în profunzime asupra problemei, pentru a prezenta semenilor lor mesaje-cheie. Copiii pot fi implicați în elaborarea materialelor prin diverse căi:

- prin grupuri pilot care oferă un feedback și sugestii cu privire la cum se pot reformula materialele de informare inițiale
- făcând parte dintr-un grup de lucru a cărui sarcină este de a produce materiale de informare cu ajutorul unui profesionist în domeniu (de exemplu, un designer de grafică)
- în contextul unor ateliere de lucru creative sau a unor concursuri de desen în care materialele de informare sunt produse independent

În toate aceste cazuri, procesul de implicare a copiilor în elaborarea mesajelor este mai important decât ceea ce produc ei de fapt. Mai mult decât atât, printr-o astfel de implicare, copiii au ocazia de a împărtăși unui public larg propriile vederi.

Tinerii concep postere de informare cu privire la traficul de copii

Un număr de 15 tineri din două orașe din centrul Albaniei au participat în cadrul unui atelier de lucru la elaborarea mesajelor pentru un poster cu tema traficului de copii. Tinerii, cu vârste între 13 și 18 ani, mai participaseră anterior la sesiuni de formare pe problema traficului de copii și lucraseră cu un moderator la elaborarea mesajelor destinate celor ca ei. Împărțiți în grupuri de lucru, ei au căutat posibile răspunsuri la un număr de patru întrebări (Care este scopul posterului? Care este audiența vizată? Care este impactul așteptat? Care sunt sfatul și mesajul specific?), au conceput diverse mesaje, au discutat rezultatele fiecărui grup în parte și au votat pentru cel mai bun mesaj. După care, un designer de grafică profesionist a încorporat mesajul final într-un poster care a fost testat într-o primă fază și apoi tipărit și diseminat în școlile și comunitățile din Albania. Pe poster se poate citi:

„Traficul ne afectează pe noi toți Ucide Viitorul
-întreabă un cunoscut și fii sigur de ceea ce faci
-construiește-ți un viitor mergând la școală
-dacă vrei să știi mai multe, ia legătura cu centrul nostru de tineret (contactează-ne)"

Exercițiul a oferit tinerilor ocazia de a reflecta în profunzime asupra traficului de copii și de a căuta o cale pentru a împărtăși aceste informații și altor tineri. Posterul a reflectat întocmai opiniile tinerilor, ceea ce i-a făcut să se simtă foarte mândri la vederea propriilor cuvinte tipărite.

Expoziții itinerante de artă creată de copii pe tema traficului de copii

În Serbia, partenerul local al organizației Salvați Copiii, respectiv Centrul de Informare al Romilor, a organizat o expoziție de artă creată de copii, unde au fost expuse desene exprimând mesaje care militează împotriva traficului de copii. Lucrările au fost expuse în școlile și centrele comunitare din Serbia și au fost, de asemenea, prezentate în deschiderea celui de al 6-lea Forum Ministerial al Pactului de Stabilitate pentru Europa de sud-est, Grupul de Coordonare a Acțiunilor pe Problematika Traficului de Ființe Umane („Stability Pact for Southeastern Europe, Task Force on Trafficking in Human Beings”), care a avut loc la Belgrad, în martie 2004. Expozițiile au servit drept un mijloc de conștientizare în legătura cu problema traficului de copii, folosind tocmai cuvintele copiilor și imaginile create de ei. Desenele au fost incluse într-o publicație intitulată Prevenirea Traficului de Copii: Opiniile copiilor cu privire la pericolele care derivă din traficul de ființe umane și modalități de protecție (2004).

Implicarea copiilor în elaborarea materialelor informative necesită însă o planificare serioasă, timp și resurse, prezența unui moderator familiarizat cu problema traficului și chestiunile legate de drepturile copilului, precum și procese participative. Importanța acestora din urmă nu poate fi subestimată. Copiii trebuie tratați ca parteneri egali în astfel de procese, iar moderatorii trebuie să câștige și să mențină încrederea copiilor demonstrându-le respect, luându-și angajamente realiste, respectându-și aceste angajamente și asigurându-se că ceea ce au gândit copiii este corect încorporat și reprezentat în produsul final.

Ce strategii pot fi folosite pentru a promova învățarea interactivă despre trafic?

„Credeam că victimele au primit ce căutau așa am auzit de la adulți.”

- băiat, 14 ani, formator (peer-educator), Muntenegru

„Mulți copii au văzut la televizor spoturi anti-trafic, spoturi care i-au lăsat confuzi, habar nu aveau despre ce era vorba în acele spoturi.”

- psiholog, Institutul pentru Copii cu Probleme de Comportament, Croația

Forumuri interactive de conștientizare cum ar fi atelierile de lucru, dezbaterile publice, expozițiile itinerante de artă, atelierile de artă dramatică și întâlnirile comunitare pe tema traficului de copii, pot oferi mijloacele potrivite de a implica copiii, dându-le acestora ocazia de a răspunde unor întrebări și de a discuta în amănunt despre aceste chestiuni. Copiii pot chiar să preia inițiativa în desfășurarea activităților de conștientizare, fie ca educatori-formatori ai semenilor lor (*peer-educators*), ca organizatori ai forumurilor comunitare, ca participanți în cadrul manifestărilor artistice, de teatru, radio sau dans.

Practicienii se pot folosi de contextul forumurilor interactive pentru a promova ideile despre toleranță și respect reciproc, pentru a-i ajuta pe copii să își dezvolte anumite deprinderi de viață, o gândire critică și să capete experiență în colaborarea cu mass-media. Toate acestea le oferă copiilor instrumente pentru a se proteja singuri și, în plus, demonstrează că lecțiile învățate sunt

relevante și transferabile și în alte domenii din viața copiilor. Practicienii se pot folosi de contextul acestor forumuri și pentru a schimba ideile preconcepute despre trafic întâlnite printre copii și comunități și pentru a explora și alte teme, intercorelate, despre exploatare, relații de gen, rasism, inegalități economice și sociale și drepturile copiilor.

Ce știau inițial copiii despre trafic

Din discuțiile cu copiii, echipele de proiect au aflat că, în majoritatea cazurilor, principala sursă de informare cu privire la trafic era mass-media. Dar această informație s-a demonstrat a fi incompletă sau greșit înțeleasă. De exemplu, copiii, chiar dacă auziseră despre termenul de „trafic”, nu erau siguri ce semnificație avea sau îl asociau în mod negativ cu prostituția. În unele cazuri, discuțiile despre trafic au scos la iveală prejudecăți, adânc înrădăcinate, împotriva grupurilor minoritare. Spre exemplu, copiii români dintr-o clasă credeau că toți traficanții sunt romi. Majoritatea copiilor nu se simțeau personal amenințați de riscul de a fi traficați, în special cei din țările de tranzit sau cele de destinație, țări în care nici măcar nu bănuiau că există trafic de copii.

Ateliere de lucru pentru conștientizarea problemei

Atelierele de lucru au fost cea mai utilizată formă de desfășurare a activităților de conștientizare destinate copiilor din cadrul proiectelor pilot. Atelierele s-au ținut cu grupuri mixte de băieți și fete și au fost concepute pentru copii și tineri cu vârste între 9 și 18 ani. Ateliere individuale de lucru au fost adaptate după specificul vârstei și contextul cultural al grupului țintă și au variat ca durată, locație, număr de copii participanți, în funcție de obiectivele urmărite, resursele disponibile și circumstanțele locale care au diferit semnificativ de la un proiect la altul. Diversele forme de organizare a atelierelor de lucru au inclus:

- ateliere de lucru cu durată de o oră în clasele din ciclul primar și secundar (cu o medie de participare de 30-45 copii la un atelier)
- ateliere de lucru de o oră și jumătate în cluburile copiilor (la care au participat între 15 și 40 de copii la un atelier)
- un ciclu de 10 ateliere cu durată de câte o oră, inserate în cadrul orelor speciale de educație școlară în școlile elementare și în instituțiile pentru copiii în conflict cu legea (între 5-12 copii participanți într-un grup)
- ateliere de lucru conduse de copii pentru copii cu durată de o oră și jumătate (cu o medie de 25 de copii participanți la fiecare atelier)
- ateliere de lucru cu durată de una până la două ore în tabere unde locuiesc persoane nevoite/forțate să își părăsească propriile locuințe, în așezările romilor, în cluburile destinate copiilor lipsiți de grijă și sprijinul părinților lor și în mediul rural
- ateliere de lucru cu durată de 90 minute împărțite în două părți, câte unul pe săptămână, în școlile secundare (cu 20-30 de tineri participanți)

Principalele obiective ale acestor ateliere de lucru au fost acelea de a oferi copiilor ocazia să pună întrebări și să-și exprime opiniile cu privire la traficul de copii, de a promova învățarea activă și, totodată, de a afla care sunt preocupările și opiniile copiilor în legătură cu traficul și chestiunile legate de trafic.

Moderatorii atelierelor au aplicat în acest scop diverse tehnici participative, tehnici adaptate în funcție de grupul țintă și de context.

Copiii erau nerăbdători să-și exprime gândurile și opiniile, iar discuțiile din cadrul acestor ateliere au fost foarte animate.

Structura atelierului de lucru

Deși specificul și conținutul fiecărui atelier de lucru au fost diferite în proiectele pilot, toate au încercat să încadreze chestiunea traficului de copii din perspectiva drepturilor omului, cu referire la Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului. Detaliile au fost variate, dar toate atelierelor de lucru au acoperit următoarele patru componente de bază:

1. Ce este traficul de copii; cum se întâmplă; cine este implicat (traficantul, copilul traficant);
2. Consecințele traficului și de ce sunt încălcate drepturile omului/copilului;
3. Cine este responsabil de protejarea copiilor în fața traficului și cum se pot proteja singuri copiii;
4. Unde să ne adresăm pentru mai multe informații.

Metode participative

„Am avut ocazia să discutăm cu copiii ... împreună am analizat de ce este normal ca fiecare persoană să aibă dreptul de a decide unde vrea să trăiască, dar nu este normal ca alții să ia un copil și să îi spună unde trebuie să trăiască. Acest lucru înseamnă exploatare.”

- educator, Croația

Folosind metode participative în cadrul atelierelor de conștientizare, se promovează învățarea activă și se crează în copil sentimentul de putere. Oferindu-le copiilor ocazia să pună întrebări și să-și exprime opinia, se investește mai mult în procesul de învățare, iar moderatorii obțin un feedback cu privire la cum interpretează copiii informațiile primite. Angajarea activă în dialog îi poate încuraja pe copii să gândească critic despre chestiunile legate de traficul de copii și despre rolul pe care îl pot juca în protejarea lor și a comunităților lor.

Metodele participative pot include:

- metode verbale: discuții, exerciții de imaginație pe o temă dată (*brainstorming*), dezbateri
- metode vizuale: pictură, desen, modelaj, crearea de desene colective, colaje, planșe
- metode care presupun spectacolul: teatru, dans, muzică, pantomimă, jocului de rol, imitare
- metode literare: compuneri, poezie, povestiri colective, articole

Este important ca aceste activități să fie urmate de o discuție cu copiii despre ce, cum și de ce au creat ceea ce au creat, pentru a încuraja o reflecție mai profundă și viitoarele discuții.

Măsura în care un copil poate participa activ, în mod individual într-un forum interactiv depinde în parte de timpul disponibil și de numărul de copii participanți. Spre exemplu, atelierelor de lucru de scurtă durată (sub 60 de minute), la care participă un număr mare de copii (de ex. 45) le oferă moderatorilor doar posibilitatea de a disemina informația de bază despre traficul de copii, având un feedback limitat. Atelierelor mai lungi (90 de minute) sau o serie de mai multe ateliere ținute succesiv în timp cu grupuri mai mici de copii (maximum 15) lasă spațiul necesar unei implicări active a tuturor participanților și le oferă ocazia moderatorilor și copiilor de a stabili un nivel de familiaritate atât unii cu alții cât și față de subiect, lucru care permite aprofundarea discuțiilor.

Rolul moderatorului

Rolul moderatorului este crucial în determinarea succesului unui atelier de lucru participativ. Moderatorii trebuie să aibă cunoștințe despre drepturile copilului, traficul de copii și metodele participative. Trebuie să fie buni vorbitori dar și buni ascultători, demonstrând respect față de copii și modelând comportamente pozitive de toleranță și respect reciproc față de cei care au puncte de vedere diferite. Moderatorii trebuie să îi facă pe copii să se simtă în largul lor, să îi încurajeze să participe activ și să conducă discuțiile în așa fel încât să îi facă pe copii să se simtă puternici, inclusiv furnizându-le informații despre ce pot face copiii, nelăsându-i să se simtă neputincioși și speriați.

Moderatorii atelierelor de lucru

„A fost o mare provocare pentru educatori, să știe cum și cât de mult le poți spune copiilor.”

- moderator în cadrul atelierelor de lucru, Muntenegru

Moderatorii din cadrul tuturor proiectelor pilot au jucat un rol esențial în dezvoltarea conținutului și a structurii atelierelor de lucru, în colaborare cu echipele Salvați Copiii.

Când au început proiectele pilot, existau foarte puține materiale pe tema traficului de copii care să fie pe placul copiilor. Moderatorilor le-a revenit sarcina de a elabora aceste materiale pe baza informațiilor culese din: întâlniri cu experți anti-trafic, informații din rapoartele de combatere a traficului și din instruirea orientativă pe tema traficului de copii organizată de Salvați Copiii. Accentul a fost pus pe abordarea problemei din perspectiva drepturilor copilului și a participării, iar moderatorii au fost încurajați să implice copiii cât se poate de mult în discuțiile și activitățile din cadrul atelierelor de lucru. Conținutul și structura atelierelor au fost adaptate și îmbunătățite pe baza feedback-ului primit de la copii.

În toate proiectele pilot moderatorii au avut o varietate de profesii printre care: profesori, psihologi de școală, lucrători sociali, animatori în cadrul unor cluburi pentru copii, studenți de la facultățile de asistență socială și psihologie, avocați și tineri educatori/formatori. Această diversitate a adăugat valoare muncii. Mulți dintre ei aveau deja experiență în a conduce ateliere de lucru cu copiii pe tema drepturilor copilului și în a lucra cu metode participative.

Manual de instruire pentru educația de prevenire

Salvați Copiii România a elaborat un manual de instruire pentru voluntarii săi care defășoară în școli ateliere de lucru pe tema prevenirii. Manualul de instruire acoperă patru domenii:

1. Informații generale despre traficul de copii (obținute din rapoarte de cercetare, documentare sau alte materiale video)
2. Drepturile copilului și activități de combatere a traficului (inclusiv o trecere în revistă a principiilor Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, cu un accent special pus pe participarea copiilor și non-discriminare)
3. Tehnici de comunicare cu copiii (cum să îi ascuți și să îi înțelegi pe copii și reguli care trebuie respectate în lucrul cu copiii)
4. Structura atelierelor (inclusiv exemple de metode interactive, cum ar fi jocul de rol)

Adaptarea la vârsta și genul copiilor

Atelierile de lucru pe tema traficului de copii pot fi ținute cu copii de vârste mai mici precum și cu adolescenți, dar metodele și mesajele trebuie adaptate potrivit vârstei și stadiului de dezvoltare al copiilor, precum și în funcție de contextul cultural și de dinamica grupului. Copiii mai mici au tendința de a fi mai receptivi la mesajele de avertizare dar se și sperie mult mai ușor. Copiii mai mari și adolescenții au tendința să se perceapă pe sine ca fiind mai puțin vulnerabili în fața exploatării și abuzului dar pot fi receptivi când e vorba să angajeze discuții în profunzime despre dimensiunile politice, economice, sociale și de gen ale traficului și se arată mai dispuși să analizeze problema asumării responsabilității individuale și colective în garantarea și protejarea drepturilor copiilor.

Băieții și fetele reacționează diferit la informațiile prezentate în cadrul atelierelor de lucru. Fetele se simt direct afectate de riscul potențial de a fi traficate în special în scopul exploatării sexuale comerciale. Așa stând lucrurile, este important să se lărgescă zona discuțiilor pentru a implica atât băieții cât și fetele și a-i determina să se gândească la posibilul rol pe care îl au de jucat fie ca victime, fie ca exploatatori și pentru a lămurii ce responsabilități revin fiecăruia în lupta împotriva abuzului și exploatării.

Cum pot fi implicați copiii în campaniile de conștientizare pe tema traficului?

„Copiii sunt ambasadori printre cei asemenea lor ... Dacă un copil primește o informație de la alți copii, o comunică mai departe.”

- psiholog, Institutul pentru Copii cu Probleme de Comportament, Croația

„Tinerilor le-a venit greu să creadă că ei ar putea organiza de unii singuri o sesiune de instruire ... și sunt atât de mândri de realizările lor.”

- animator adult, Centrul de Tineret din Kucova, Albania

Inițiative conduse de copii

Copiii și tinerii pot prelua conducerea în activitățile de conștientizare a celor asemenea lor și a comunităților lor, activități cum sunt: educarea copiilor de către copii, dezbateri și forumuri ale comunității conduse de copii, activități de artă, teatru, radio, dans. Astfel de inițiative le oferă copiilor ocazia de a-și dezvolta abilități de lider și de a învăța activ unii de la alții.

Educarea copiilor de către copii pe tema traficului de copii

În Albania, Salvați Copiii împreună cu partenerul său local, Ajuțați Copiii (Help the Children), au format 15 tineri pentru a deveni educatori-formatori ai celor asemenea lor (peer-educators). Formarea a avut loc în cadrul a două sesiuni de pregătire. Cei 15 au elaborat conținutul atelierelor de lucru pe tema traficului de copii în colaborare cu echipa de proiect și li s-a asigurat sprijinul în teren. În Muntenegru, Salvați Copiii a creat un parteneriat între educatorii tineri și cei adulți, pentru ca, împreună, aceștia să faciliteze organizarea atelierelor de lucru în școli. În România, Salvați Copiii a lucrat cu voluntari studenți ai facultăților de asistență socială și psihologie care au condus atelierelor de conștientizare cu copiii din școli.

Tinerii au simțit că educarea tinerilor de către tineri este o modalitate eficientă de a comunica informația, copiii fiind mult mai atenți la mesajele care provin tot de la copii. Tinerii educatori au vrut să se asigure că erau pregătiți să trateze subiectele sensibile care ar fi putut să apară în cadrul unui seminar pe tema traficului de copii și au cerut și primit sprijin și instruire din partea specialiștilor. Au fost, de asemenea, sprijiniți în dezvoltarea abilităților lor de moderatori iar, în final, au fost foarte plăcut surprinși de propriile lor realizări.

Folosind teatrul, dansul și arta în inițiativele conduse de copii

Salvați Copiii din Kosovo a oferit fonduri pentru ca tinerii membri ai cluburilor din Gjakova, Skenderaj și Podujeva să dezvolte activități de conștientizare conduse de copii pe tema traficului de copii. Tinerii au acceptat provocarea și au produs piese creative, inclusiv spectacole de dans, teatru și lucrări de artă pe care le-au jucat/expus în comunitățile lor.

În Gjakova, tinerii din cadrul clubului de tineret al orașului au produs un spectacol de dans cu tema traficului de copii (folosind metodologia dansului social) pe care l-au înregistrat pe o casetă video care a fost apoi diseminată în cluburile copiilor din localitățile învecinate.

În Skenderaj, un grup de tineri din Comitetul pentru Protecția Drepturilor Copilului a realizat o piesă de teatru despre experiența unui băiat traficat, piesă pe care au jucat-o în școlile elementare din regiune.

În Podujeva, un grup de copii din cadrul organizației „Kosovo Action Together” a organizat o expoziție de artă în care au fost expuse picturi ale copiilor pe tema traficul de copii.

Tinerii au simțit că activitățile creative le ofereau un mijloc alternativ de explorare și exprimare în chestiunea traficului de copii și că spectacolele cu public ofereau o ocazie de a discuta despre această problemă într-o comunitate largită. Aceste proiecte au ajutat, de asemenea, copiii să își dezvolte abilități de lider și să capete o mai bună înțelegere a ceea ce înseamnă traficul de ființe umane/copii.

Radio pentru tineret

În Muntenegru, după ce au participat la un seminar de conștientizare, tinerii care se ocupau de un post de radio școlar au hotărât să dedice o emisiune problemei traficului de copii. Ei au luat interviuri copiilor, pentru a le cere părerea și apoi au conceput o știre care a fost difuzată la radioul școlar cu circuit închis.

Dezbateri ale problemei traficului de copii

„Am învățat mai mult din dezbateri decât din atelierelor de lucru. Trebuia să pregătim argumente și să tragem propriile noastre concluzii”.

- băiat, 16 ani, participant la tabara de vară pentru dezbateri, Podgorica, Muntenegru

Salvați Copiii Muntenegru a lucrat în cooperare cu Asociația Cluburilor de Dezbateri și Institutul pentru o Societate Deschisă al Cluburilor de Dezbateri din Muntenegru pentru a-i sprijini pe tineri să țină dezbateri publice pe tema traficului de copii. Tinerii au ținut dezbateri în fața colegilor lor în patru școli din ciclul secundar. Salvați Copiii și partenerii săi au mai organizat, de asemenea, o dezbatere de patru zile în cadrul unei tabere de vară pentru 50 de muntenegreni, tineri dezavantajați, cu vârste între 14 și 17 ani.

Copiii au fost nevoiți să se pregătească pentru dezbateri, făcând cercetări de fond și formulând o poziție vizavi de subiectul traficului de copii, ceea ce i-a motivat să pună întrebări pe care altfel nu le-ar fi pus. Competiția din cadrul forumului de dezbateri a motivat copiii să își asume provocarea, iar dezbaterea în sine i-a încurajat să gândească critic la problema traficului de copii și să se angajeze la modul cel mai activ.

Cum îi putem ajuta pe copii să se protejeze singuri?

“

„Nimeni nu-și poate imagina cu adevărat cât de rău este. Chiar dacă fetele care au trecut prin aceasta îți povestesc sau dacă ai citit undeva ... Doar trăind pe pielea ta realizezi ce înseamnă cu adevărat. Dar atunci e prea târziu.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

„Posterul acesta arată foarte drăguț, dar nu m-ar fi impresionat.”

- adolescentă, victimă a traficului, despre un poster anti-trafic, București, Romania

”

În anumite cazuri, a furniza informații despre factorii de risc ai traficului poate să nu fie în sine îndeajuns pentru a proteja grupurile cu risc împotriva exploataării, iar copiii și tinerii pot decide individual să-și asume oricum riscurile.

Ajutând copiii în situație de risc să își consolideze mecanismele de auto-protecție poate însemna reducerea riscului lor. Educarea unor deprinderi de viață poate fi folosită pentru a întări strategiile de auto-protecție prin abordarea următoarelor aspecte:

- conștientizare cu privire la comportamentul riscant
- cum să evalueze mai bine riscurile
- cum se negociază ieșirea din situații de exploatare
- cum să facă față unor relații abuzive
- încrederea în sine pentru a se împotrivi presiunii sau coerciției
- cum se construiește respectul de sine
- cunoștințe despre unde să ceară ajutor

Consolidarea anumitor deprinderi de viață ale copiilor în situație de risc

În Croația, Centrul pentru Inițiative de Politici Sociale, în cooperare cu Institutul pentru Copii cu Probleme de Comportament, a implementat un program de prevenire a traficului de copii destinat copiilor de școală primară, înscriși într-un program de tratament la un Centru de Zi din Zagreb.

Programul de prevenire a constat dintr-o serie de 10 ateliere de lucru cu durata de o oră, ținute pe parcursul a 10 săptămâni. Problema traficului de copii a fost introdusă treptat, în contextul unei discuții mai largi pe tema drepturilor copilului. Jocul de rol și alte metode participative au fost folosite pentru a încuraja copiii să experimenteze deprinderi de viață cum ar fi: forme non-violente de rezolvare a conflictelor, controlul agresivității, deprinderi de comunicare și asertivitate, precum și pentru a le stimula empatia față de victimele traficului.

Moderatori au fost profesorii care lucraseră cu copiii timp de cel puțin șase luni și stabiliseră deja o relație de încredere cu aceștia. Acest lucru a permis o discuție mai liberă și s-a putut lucra în profunzime asupra anumitor deprinderi de viață. Datorită orarului lejer al atelierelor de lucru, copiii și profesorii au avut timp să exploreze în profunzime problemele, iar interacțiunea zilnică a profesorilor cu copiii i-a încurajat pe aceștia din urmă să caute sprijinul de care aveau nevoie.

Care sunt provocările întâlnite în activitățile de conștientizare?

Inițiative conduse de copii

„Am fost luată prin surprindere. O fetiță a venit la mine la sfârșitul seminarului și mi-a spus că nașul ei abuza de ea.”

- moderator în cadrul atelierelor de lucru, Muntenegru

Aceste ateliere de lucru pot constitui prima ocazie pe care o au copiii de a discuta probleme legate de abuzuri sexuale și violență, iar pentru unii acest lucru poate atrage atenția asupra experiențelor personale de traumă sau abuz. Unii dintre acești copii pot alege să dezvăluie aceste experiențe moderatorului, direct sau indirect, în timpul desfășurării atelierului sau după încheierea acestuia.

Este necesar să fim sensibili și pregătiți să răspundem la expunerile copiilor în legătură cu situații de abuz, inclusiv să știm cui trebuie să ne adresăm într-o astfel de situație, spre binele copilului și fără a-i pune în pericol siguranța. Salvați Copiii a elaborat o *Politică de Protecție a Copilului* și dispune de informații și resurse cu privire la protecția copilului care ne arată cum să răspundem unei situații de abuz și exploatare a copilului, veghind la interesul superior al acestuia.

Monitorizare și evaluare

Adesea impactul strategiilor de conștientizare în scopul reducerii factorilor de risc și al creșterii protecției pentru copii în situație de risc sporit, nu este foarte clar. Pentru a ne asigura că astfel de strategii au impact, este important să definim foarte exact obiectivele și schimbările pe care urmărim să le producem și să elaborăm strategia incluzând un plan de evaluare și monitorizare. O evaluare critică a eficienței eforturilor de conștientizare cu privire la reducerea riscurilor copiilor de a fi traficați, ar trebui să fie o prioritate.

Strategii de monitorizare a atelierelor de lucru de conștientizare

În toate proiectele pilot, moderatorii au adaptat și îmbunătățit conținutul și structura atelierelor de lucru pornind de la feedback-ul primit de la copii.

Implicarea activă a copiilor în discuțiile și activitățile din cadrul atelierelor de lucru (inclusiv în activități creative, cum sunt desenul și jocul de rol) i-a ajutat pe moderatorii să înțeleagă mai bine cum gândesc copiii despre acest subiect, astfel că au putut adapta adecvat conținutul atelierelor. În afară de activitățile interactive, mecanismele de feedback au inclus una sau o combinație de sesiuni de întrebări și răspunsuri, observație directă și chestionare. Moderatorii au consemnat feedback-ul venit de la copii și au întocmit cu regularitate rapoarte de lucru.

Moderatorii din cadrul tuturor proiectelor s-au întâlnit cu regularitate pentru a face schimb de idei și experiență, pentru a revizui conținutul, structura și metodele atelierelor de lucru și pentru a-și oferi sprijinul reciproc. Aceste întâlniri regulate au fost cruciale pentru construirea spiritului de echipă, promovarea învățării în cadrul grupului și îmbunătățirea măsurii în care atelierelor răspund nevoilor copiilor.

Grupurile țintă: grupurile aflate în situație de risc sporit

„Tata nu mă lasă să merg la școală. El spune că acum știu destul și ar trebui să stau acasă și să aștept să mă mărit.”

- fată, 12 ani, Tirana, Albania

Activitățile de conștientizare cu copiii nu ajung în mod necesar să atingă tocmai acei copii care riscă în cea mai mare măsură să fie traficați. Este o mare provocare a identifica și a ne adresa acestor copii (copii care au abandonat școala, copii din zone rurale îndepărtate, copii separați de familiile lor), având în vedere că este greu să ajungem la ei prin mijloacele convenționale pe care le oferă școlile urbane sau cluburile copiilor.

În anumite cazuri, comunitățile marginalizate sunt suspicioase la vederea unor străini și sunt închise oricărui contact. Pentru a ajunge la aceste grupuri de mare risc, este nevoie de strategii și materiale de informare specifice, adaptate în funcție de locația geografică, de contextul cultural și socio-economic și de mobilitatea lor.

Strategiile de abordare în aceste cazuri pot include:

- echipe mobile care vizează copiii străzii, oferindu-le servicii de îngrijire medicală elementară, alimente și informații
- ateliere de lucru mobile și/sau teatre comunitare care să se adreseze comunităților rurale îndepărtate
- parteneriate încheiate cu persoane cunoscute și în care comunitatea vizată are încredere

Ateliere de lucru în așezările romilor

Salvați Copiii Muntenegru a organizat ateliere de lucru pentru comunitățile de romi din așezări izolate. Accesul la aceste comunități a fost facilitat de unul din educatorii participanți la atelier care mai lucrase anterior cu ei. Părinții au susținut inițiativa, dar au insistat ca atelierele să se țină mai întâi cu adulții și apoi cu copiii. Membrii comunității și-au oferit cu generozitate locuințele ca locație pentru desfășurarea atelierelor, căci facilitățile erau limitate

Educarea tinerilor de către tineri în zonele rurale

„Activitățile recreative erau foarte atrăgătoare, având în vedere că viața în sate e monotonă ... nu au nimic de făcut.”

- animator adult, Clubul de Tineret din Kucova, Albania

Tineri educatori din centrul de tineret din Kukova au ținut un atelier de lucru de conștientizare în problema traficului de copii într-un sat învecinat, de unde multe fete fuseseră traficate. Educatorii i-au abordat pe liderii satului și le-au prezentat planul de activități care includea și activități recreative la finalul atelierului. Au participat 30 de săteni, din care 25 de fete, iar la final, membrii comunității i-au invitat pe educatori să revină. Atelierele de lucru convenționale pot oferi ocazia de a-i identifica pe copiii aflați în situație de risc sporit, dacă li se cere participanților să dezvăluie informații despre oricare din prietenii, membrii familiei sau vecinii care au fost traficați sau pot risca acest lucru. Astfel de informații pot fi apoi transmise actorilor relevanți, după caz: serviciile sociale, poliția, centrele de criză, etc.

Când familiile sunt implicate în procesul de traficare

„Tata a vrut sa mă trimită în Grecia. Știam că vrea să mă traficheze. L-am auzit. Mi-era frică. Nu voiam să merg. Auзіsem povești (de la alți copii care fuseseră traficați) și știam că e rău. Tata mi-a pregătit hainele, dar eu am fugit. Am stat departe de casă trei zile ca să nu mă poată trimite.”

- băiat, 13 ani, Tirana, Albania

În cazurile în care copiii sunt traficați de membrii familiei, conștientizarea cu privire la traficul de copii în sine nu pare să fie o strategie de intervenție eficientă. Este posibil ca familiile să nu perceapă acțiunile lor drept trafic și să nu recunoască implicit elementele de exploatare prezente. Mai mult, prin simpla furnizare de informații nu se atacă întregul set de factori care se combină, punând copiii în situație de risc. În astfel de cazuri trebuie explorate alte tipuri de strategii de prevenire, inclusiv strategii bazate pe intervenții la nivelul familiei și comunității, strategii prin care se încearcă satisfacerea nevoilor economice ale familiei și în care se lucrează cu părinții, pentru a fi siguri că normele și practicile culturale tradiționale respectă interesul superior al copilului.

Activitățile de conștientizare trebuie circumscrise unei strategii mai largi de prevenire și nu trebuie considerate un scop în sine. Adesea, nu lipsa cunoștințelor îi determină pe copii să ajungă în situația de a fi traficați, ci mai degrabă lipsa unor mecanisme de protecție și a unor oportunități legale de migrație. Mai mult, majoritatea celor care migrează reușesc să își îmbunătățească condițiile de viață¹². Ca atare, activitățile de conștientizare trebuie desfășurate concomitent cu alte intervenții de prevenire, complementare, pentru a aborda factori de risc multipli (spre ex., structuri familiale slabe, vulnerabilități socio-economice, acces limitat la educație).

¹² Ghinzburg, 2003

Qamile Sherifi, 9 ani

8. Ce rol pot juca răspunsurile centrate pe comunitate în strategiile de prevenire a traficului de copii?

„E în regulă, voi veniți aici și ne dați afișe și informații, dar ce aveți de gând să faceți cu adevărat pentru noi și comunitățile noastre? Avem nevoie să faceți ceva substanțial - să desfășurați intervenții care să rezolve problema șomajului, a sărăciei din comunitatea noastră.”

- băiat, 16 ani, participant focus-grup, Muntenegru

Răspunsurile la problema traficului de copii care au la bază comunitatea pot juca un rol cheie în dezvoltarea unor strategii de protecție a copilului, strategii mai largi și pe mai multe nivele. Ele pot lucra în direcția activării unor mecanisme de protecție chiar în cadrul comunităților în care copiii trăiesc, se joacă, merg la școală, muncesc sau în care își găsesc refugiul temporar. Intervențiile specifice bazate pe comunitate pot diferi foarte mult ca dimensiune și conținut și pot pleca de la proiecte de mai mică anvergură, de generare a unor oportunități de câștigare a veniturilor, până la înființarea unor centre de tineret care să ofere consiliere tinerilor, formare profesională și/sau oportunități de recreere. Unul din posibilele avantaje ale unei astfel de abordări este că ea angajează comunitatea vizată în identificarea și propunerea unor răspunsuri cu privire la factorii de risc implicați. De asemenea, se pleacă de la resursele existente în comunitate și, deci, se asigură relevanța și durabilitatea intervențiilor și în același timp se consolidează capacitatea comunității de a se proteja singură.

Activitățile de prevenire care au la bază comunitatea pot lucra în sensul eliminării unuia sau mai multor factori de risc pentru copii și familiile lor. Această secțiune prezintă exemple de zone diferite de intervenție cum ar fi:

- Sprijinirea familiei / a susținătorilor copiilor
- Promovarea dezvoltării economice locale
- Investiția în educație
- Dezvoltarea unor resurse comunitare pentru tineret

Practicienii sunt încurajați să fie creativi și să exploreze, împreună cu copiii și comunitățile lor, alte potențiale strategii și activități de program.

Sprijinirea familiei și a celor care au copii în îngrijire în crearea unui mediu protector

„Mama a pleacat când eram foarte mică. Tata este alocolic. El m-a crescut. Mă acuză mereu că mă duc cu băieții. Țipă la mine și mă face să plec de acasă. Nu am unde să mă duc. Câteodată mă duc la mătușa mea sau la un vecin.”

- fată, 14 ani, Tirana, Albania

„Părinții m-au abandonat și am fost dată în grija rudelor. La vârsta de 16 ani, am rămas însărcinată. Rudele m-au amenințat că mă dau afară dacă nu plasam copilul într-o instituție.”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

O mare parte din copiii traficați au suferit de mici forme de exploatare și abuz, inclusiv abuz sexual și violență domestică. Copiii cei mai expuși sunt cei care beneficiază de foarte puțin sprijin sau nu au nici un sprijin din partea celor care îi au în grijă. Aceștia sunt copiii separați, copiii plasați în instituții, copiii din familii cu dificultăți sau copiii străzii.

Părinții sau cei care au în îngrijire copii și care au acces la un sistem de servicii sociale consolidat, prin care se oferă sprijin familiei, care se ocupă de cazurile de violență domestică și abuz asupra copilului și care prezintă alternative de locuit urmărind interesul superior al copilului, au șanse mai mari de a oferi copiilor lor un mediu protector. Strategiile de prevenire a traficului de copii pot încerca să consolideze sistemele de protecție a copilului în interiorul familiei și la nivelul comunității prin următoarele tipuri de intervenții:

- sprijin de urgență, adăpost temporar și centru de consiliere pentru situații de criză
- echipe mobile de intervenție (lucrători sociali și asistenți medicali), programe de vizite la domiciliu
- consiliere familială, sprijin și servicii de referire
- îmbunătățirea informării și a serviciilor de referire între diverse sectoare (școli, spitale și servicii sociale)
- linii telefonice cu apelare gratuită
- programe alternative de îngrijire (*foster care*)

Oferirea sprijinului de urgență pentru tinerii în situație risc sporit

În România, două surori aflate la vârsta adolescenței, au fugit de acasă după ce fuseseră abuzate sexual de tatăl lor. Ele s-au alăturat unui grup de copiii ai străzii și au fost abordate de liderul grupului care a vrut să le ducă în Serbia (pentru a fi, se presupune, traficate). Uneia dintre fete i-a fost teamă și a convins-o pe sora ei să meargă să ceară ajutor la Centru de Consiliere al organizației Salvați Copiii România.

Echipa de consiliere a plasat cele două surori în grija bunicii lor care acum le întrețin pe amândouă dintr-un venit de 100 USD pe lună. Deși surorile sunt acum în siguranță cu bunicii lor și se descurcă bine cu școala, există momente în care visează „să-și încerce norocul” și să plece peste hotare pentru a câștiga suficienți bani pentru ele și bunicii lor.

Echipa de consiliere din cadrul Salvați Copiii România, consideră că aceste fete au nevoie de un întreg pachet de servicii pentru a se reduce riscul de a accepta tentațiile oferite de un traficant, servicii care includ suport material substanțial pentru alimente, rechizite școlare, transport și medicamente, servicii de psihoterapie pentru ele, consiliere pentru bunici și mama lor și consultanță legală.

Din multe puncte de vedere acest caz este unic dar el indică o tendință mai largă de vulnerabilitate socială care stă la baza factorilor de risc pentru fiecare copil de a fi traficat. Aceștia includ medii familiale abuzive, sprijin limitat din partea familiei, sărăcie și oportunități economice limitate, la care se asociază visul de a avea un viitor mai bun. Pentru a fi eficiente, intervențiile trebuie să adopte o abordare comprehensivă, multidisciplinară și holistică în tratarea acestor factori sociali, economici, culturali și psihosociali atât de diferiți.

Promovarea dezvoltării economice la nivel local

„Eu muncesc. Adun cutii de conserve din gunoi ca să le vând. Dacă nu găsesc nici una înseamnă că nu avem ce mânca. ”

- băiat, 9 ani, Tirana, Albania

„Traficul ne afectează sub aspectul situației economice de aici, care este cu adevărat grea... părinții noștri se zbat pentru noi, au greutăți, căutăm oportunități în afara țării. ”

- băiat, 15 ani, membru al clubului de tineret, Cerrik, Albania

Sărăcia este unul din factorii principali care contribuie la trafic, prin faptul că sporește vulnerabilitatea copiilor și a familiilor lor, ceea ce îi poate expune la riscuri mai mari de exploatare și abuz. Comunitățile marginalizate economic au mai puțin acces la servicii sociale, educație de calitate și alte mecanisme de sprijin care pot servi drept mecanisme de protecție. Aici, sărăcia este înțeleasă în sens relativ și nu absolut, și ar trebui analizată în contextul lipsei de oportunități de acasă, al inegalităților de gen, etnice și rasiale și al discriminării, iar în cazul tineretului, trebuie ținut cont de dorința firească a unui tânăr de a pleca. Acest lucru nu înseamnă că toți copiii săraci sunt traficați, dar trebuie să recunoaștem inegalitățile geo-politice, socio-economice și structurale care induc vulnerabilitatea și care caracterizează o mare parte a fluxului de trafic (de la rural la urban, de la regiuni sau țări subdezvoltate la unele mai dezvoltate, etc).

Este mai puțin probabil ca adulții care au acces la oportunități viabile de câștigare a veniturilor să se bazeze pe contribuția copiilor lor la venitul familiei. Ca urmare, copiii și familiile din acest caz lor au un mai mare acces la mecanisme de protecție. Strategiile de prevenire a traficului de copii pot încerca să diminueze vulnerabilitatea economică a copiilor aflați în situație de risc și a familiilor acestora prin activități ca:

- sprijinirea formării profesionale și a angajării tinerilor și adulților într-un loc de muncă
- oferirea unor condiții de muncă corecte, sigure și care respectă normele de sănătate
- sprijinirea dezvoltării unor mici afaceri locale
- sprijinirea programelor de creditare și economisire
- oferirea de sprijin material de urgență, pe termen scurt, pentru familii

Investiția în educație

“

„Obişnuiam să merg la școală (în clasa întâi) dar mă îmbolnăveam mereu și copiii erau răi cu mine. Am abandonat. Vreau să merg la școală, dar nu îmi mai dau voie pentru că am lipsit prea mult.”

- băiat, 15 ani, Tirana, Albania

„Nu am mers niciodată la școală. Părinții mă iubesc dar nu au cu ce să mă trimită la școală și nu îi interesează educația mea.”

- fată, 10 ani, Tirana, Albania

„Vreau să am o meserie. Dacă învăț la școală, după aceea pot avea o meserie ... Atunci pot să-mi ajut familia și copiii. Viața mea va fi mai bună decât a părinților mei. Ei știu foarte puține. Vreau să știu mai mult și să îmi ajut copiii când o să mă căsătoresc.”

- fată, 14 ani, Tirana, Albania

”

O mare parte din copiii traficați nu au absolvit ciclul secundar de educație, iar mulți dintre copiii mai mici care sunt traficați nu au mers niciodată la școală. Fetele și copiii care provin din grupuri minoritare marginalizate sunt cu atât mai dezavantajați când vine vorba despre accesul la o educație de calitate. Familiile nu văd ca școala să le ofere copiilor lor anumite deprinderi folositoare (sau, în cazul minorităților, nu regăsesc în această instituție expresia propriei culturi) și, ca atare, nu consideră școala o prioritate, contribuind astfel la creșterea ratei abandonului, dar și a factorilor de risc în rândul acestor copii.

Oferindu-le copiilor și tinerilor oportunități pentru a-și dezvolta deprinderi de viață, fie printr-o educație elementară, fie prin formare profesională, îi ajutăm să capete încredere în ei, le cresc șansele de a se angaja într-un loc de muncă sigur și de a avea un viitor mai bun. În plus, copiii care merg cu regularitate la școală au acces permanent la o rețea de securitate socială la care nu ar putea ajunge altfel. În acest fel, șansele lor de a fi exploatați ca urmare a traficului sunt reduse. Strategiile de prevenire axate pe educație pot include sprijinirea unor activități de educație, formală sau non-formală cum sunt:

- cursuri de alfabetizare și educație elementară pentru copiii care nu merg la școală

- cursuri de formare profesională pentru adolescenții care nu merg la școală
- instruirea copiilor în situație de risc, învățându-i deprinderi pentru viață și abilități de lider
- acțiuni și programe de integrare pentru fetele și copiii care provin din grupuri minoritare dezavantajate
- programe de monitorizare a frecvenței școlare

Program de reintegrare școlară

„Copiii Lumii - Albania” este o organizație non-guvernamentală locală care deține un centru socio-educativ pentru copiii în situație de risc și copii traficați, situat în centrul cartierului Kinostudio, unul din cele mai sărace cartiere ale Tiranei. Familiile de aici se confruntă cu multe greutăți: sărăcie, șomaj, violență domestică, abuz de substanțe, nivele scăzute de educație, marginalizare socio-economică și lipsa accesului la servicii de asistență. Mulți dintre copiii din acest cartier nu au mers niciodată la școală, au abandonat școala sau sunt în pericol de a o abandona. De multe ori, familiile lor nu văd în școală o prioritate și preferă să îi pună pe copiii să contribuie la venitul familiei, trimițându-i în stradă la muncă sau la cerșit. Unii dintre copii acestei comunități au fost traficați în Grecia sau Italia de către membrii familiei. Căsătoriile de la vârste fragede sunt un lucru obișnuit, există fete care sunt căsătorite la 12 ani.

Scopul centrului este de a reduce riscurile pentru copiii traficați, copiii străzii, fete și băieți care au abandonat școala, oferindu-le sprijin în domeniul educației, consilierii psiho-sociale și al relațiilor de familie.

Echipa de asistenți sociali și educatori ai organizației Copiii Lumii - Albania desfășoară activități în cadrul centrului și acțiuni de intervenție mobilă destinate copiilor și familiilor lor. Există un program de reintegrare școlară care presupune trei direcții de acțiune: educație elementară pentru adolescenții care nu au fost niciodată la școală; educație pentru a ajuta elevii ceva mai avansați să obțină calificative pentru a se înscrie într-o clasă normală și un program de integrare prin care se monitorizează și sprijină copiii care urmează cursuri în școlile publice. Copiilor mai mari le sunt oferite cursuri de formare profesională și sunt apoi ajutați să-și găsească o slujbă.

Echipa centrului a observat o schimbare enormă la acești copii de când au fost preluați de centru. Au devenit mult mai încrezători în sine, mai deschiși și mai comunicativi cu echipa de asistență și cu alți copii, iar unii își asumă roluri de lider în cadrul centrului, inclusiv de mentori pentru ceilalți copii.

Dezvoltarea resurselor comunitare pentru tineri

„Mulți dintre copiii de aici sunt în situație de risc. Nimeni nu îi sprijină. Copiii de aici nu au un loc unde să ceară ajutor.”

- fată, 14 ani, membră a Clubului de Tineret, Cerrik, Albania

„Nu avem nimic altceva de făcut, decât să ne uităm la copaci și să privim cum crește iarba.”

- băiat, 10 ani, în timpul consultărilor cu comunitatea, Cerrik, Albania

„În Kucova există puține oportunități de a-ți exprima talentul și abilitățile. Mentalitatea opacă ne împiedică să exprimăm cine suntem și de ce suntem în stare.”

- fată, 15 ani, membră în consiliul de conducere și peer-trainer, Clubul de Tineret din Kucova, Albania

Copiii traficați provin adesea din medii care nu le pot oferi protecție și sprijin adecvat. Resursele din cadrul comunității largite sunt, de asemenea, limitate pentru copiii și tinerii aflați în situații de risc. Aceștia se pot trezi izolați, fără să aibă modele pozitive sau persoane cărora să le ceară ajutor. Acest lucru poate spori șansele lor de a adopta un comportament de acceptare a riscurilor.

Sprijinirea copiilor în situații de risc se poate face prin oferirea unor servicii și resurse comunitare care să le ofere acestora ocazia de a socializa, de a-și dezvolta anumite deprinderi și de a întâlni modele pozitive. Astfel de intervenții pot include:

- centre de tineret și cluburi de tineret
- programe de intervenție adresate tinerilor aflați în situații de risc
- sprijin și consiliere din partea altor tineri ca ei, discuții de grup între tineri
- legarea de prietenii între tineri
- formarea deprinderilor de lider
- oportunități de a dezvolta inițiative conduse de tineri
- oportunități de recreere sănătoase

Centre de tineret

„Ne simțim liberi (la centrul de tineret) pentru că este creat special pentru noi. Noi suntem o parte din centru ... Noi suntem centrul.”

- fată, 15 ani, membră a Clubului de Tineret, Kucova, Albania

„Mă simt bine aici ... Am prieteni aici ... suntem liberi să spunem ce gândim.”

- băiat, 16 ani, membru al Clubului de Tineret, Cerrik, Albania

Salvații Copiii - Albania, în parteneriat cu ONG-ul local, Ajutați Copii, au înființat două centre de tineret pentru copiii și tinerii din două localități cu probleme economice din centrul și sudul Albaniei.

Centrele de tineret urmăresc să reducă riscurile copiilor de a fi traficați, oferindu-le un mai mare acces la resursele de sprijin existente în comunitate, construind acțiuni bazate pe potențialul copiilor (oferindu-le ocazia de a studia, de a-și dezvolta deprinderile și de a socializa) și diseminând informații despre trafic și strategiile de protecție în cadrul activităților de educație a tinerilor de către tineri („peer-to-peer education”). Aproximativ 80-100 de copii și tineri cu vârste cuprinse între 6 și 19 ani, vin zilnic la centru, iar înscrierea ca membru este gratuită.

Copiii care frecventează centrul au început să gândească altfel, au căpătat o nouă dorință de a vorbi deschis despre problemele legate de trafic și și-au descoperit un nou mod de înțelegere față de victimele traficului. Centrele au avut, de asemenea, un impact pozitiv asupra relațiilor dintre copii și părinți, precum și asupra comunității în ansamblu, servind drept o nouă resursă de sprijinire a tineretului și de facilitare a dialogului în comunitate.

„S-a produs o schimbare de mentalitate. Înainte, fetele nu puteau ieși singure, dar acum vin aici chiar și după lăsarea întinericului. De când vin aici, au mai multă libertate să meargă și în alte locuri. Aceste schimbări sunt rezultatul faptului că fetele au devenit mai încrezătoare în propriile forțe, dar și familiile au căpătat mai multă încredere.”

- animator adult, Centrul de Tineret, Kucova, Albania

Grupuri de discuție săptămânale pentru tineri

Copiii Lumii - Albania organizează săptămânal grupuri de discuție cu copiii și tinerii în situație de risc, pentru a-i încuraja pe aceștia să comunice și să se exprime cu privire la chestiuni de interes comun, pentru a-i face mai conștienți de capabilitatea și drepturile lor și pentru a le îmbunătăți cunoștințele despre subiectele discutate.

Întâlnirile se țin fie la centru, fie acasă la oameni. Un număr de 10 până la 25 de tineri participă la aceste discuții cu regularitate.

Subiectele sunt alese de copii, care se consultă cu educatorii, iar până acum s-a discutat despre: violența domestică, traficul de copii, relațiile dintre băieți și fete, sex protejat, droguri, tutun, alcool, căsătoriile la vârste fragede, abandonul școlar și copiii străzii. Aceste discuții oferă organizației Copiii Lumii - Albania ocazia să disemineze informații cu privire la factorii de risc, să implice și să angajeze comunitatea în activitatea centrului. În același timp, specialiștii organizației primesc un valoros feedback de la comunitate.

9. Cum se poate aplica o abordare bazată pe respectarea drepturilor în intervențiile la nivel de comunitate?

„Am lucrat pentru omul ăsta un an de zile apoi am fugit. Poliția m-a găsit și m-a băgat la închisoare. Mai târziu m-au băgat într-un orfelinat în Grecia. Era bine. Îmi plăcea mai mult acolo, dar când omul nu a mai trimis bani acasă la părinții mei, ei (părinții) au spus la poliție că am fost răpit. Am stat la orfelinat pentru aproape un an și m-au pus să mă întorc acasă la părinții mei. Aș fi vrut să rămân la orfelinat, dar m-au pus să mă întorc acasă ”

- băiat, 14 ani, victimă a traficului, Tirana, Albania

Aplicarea unei abordări bazate pe respectarea drepturilor copilului în intervențiile centrate pe comunitate poate contribui la creșterea calității activităților de contracarare a traficului destinate copiilor în situație de risc. Următoarea secțiune evidențiază câteva din abordările pozitive în lucrul cu comunitatea, abordări ilustrate cu exemple din proiecte, cum ar fi:

- adoptarea unei abordări holiste
- lucrul cu copilul în contextul propriei familii și al comunități
- identificarea punctelor forte ale copiilor și construirea unei relații de încredere și respect reciproc
- implicarea copiilor în planificarea și implementarea proiectelor
- oferirea unor oportunități de includere a copiilor marginalizați
- implicarea mai multor susținători

Adoptarea unei abordări holiste

“

„Adoptarea unei abordări holiste ne permite să înțelegem și să răspundem mai bine la nevoile copilului în contextul propriei sale comunități. Acest lucru îl putem face: a) lucrând cu părinții; b) educând copiii (în școli); c) construind relații de încredere cu copilul; d) lucrând cu autoritățile locale, militând pentru cauza copiilor, pentru a genera un mai mare sprijin din partea principalilor susținători la nivelul comunității”.

- educator, Copiii Lumii, Albania

„Noi nu separăm munca socială de cea educațională. Chiar dacă unii dintre specialiștii noștri trebuie să se dedice unor sarcini specifice (educatorii trebuie să predea, asistenții sociali trebuie să evalueze familia), munca socială și cea educațională sunt două părți ale aceluși acțiuni (prevenire și reintegrare).”

- specialist, Copiii Lumii, Albania

”

Abordarea factorilor de risc multipli

O abordare din perspectiva drepturilor copilului care vizează factorii de risc multipli din contextul unei intervenții bazate pe comunitate poate mări impactul pozitiv al activităților.

Spre exemplu, un program axat pe educație și care promovează abilitățile de scriere și citire printre copiii străzii (adică asigură dreptul la educație), poate la fel de bine să ofere copiilor suport psihologic, formarea unor deprinderi de viață, îngrijire medicală, consiliere familială (adresându-se dreptului lor la viață și dezvoltare, la protecție și participare). Diversele componente ale programului se pot dezvolta organic ca răspuns la nevoile identificate pe parcursul lucrului cu comunitatea.

Promovarea unei colaborări multi-sectoriale

Lucrând cu o echipă multi-sectorială în cadrul aceluiași program (de ex., asistenți sociali, educatori și avocați) se pot aborda mai bine factorii multipli care contribuie la plasarea copiilor în situații de risc și se poate asigura un răspuns cât mai complet problemei. Colaborarea multi-sectorială între specialiștii proiectului poate fi promovată prin acțiuni periodice de informare (întâlniri și raportări) și prin planificarea comună, cu scopul de a analiza și răspunde situației fiecărui copil în parte.

Abordarea holistă

Copiii Lumii - Albania a inițiat programul său pornind de la lucrul cu copiii în sălile de clasă și a adăugat apoi noi componente, ca răspuns la o serie de nevoi de sprijin ale copiilor și familiilor lor, identificate în timp. Acestea au inclus activități desfășurate în cadrul centrului și acțiuni mobile de intervenție conduse de educatorii și asistenții sociali, cum ar fi: asistență pentru asigurarea hranei zilnice, monitorizare permanentă (identificarea și înregistrarea copiilor aflați în situații de risc); activități de predare în orele de scriere și citire, în orele de pregătire și orele de curs obișnuite; ore în școlile profesionale pentru adolescenți; activități educaționale și recreaționale în centru și în comunitate; sprijin oferit după orele de clasă; activități sportive; pregătirea unor activități comune și a unor spectacole susținute împreună cu școlile vecine; facilitarea unor discuții de grup cu copiii și comunitatea și întâlniri săptămânale cu părinții.

Activitățile sunt corelate și se completează una pe alta, adresându-se nevoilor multiple de sprijin ale copiilor care frecventează centrul. Eforturile de a aborda riscurile multiple care îi amenință pe acești copii sunt îngreunate în contextul în care serviciile de sprijin social acordat copiilor și familiilor lor sunt minimale sau chiar inexistente. Având în vedere aceste limitări, Copiii Lumii - Albania încearcă să lucreze în strânsă colaborare cu autoritățile municipale și locale, cu educatorii și asistenții sociali, pentru a oferi sprijin familiilor.

Lucrul cu copilul în contextul propriei sale familii și comunități

“

„Tata nu locuiește cu noi, dar încă se mai întoarce și abuzează de mama, chiar și atunci când suntem noi acolo. Nu o lasă să iasă din casă. A avut un păr frumos dar el i l-a tăiat pe tot.”

- băiat, 9 ani, Tirana, Albania

„Mulți din acești copii părăsesc centrul socio-educativ și se întorc în mediile stresante, dezorganizate și adesea abuzive de acasă - de realitățile din căminul și din viața lor de familie trebuie ținut cont dacă se dorește cu adevărat sprijinirea copilului.”

- lucrător social, Copiii Lumii, Albania

”

Implicând părinții sau persoanele care au în îngrijire copii în activitățile de prevenire pentru copii sau lucrând direct cu aceștia pentru a promova practici pozitive de creștere a copiilor, strategii non-violente de comunicare și medii sănătoase de dezvoltare a copiilor, se poate contribui la diminuarea vulnerabilității copiilor aflați în situație de risc. De asemenea, aceasta ajută la integrarea părinților în rețelele de sprijin și asistență care urmăresc să diminueze vulnerabilitatea economică a familiei. Programele pot implica părinții în diverse moduri:

- oferindu-le consiliere și alte tipuri de servicii de sprijin
- îmbunătățind relația copil-părinte, prin servicii de consiliere familială
- implicându-i în susținerea activităților copiilor
- invitându-i să participe în grupurile de consultanță și să își asume inițiativa în diverse activități

Lucrul cu familiile aflate în dificultate: consiliere, referirea cazurilor, participare, sprijin material

„Încurajăm părinții lucrând cu ei. Am început să le cerem copiilor să le povestească părinților ce se întâmplă la centru. Unii dintre părinți sprijină acum activitățile de la centru. Uneori desfășurăm cursuri de formare pentru mame, iar ele la rândul lor formează alte femei din comunitate ... părinții au început acum să se sfătuiască unii pe alții să își trimită copiii la școală.”

- educator, Copiii Lumii, Albania

Specialiștii din cadrul centrului socio-educativ „Copiii Lumii - Albania”, centru destinat copiilor străzii și celor care au abandonat școala, trebuie să se asigure de cooperarea părinților pentru a-i păstra pe copii în programele ce le sunt destinate, având în vedere că este posibil ca părinții să nu considere școala o prioritate, preferând să îi pună pe copii să contribuie la venitul gospodăriei.

Copiii Lumii - Albania abordează această problemă pe trei direcții:

- oferind familiilor sprijin sub forma unui ajutor lunar constând în alimente (făină/sare/ulei), pentru a suplini pierderile suferite de bugetul familiei ca urmare a faptului că acum copiii merg la școală și pentru a se asigura că părinții se vor angaja în continuare să trimită copiii la școală.
- efectuând vizite regulate la domiciliu. Asistenții sociali identifică problemele care pot apărea în contextul familiei și recomandă părinților să solicite anumite tipuri de servicii, cum sunt cele de consiliere legală, servicii de sănătate sau alte surse de sprijin adecvat.
- încurajând părinții să vină la centru și organizând grupuri periodice de discuții cu mamele și tații pentru a spori nivelul lor de responsabilitate în educarea copiilor și pentru a îmbunătăți comunicarea și solidaritatea dintre părinți și specialiștii centrului. Subiectele de discuție au inclus: rolul părinților, căsătoriile de la vârste fragede, importanța școlii pentru viitorul copiilor și relațiile dintre copii, părinți și educatori.

Lucrul cu părinții sau cu cei care au în îngrijire copii este un capitol central al programului. Sensibilizarea lor cu privire la rolul important pe care îl are școala în crearea unui viitor pozitiv, încurajarea implicării lor în educarea copiilor și ajutorul pe care îl primesc pentru a-și îmbunătăți condițiile de viață îi determină să vegheze, astfel încât drepturile copiilor lor să fie respectate. Una din provocările acestei abordări constă în echilibrarea necesității de a satisface nevoile materiale elementare ale familiei, spre binele copilului, astfel încât această abordare care folosește intensiv resursele disponibile ale centrului să aibă o viabilitate pe termen lung și să asigure și durabilitatea centrului.

Specialiștii centrului au observat o schimbare la unii părinți, care manifestă un mai mare interes pentru copiii lor și pentru centru și care sunt mai atenți la nevoile, drepturile și abilitățile copiilor lor. Un număr mai mare de părinți vin acum la centru pentru a se interesa de cum învață și cum se comportă copiii lor. Unii dintre părinți participă și la sprijinirea activităților de la centru.

Identificarea punctelor forte ale copiilor și construirea unei relații de încredere și respect reciproc

“

„A. are 13 ani. A venit la centru acum un an. Fusese violată de fratele ei și era foarte retrasă. Am folosit exerciții de desen pentru a încerca să o scoatem din carapacea ei, iar mai târziu, prin discuții și jocuri creative, am reușit să o facem să se deschidă și să vorbească despre ceea ce s-a întâmplat. Cu timpul, i-am acordat o responsabilitate crescută, am lăsat-o să aibă grijă de copiii mai mici. Acest lucru o ajută să capete încredere în ea.”

- educator, Copiii Lumii, Albania

„Încercăm să încurajăm fetele să ia propriile decizii. Adesea, fetele sunt surprinse, este pentru prima dată când cineva le-a cerut părerea și sunt consultate într-un astfel de mod.”

- psiholog, Salvați Copiii, România

”

Identificând punctele forte ale copiilor aflați în situație de risc, încurajându-i să se dezvolte folosindu-și propriile resurse, îi ajută pe aceștia să capete încredere în sine, sporind mecanismele de auto-protecție. Construirea unei relații de încredere cu copilul și cultivarea unor sentimente de siguranță, securitate și respect reciproc, sunt lucruri fundamentale în acest proces. Dându-le copiilor aflați în situație de risc responsabilități crescute și implicându-i în procesele de luare a deciziei, îi ajută să își dezvolte respectul de sine, le oferă o ocazie de a-și dezvolta noi deprinderi și îi încurajează să își asume programele în care sunt implicați.

Acordând copiilor responsabilități și cultivând relații de încredere

Dezvoltarea unor relații pozitive, de încredere între copii și specialiștii implicați contribuie la succesul centrului socio-educativ al organizației Copiii Lumii - Albania. Copiii care vin la centru știu că aici sunt înțeleși, ascultați, iubiți și cineva are încredere în ei. Adulții manifestă respect și au încredere în capacitățile lor. Toate acestea contribuie la o atmosferă de siguranță și securitate, de la care pornind copiii își pot dezvolta capacitatea de revenire.

Ori de cât ori este posibil, specialiștii din cadrul centrului le acordă copiilor diferite responsabilități. Spre exemplu, copiii mai mari le revine responsabilitatea de a-i ajuta pe cei mici la teme pentru acasă, iar copiii se ocupă cu rândul de monitorizarea frecvenței la cursuri sau a curățeniei în sălile de clasă. Rezultatul observat a fost întărirea sentimentului de încredere în sine și un simț crescut al responsabilității la acești copii.

Implicarea copiilor în conceperea planurilor de reintegrare

Pentru copiii care au fost traficați este esențial să se construiască toate acțiunile de asistență pornind de la punctele lor forte. La centrul de consiliere al organizației Salvați Copiii România, eforturile de reintegrare sunt adaptate potrivit stadiului de dezvoltare și vârstei copilului, iar copilul și rețeaua sa de sprijin participă activ la conceperea planului individual de reintegrare. Acest lucru servește unui scop dublu: acela de a asigura relevanța intervenției cu privire la nevoile particulare ale copilului și de a urmări „vindecarea”, încurajând copilul să își asume responsabilitatea pentru propria viață, lucru care la rândul său ajută la întărirea sentimentului de încredere în sine. Acest element este de o importanță specială, având în vedere că experiența traficului este adesea însoțită de sentimente de neputință care erodează respectul de sine. Experiența traficului poate, de asemenea, eroda sentimentul de respect de sine la nivelul familiei, iar eforturile de reintegrare ar trebui să țină seama de acest aspect, pentru a le reda demnitatea părinților care au fost implicați în procesul de traficare a copiilor lor.

Implicarea copiilor și a comunităților lor în planificarea și implementarea proiectelor

„Consultările cu copiii înainte de începerea proiectului ne-au ajutat (pe noi și pe ei) să înțelegem mai bine care sunt nevoile lor, problemele, preocupările și dorințele lor și ne-au ajutat să concepem proiectul în funcție de acestea.”

- coordonator de program, Salvați Copiii, Albania

Consultații în faza de planificare

Implicarea copiilor și a comunităților lor în identificarea nevoilor și formularea răspunsurilor de prevenire ajută la asigurarea unor intervenții relevante, la identificarea resurselor disponibile la nivelul comunității și crește probabilitatea ca intervențiile să fie durabile. Acest lucru poate, de asemenea, contribui la asumarea proiectului de către comunitatea afectată, îmbunătățindu-se astfel capacitatea comunității de a se proteja singură. Consultările se pot desfășura sub forma unor activități cum sunt:

- cercetări participative
- întâlniri consultative
- discuții în cadrul focus grupurilor
- interviuri
- eforturi de mobilizare a comunității pentru a informa grupurile marginalizate, investindu-le, astfel, cu mai multă putere

Consultările pe tema planificării ar trebui conduse de un moderator experimentat, care poate ajuta comunitatea și copiii să își stabilească prioritățile printre varietatea de nevoi și interese și ținând cont de resursele existente. Pentru ca această intervenție să aibă sens și să se poată înscrie în contextul mai larg al lucrului cu comunitatea, este esențial ca acest efort să se bazeze pe studii și cercetări și să se întocmească o situație a intervențiilor existente.

Mecanisme de monitorizare și feedback

Este important să se desfășoare consultări permanente cu copiii și comunitățile lor. Acest lucru ajută în monitorizarea progreselor înregistrate și în adaptarea și îmbunătățirea activităților în

funcție de nevoile și interesele grupului-țintă. Mecanismele de feedback pot lua forma unor discuții de grup, chestionare, întâlniri periodice și/sau activități creative cum sunt jocul de rol sau lucrări de artă. De asemenea se pot desfășura întâlniri periodice sau raportări pentru a primi feedback de la partenerii de proiect. În felul acesta se face schimb de experiență, se analizează progresele, se indică punctele slabe și se poate discuta orice problemă, urmând ca intervențiile de program să fie adaptate în consecință.

Promovarea participării copiilor

„Aici noi facem regulile. Respectăm regulile de aici pentru că noi le-am decis. Nu le spunem altora ce să facă dar, împreună, ne sfătuim. Am început să înțelegem ce înseamnă libertatea când am stabilit regulile.”

- fată, 14 ani, membră a clubului de tineret, Cerrik, Albania

„Este frumos să organizăm noi înșine centrul de tineret. Ne mândrim cu asta. Dacă organizăm noi lucrurile, simțim că facem parte din centru. ”

- fată, 16 ani, membră a clubului de tineret, Kucova, Albania

Promovarea activă a implicării copiilor în planificarea și implementarea programelor contribuie la dezvoltarea abilităților lor de lider și a respectului de sine, asigurându-se totodată că activitățile sunt relevante pentru nevoile și interesele lor. Implicând copiii încă de la începutul unui proiect și dându-le responsabilități, se promovează asumarea proceselor de către copiii și se oferă un model pozitiv de includere. Participarea copiilor poate fi promovată și susținută printr-o varietate de inițiative de dezvoltare a capacității, prin formare în domeniul managementului de proiect, prin educație *peer-to-peer* și inițiative de lobby. Există multe modalități de a implica activ copiii și tinerii în programe, inclusiv în postura de:

- Factori de decizie - acționând ca participanți într-un grup de lideri care concep și implementează activități, ca membri ai unui consiliu de conducere al unei organizații care se ocupă de tineret
- Educatori ai altor copii și tineri (*peer educators*) sau mentori - transmitând mesaje semenilor lor și membrilor adulți ai comunității și învățându-i pe copiii mai mici

- Militanți - organizând campanii și dezbateri publice pe teme de interes, participând la conferințe în care se discută despre problemele copiilor și tinerilor și prezentând în public problemele care îi privesc pe aceștia
- Consilieri ai copiilor și tinerilor (*peer-consellors*) - ascultând opiniile altor copii și tineri, sprijinindu-i și oferindu-le sfaturi în diverse probleme
- Cercetători în acțiuni de cercetare participative - identificând problema care necesită cercetare, elaborând metodologia de cercetare, implementând cercetarea, analizând datele și trăgând concluzii din analiza datelor
- Observatori - urmărind activitățile, colectând feedback-ul relevant și contribuțiile aduse de adulții care conduc activitățile, precum și colectând datele importante care s-ar pierde în cazul în care ei nu ar participa (Salvați Copiii Muntenegru, 2004)

Centre conduse de tineri

Un consiliu de conducere alcătuit din 10 membri, în exclusivitate copii și tineri, este responsabil de managementul și implementarea activităților la un centru de tineret susținut de Salvații Copiii și partenerul local Ajutați Copiii și localizat în centrul Albaniei. Copiii alcătuiesc un consiliu de coordonare care decide și implementează activitățile din cadrul centrului, inclusiv activități de educație, recreative și evenimente din cadrul comunității.

Consiliul tinerilor se întrunește o dată pe săptămână pentru a trece în revistă activitățile curente și a le planifica pe cele pentru săptămâna următoare. Reprezentații consiliului sunt numiți de colegii lor, iar dreptul de a fi membru în consiliu se obține prin rotație. Doi animatori adulți supraveghează managementul centrului, iar un consiliu de consultanță alcătuit din părinți, autorități locale și profesori de școală, funcționează ca grup de referință.

Acordând responsabilități copiilor și dezvoltându-le capacitatea de a conduce și implementa activitățile, centrul promovează întărirea capacității copiilor de a se proteja singuri. Tinerii au demonstrat o încredere crescută în propriile forțe și abilități de lider, au căpătat un nou simț al răspunderii față de propria persoană, față de cei asemenea lor și față de comunitate. Cu timpul, tinerii din acest centru au câștigat respectul comunității și al autorităților locale și au devenit purtători de cuvânt pentru drepturile copiilor.

Oferirea unor oportunități de includere socială pentru copiii marginalizați

„În acest moment, majoritatea copiilor care au abandonat școala și care vin la centru sunt băieți. Fetele stau acasă. Ele stau acasă pentru că nu sunt bune la școală, nu există locuri de muncă, sunt în situație de risc și, cu cât sunt mai izolate, cu atât le este mai limitată perspectiva în viață. Le este foarte greu să socializeze, nu au prieteni. Uneori familiile nu le lasă să iasă din casă. Sunt mai puțin educate și mai pasive, mai puțin dispuse să capete noi cunoștințe. Încerc să mă gândesc la modalități de a interveni în cazul acestor copii și de a-i implica în activitățile centrului.”

- animator adult, Clubul de tineret din Kucova, Albania

Pentru a oferi oportunități de includere a copiilor aflați în situație de risc, este nevoie de strategii specifice, în special în contextul inițiativelor de dezvoltare a comunității, inițiative care sunt circumscrise unei anumite zone. Identificarea eficientă și intervenția în cazul grupurilor marginalizate, pentru a le oferi acestora oportunități de includere, presupune o înțelegere corectă a factorilor care contribuie la punerea lor în situațiile de risc, precum și cunoașterea cu precizie a tipurilor de intervenție care ar asigura că drepturile lor sunt respectate. Iată de ce este nevoie de o planificare atentă, inclusiv de găsirea unor "puncte de intrare" în comunitățile cu risc și a resurselor de timp și materiale necesare. Membrii comunității ar trebui activ implicați în dezvoltarea și implementarea strategiilor rezultate, aducându-și aportul prin investirea propriilor resurse și abilități. Trebuie, de asemenea, luate în considerare contextele familiale, economice, de gen și socio-culturale.

„«Beneficiarii» sau oamenii care fac parte din «grupurile țintă» trebuie tratați ca actori implicați în propria lor dezvoltare și nu ca oameni inferiori aflați în nevoie. Trebuie depuse eforturi de mobilizare a comunităților marginalizate, investindu-le cu forța necesară pentru a dezvolta capacitatea și resursele de care dispun în prezent și pentru a identifica și efectua schimbări în mediul lor de viață. Acest lucru va înlesni comunicarea și colaborarea lor cu alți actori din comunitate și va promova participarea la activități comune.

- specialist, Copiii Lumii, Albania

Este important să se elimine stereotipurile și alte tipuri de diviziuni sociale existente la nivelul echipelor de asistență, al membrilor comunității și grupurilor marginalizate, cu scopul de a se promova un mediu de toleranță, respect reciproc și includere.

Dezvoltarea unor strategii de intervenție în cazul copiilor care au abandonat școala

Una din provocările majore căreia a trebuit să îi facă față un centru de tineret din Albania a fost cum să intervină în cazul grupurilor aflate în situație de risc sporit, inclusiv copiii romi și copiii care au abandonat școala, pentru a-i implica în activitățile centrului.

Diviziunile sociale existente s-au regăsit în cadrul centrului de tineret, iar conducerea centrului a fost preluată în principal de copiii „privilegiați”, fără ca cei din comunitățile „marginale” să aibă vreo reprezentare.

Purtând discuții de grup și distribuind materiale anti-discriminare, echipa de specialiști a lucrat în sensul cultivării unui simț al egalității, al respectului reciproc și de acceptare a diferențelor dintre tineri și a sporit comunicarea cu copiii marginalizați.

Drept urmare, un număr mai mare de copii care au abandonat școala au început să frecventeze centrul, cu toate că majoritatea sunt băieți și preferă să participe mai degrabă la activități recreative decât la cele educaționale și/sau de formare a capacităților de lider. Există planuri de înființare a unor activități de formare profesională pentru acești băieți și se caută moduri mai eficiente de a implica și fetele care au abandonat școala în activitățile centrului. Aceste planuri vor trebui să țină cont de protecția exagerată din partea familiilor acestor copii, precum și de impactul pe care izolarea l-a avut asupra nivelului lor de încredere în sine și asupra abilității lor de a socializa.

Oferirea unor oportunități sporite de includere pentru grupurile marginalizate de copii este o întreprindere pe termen lung în care adulții și tinerii educatori joacă un rol major.

Considerarea tuturor actorilor implicați

„Am implicat autoritățile locale încă de la început în toate activitățile centrului: au fost invitați la ceremonia de deschidere a centrului, iar primarului i-am cerut să vorbească despre cum s-ar putea îmbunătăți situația copiilor din Kucova, din dorința de a le arăta ce facem noi și de a-i face să se simtă implicați.”

- animator adult, Centrul de Tineret din Kucova, Albania

„Este nevoie de intervenții pe termen lung și de cooperarea cu autoritățile publice care au responsabilități în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane și al protecției copilului pentru a obține un impact durabil.”

- coordonator proiect, Salvați Copiii, România

Un singur program nu are cum să abordeze toate aspectele cu care se confruntă copiii aflați în situație de risc. Intervențiile ar fi mai eficiente dacă toți cei implicați ar lucra împreună: autoritățile locale sau municipale, școlile, serviciile de sănătate, serviciile sociale, poliția și liderii comunității, pentru a fi siguri că sunt abordați cât mai mulți factori de risc. Spre exemplu, programele de educație trebuie corelate cu alte elemente din viața copiilor: programe de educație pentru familii și comunități (pentru a-i învăța cum să îi sprijine pe copii), construirea unor rețele de protecție la nivelul comunității și stabilirea unor legături strategice între școli și programe, cu scopul de a proteja copiii de abuz și exploatare. Astfel de eforturi de coordonare pot fi facilitate prin:

- memorandumuri de înțelegere cu poliția, asistenții sociali și alți furnizori de servicii, precum și cu ministerele relevante
- grupuri de coordonare la nivel local și mecanisme de referire a cazurilor
- rețele de protecția copilului la nivelul comunității

Stabilirea unor parteneriate oficiale cu alți actori pentru a desfășura proiecte comune de activități, ajută la promovarea unei abordări comprehensive și coezive a intervențiilor. Este deosebit de importantă implicarea autorităților locale și naționale ca parteneri pentru a se asigura durabilitatea proiectului. Lucrând în coordonare cu actorii societății civile pentru a

relaționa activitățile curente, se poate contribui la consolidarea intervențiilor. Parteneriatele stabilite cu organizațiile non-guvernamentale locale, inclusiv cu cele care au deja formate relații cu comunitățile izolate și/sau închise, pot contribui la abordarea și intervenția în cazul unor noi comunități. Cooperarea poate fi consolidată printr-o comunicare continuă și întâlniri periodice cu partenerii și comunitățile. Specialiști din cadrul organizațiilor partenere pot fi invitați să participe la întâlniri și sesiuni de formare, în cadrul cărora participanții pot construi sau consolida rețele de lucru. Cu timpul, pe măsură ce se stabilesc relații de lucru, legăturile cu principalii susținători pot fi consolidate și eficiența muncii îmbunătățită. Dezvoltarea unor relații pozitive cu mass-media poate, de asemenea, ajuta la alcătuirea unui grup de sprijin pentru bunul mers al activităților.

Mobilizarea parteneriatelor la nivelul comunității

Dezvoltarea unor relații pozitive, de încredere între copii și specialiștii implicați contribuie la succesul centrului socio-educativ al organizației Copiii Lumii - Albania. Copiii care vin la centru știu că aici sunt înțeleși, ascultați, iubiți și cineva are încredere în ei. Adulții manifestă respect și au încredere în capacitățile lor. Toate acestea contribuie la o atmosferă de siguranță și securitate, de la care pornind copiii își pot dezvolta capacitatea de revenire.

Organizația Ajutați Copiii (NPF) din Albania are câțiva ani buni de experiență în lucrul direct cu copiii traficați și familiile lor și, ca atare, este renumită și se bucură de încrederea comunității. NPF a căutat și a reușit cu succes să se asigure de sprijinul autorităților locale pentru înființarea unor centre de tineret în două mici orașe. Sprijinul a venit sub forma unor aprobări precum și a unor simbolice contribuții materiale, în scopul de a promova implicarea și responsabilitatea autorităților locale și a comunității pentru proiectele comunitare. Autoritățile locale din fiecare oraș au donat clădiri abandonate pentru a adăposti centrele și au fost de acord să plătească utilitățile pentru fiecare centru. NPF a dezvoltat relațiile deja existente pe care le avea cu autoritățile școlare pentru a obține sprijinul necesar din partea profesorilor care urmau să activeze în cele două centre, din partea directorilor de școală și a părinților, lucru foarte important pentru succesul proiectului.

Leonard Dalipi, 8 ani

10. Ce rol poate juca dezvoltarea capacității de răspuns la problema traficului de copii?

„Una din cele mai mari provocări cu care ne confruntăm este atitudinea negativă a publicului și a reprezentanților diverselor instituții. Spre exemplu, în spitale, doctorii nu vor să trateze fetele traficate ... inițial am încercat să le explicăm oamenilor în mod repetat că ele sunt victime ... dar în final am decis să spunem că sunt cazuri sociale, fără să le mai spunem oamenilor adevărul.”

- asistent social, Salvați Copiii, România

„Capacitatea de intervenție a echipei de specialiști, dar și a partenerilor, a fost o preocupare permanentă în cadrul proiectului. Așa se explică de ce o parte importantă a activităților noastre a fost dedicată acestui aspect.”

- coordonator de proiect, Salvați Copiii, România

Facilitarea și consolidarea abilităților numeroșilor actori implicați, inclusiv a celor care poartă responsabilitatea principală, a lucrătorilor din linia întâi, a organizațiilor partenere, dar și a copiilor și familiilor lor, de a asigura și promova drepturile copiilor traficați și ale celor în situație de risc, este o componentă importantă a strategiilor de răspuns la problema traficului. Formarea, suportul tehnic și schimburile profesionale pot contribui la sensibilizarea acestora cu privire la problemă și îi ajută să-și dezvolte abilități profesionale și tehnice specifice.

Materiale suport

Ghiduri, manuale și alte resurse instructive pot folosi drept metode complementare de formare, oferind o bază de referință pentru persoanele care urmează cursuri de formare, chiar și după finalizarea acestora. Este de preferat ca aceste materiale să fie introduse în contextul unui atelier de formare și nu diseminate ca documente disparate, pentru ca informația conținută în ele să poată fi discutată și explicată amănunțit.

Ghid de bune practici pentru profesioniști

Salvați Copiii România a conceput „Ghidul de Bune Practici cu privire la Traficul de Copii”, destinat profesioniștilor în domeniu pentru a împărtăși bunele practici experimentate în lucrul direct cu copiii traficați. Ghidul a fost elaborat de o echipă multi-disciplinară de psihologi, asistenți sociali, polițiști și avocați care au acumulat experiență în lucrul cu copiii traficați. Lucrarea acoperă o varietate de subiecte printre care: introducerea în problema traficului de copii; managementul de caz; consilierea psihologică; munca socială; aspectele juridice ale traficului de copii și intervenția poliției. Ghidul va fi distribuit în secțiile de poliție, departamentele de protecție a copilului, școli și organizații non-guvernamentale de pe tot cuprinsul țării.

Dezvoltarea capacității profesioniștilor din domeniu

Adesea, cei care poartă responsabilitatea principală și lucrătorii din linia întâi nu sunt pe deplin conștienți de ceea ce înseamnă traficul de copii și/sau se poate să nu aibă abilitățile tehnice necesare pentru a lucra eficient cu copiii traficați și cei în situație de risc. Sesiunile de formare sunt o modalitate de a îmbunătăți capacitatea profesioniștilor și a altor lucrători din linia întâi

(polițiști, avocați, judecători, asistenți sociali, psihologi și reprezentanți guvernamentali) de a spori gradul de protecție a copiilor traficați și/sau a celor care riscă să fie traficați. Obiectivele sesiunilor de formare pentru profesioniști vizează:

- Conștientizarea cu privire la traficul de copii, la rolurile și responsabilitățile fiecărui actor implicat față de copiii traficați și față de cei în situație de risc, precum și conștientizarea cu privire la ce instituții, politici și cadru legislativ protejează în prezent copiii.
- Dezvoltarea unor abilități tehnice specifice pentru diverșii profesioniști, cum ar fi, managementul de caz sau tehnici de investigație centrate pe nevoile copilului.
- Schimbarea atitudinilor negative ale furnizorilor de servicii pentru a se asigura că acei copii traficați sunt tratați cu demnitate și le sunt respectate drepturile umane fundamentale.

Desfășurarea unor serii de sesiuni de formare și perfecționare continuă poate întări procesul de asimilare a cunoștințelor și poate avea un impact pe termen lung asupra participanților. Formatorii pot experimenta tehnici participative de învățare cum sunt jocul de rol și răspunsul la studiul de caz, tehnici care promovează învățarea activă.

Formare multi-sectorială

Desfășurarea unor sesiuni comune de formare pentru diverșii actori, invitarea unor persoane care activează în sectoare profesionale diferite de a participa împreună la aceeași sesiune de formare, poate contribui la promovarea dialogului și întărirea legăturilor interdisciplinare, la consolidarea mecanismelor de referire a cazurilor și a celor de coordonare și la elaborarea unui răspuns multi-sectorial care este de o importanță critică pentru consolidarea răspunsurilor generale de combatere a traficului. Invitând reprezentanții guvernamentali și/sau autoritățile locale să contribuie și să participe la sesiunile de formare, se promovează asumarea locală a problemei și li se oferă acestora ocazia de a-și mări nivelul de înțelegere și de sensibilizare cu privire la problema traficului de copii. De asemenea, se constituie un forum de advocacy, neofical și se consolidează relațiile cu aceștia.

Formarea practicienilor

Salvați Copiii România a desfășurat sesiuni de formare pentru reprezentanții structurilor specializate din Ministerul de Justiție și Ministerul Administrației și Internelor care lucrează cu victimele traficului sau ale exploatarei sexuale (polițiști, avocați, consilieri juridici, reprezentanți ai Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție), precum și pentru practicienii din cadrul echipelor multi-disciplinare de la centrele de consiliere, respectiv psihologi și asistenți sociali. Una dintre sesiunile de formare s-a axat pe tehnici de intervenție și investigație în cazurile de abuz sexual și trafic de ființe umane, iar o alta s-a concentrat pe prevenirea re-victimizării copiilor care au fost exploatați sexual în timpul proceselor penale.

Formatorii au folosit jocul de rol pentru a ilustra dinamica unui interviu la poliție, urmărind să-i încurajeze pe polițiști în a simpatiza cu victimele traficului.

În urma acestor sesiuni de formare, participanții și-au îmbunătățit nivelul de cunoștințe despre trafic, abuz și exploatare sexuală, factorii de risc, profilul psihologic al victimelor și strategii de interviu a copiilor fără încălcarea drepturilor acestora. Ca urmare, empatia lor față de victime a crescut. În plus, comunicarea între diverșii profesioniști de la departamente guvernamentale diferite s-a îmbunătățit fie și datorită faptului că s-au aflat cu toții în aceeași încăpere, discutând despre aceste probleme. La fel s-a îmbunătățit și comunicarea dintre Salvați Copiii și Ministerul Administrației și Internelor.

Psihologii și asistenții sociali au beneficiat, de asemenea, de formare în domeniul abilităților de consiliere și al managementului de caz. Subiectele au inclus chestiuni cum ar fi: abordarea specifică de gen, interesul superior al copilului, dreptul la intimitate, reabilitarea copilului, interviu a copiilor victime ale abuzurilor sexuale, dreptul la servicii de sănătate, revizuirea periodică a măsurilor de protecție, accesul la informația necesară, respectul pentru opinia copilului și evitarea stigmatizării. Toate aceste subiecte au fost discutate și prezentate pe parcursul sesiunilor de formare din perspectiva drepturilor copilului și au fost, de asemenea, incluse în ghidul destinat specialiștilor.

Importanța desfășurării unor sesiuni de formare la nivel local

Sesiunile de formare cu furnizorii de servicii și cu alți lucrători din linia întâi care pot veni în contact direct cu copiii traficați și cu cei în situație de risc reprezintă o activitate esențială și, cu toate acestea, adesea trecută cu vederea (în parte datorită faptului că presupune eforturi de natură să consume intensiv resursele). Formarea la nivel local se poate face fie direct, fie prin sesiuni de formare în cascadă (de ex. formarea formatorilor) și poate fi completată de ghiduri practice sau manuale de instruire.

Dezvoltarea capacității de răspuns a echipelor de specialiști și a partenerilor

Activitățile de dezvoltare a capacității de răspuns urmăresc să întărească abilitatea specialiștilor și a partenerilor implicați de a traduce în fapt principiile conceperii programelor din perspectiva drepturilor copilului și ale participării copiilor. Spre exemplu, despre principiul participării copilului se vorbește foarte mult și cu toate acestea există persoane care fac diverse presupuneri în legătură cu ce înseamnă el exact și au o înțelegere sau o experiență limitată în a traduce acest principiu în practica intervențiilor din teren. Oferirea unor cursuri de formare și suportului tehnic pentru integrarea metodelor participative în activitățile din cadrul programului, poate fi una din abordările prin care se asigură faptul că acest element este o parte esențială a programelor.

Cursuri de formare pe noțiunea de participare

Una din provocările cărora trebuie să le răspundă programele regionale este cum să capteze în mod participativ experiențele din teren, inclusiv experiențele de program și opiniile copiilor, pentru a aduce aceste lecții învățate în atenția factorilor de decizie și a altor actori cheie.

Un atelier de lucru regional pe tema învățării participative și a metodologiei de acțiune a fost ținut împreună cu coordonatorii de proiect și partenerii implicați, cu scopul de a identifica modul în care acestea erau deja folosite și de a crește nivelul de participare a copiilor în aceste proiecte. Participanții au fost, de asemenea, interesați să afle cum ar putea documenta mai bine activitățile, cum ar putea folosi mai bine această documentare și rezultatele aferente (rapoarte, ghiduri, etc.) pentru a-și reformula strategic programele, pentru a face schimb de experiență, lobby pe lângă principalii susținători și pentru a milita cu și pentru copii în probleme legate de trafic.

Schimbul de experiență în domeniul educației de prevenire

În martie 2003, Salvați Copiii Muntenegru a organizat o întâlnire la nivel sub-regional pe tema traficului de copii, adunând laolaltă organizații non-guvernamentale din Muntenegru, Slovenia (Kljuc) și Serbia (Psihofon, Centrul pentru Drepturile Copilului) pentru a face schimb de experiență în domeniul educației tineretului cu privire la prevenirea traficului de persoane.

Dezvoltarea capacității de răspuns a copiilor și a comunităților

„Pe mine personal, venirea la centru m-a ajutat. Înainte, gândirea mea era copilărească. Venind aici, primind informații prin intermediul cursurilor de formare și participând la dezbateri, am început să gândesc diferit despre multe lucruri - despre cum să devin un membru folositor societății, cum să îmi ajut părinții, prietenii și alți oameni în nevoie.”

- fată, 16 ani, membră a Clubului de tineret, Cerrik, Albania

Dezvoltarea capacității copiilor și comunităților lor manifestate, spre exemplu, prin planificarea și derularea unor inițiative pe scară mică și/sau formarea altor tineri în probleme legate de traficul de copii, este o metodă importantă de asigurare a durabilității intervențiilor de la nivelul comunității. Promovarea schimbului de vizite între copii în cadrul unor intervenții diverse bazate pe participarea comunității, poate contribui la dezvoltarea capacității de răspuns în același mod în care o fac sesiunile de formare, reprezentând o ocazie cu care copiii pot cunoaște proiectele în desfășurare și se pot adresa altor copii. Acest lucru poate genera noi idei despre cum s-ar putea face lucrurile mai bine și constituie un punct de reflecție critică și de comparație cu propriile lor proiecte.

Cursuri de formare pe noțiunea de participare

„Schimburile de vizite au fost pozitive. Ele au permis partenerilor să-și petreacă împreună timpul și să aibă o perspectivă asupra propriei munci.”

- coordonator de proiect, Salvați Copiii, Kosovo

În iunie și iulie 2003, copiii și animatorii de la centrele de copii din Kosovo și Albania au vizitat fiecare proiectele celorlalți. Centrele de tineret se aflau în diverse stadii de dezvoltare, iar copiii au schimbat idei despre cum ar organiza ei mai bine centrele. Copiii au căpătat, de asemenea, o perspectivă asupra muncii lor și s-au putut simți încrezători, atât față de ceea ce realizaseră până în acel moment, cât și față de originalitatea propriilor lor centre. Mai mulți copii au menținut apoi legătura cu cei pe care îi întâlniseră în timpul vizitei și acum plănuiesc să se viziteze din nou.

Participanți la atelier, Centrul de Informare al Romilor

I I. Cum poate contribui coordonarea la consolidarea intervențiilor în traficul de copii?

„Nu mai pot trăi în satul meu. Traficantul a scăpat de la închisoare și mă amenință. ”

- adolescentă, victimă a traficului, București, România

„Credem că întărirea relațiilor cu aceste instituții (guvernamentale și internaționale) a contribuit la reducerea procedurilor birocratice, iar acțiunile au devenit mai rapide în interiorul instituțiilor publice pentru că activitatea noastră ca organizație non-guvernamentală a devenit cunoscută.”

- coordonator de program, Salvați Copiii, România

Coordonarea și colaborarea eficientă între actorii implicați în combaterea traficului poate întări capacitatea colectivă a tuturor actorilor de a răspunde eficient traficului de copii și de a avea, în cele din urmă, un impact mai mare și mai durabil în ceea ce privește garantarea și protejarea drepturilor copiilor traficați și a celor în situație de risc. Aducând laolaltă o serie de actori din diverse sectoare, se poate consolida cooperarea multi-sectorială, crucială pentru abordarea factorilor de vulnerabilitate cu care se confruntă copiii care riscă să fie traficați, cei care au fost traficați și comunitățile lor.

Nu trebuie subestimată importanța muncii din domeniul combaterii traficului în cooperare cu principalii susținători/actori din diverse sectoare. Este la fel de important, însă, ca această cooperare să fie eficientă. Complexitatea fenomenului traficului (inclusiv natura sa clandestină), diversele abordări disciplinare ale traficului, lipsa unei înțelegeri clare a ceea ce înseamnă un răspuns eficient, mandatele conflictuale ale diverselor organizații, mecanismele de coordonare slabe sau limitate și o istorie limitată a colaborării între societatea civilă (relativ nouă) și guvernele din regiune, sunt tot atâtea factori care se combină făcând din noțiunea de coordonare o adevărată provocare.

Modele pozitive de coordonare

Printre atâtea provocări, există, totuși, și modele pozitive de coordonare, inclusiv mecanisme de coordonare oficializate cum sunt:

- grupuri de lucru inter-ministeriale pe problema traficului de copii
- grupuri naționale de coordonare anti-trafic
- grupuri de coordonare inter-agenții
- grupuri de lucru tematice (de ex., traficul de copiii, protecția martorilor, copiii separați și/sau alte grupuri de copii în situație de risc)
- coaliții ale societății civile
- mecanisme de asigurare a protecției pentru victimele traficului

Contribuția actorilor care activează în domeniul drepturilor copilului

Organizațiile care promovează drepturile copilului pot fi considerate membri valoroși ai grupurilor de coordonare anti-trafic pentru că ele au o experiență relevantă în teren și cunosc foarte bine legislația cu privire la drepturile copilului. Factorii de decizie au tot interesul să abordeze chestiuni legate de protecția copilului, dar este posibil să nu aibă experiență în acest

domeniu, iar guvernele se pot adresa organizațiilor non-guvernamentale pentru ca acestea din urmă să le furnizeze informații utile cu privire la experiența pe care o au în lucrul direct cu copiii.

Consiliul Național pentru Combaterea Traficului de Persoane

Salvați Copiii Muntenegru s-a alăturat Consiliului Național pentru Combaterea Traficului din Muntenegru în iunie 2002. Consiliul este coordonat de un Coordonator Național (reprezentant al guvernului) iar la acea vreme includea ca membri reprezentanți ai OIM, UNICEF, OSCE, UNCHR, Ministerului de Interne, Ministerului de Externe și ONG-uri locale (The women's Safe House și SOS, un proiect al organizației de lobby Pentru Femeile Muntenegrene). Toți membrii Consiliului sunt considerați parteneri de implementare a Programului Național Anti-Trafic. Salvați Copiii Muntenegru a prezentat și îmbunătățit propunerile sale de intervenții în consultare cu Consiliul și și-a extins aria activităților de conștientizare ca urmare a cererii venite din partea Coordonatorului Național. La începutul anului 2004, Salvați Copiii Muntenegru a organizat o masă rotundă de informare pentru subgrupul de lucru nou format pe problema traficului de copii, în cadrul Consiliului Național, cu scopul de a întări capacitatea membrilor săi de a aborda problemele legate de protecția copilului.

Întărirea impactului cu ajutorul grupurilor de coordonare

Membrii care fac parte din grupurile de coordonare anti-trafic pot oferi șansa de creștere a impactului prin:

- schimbul de informații și de experiență cu alți actori implicați
- punerea pe agenda anti-trafic a chestiunii legate de protecția copilului
- participarea în activități comune de formare
- dezvoltarea unor politici comune, a standardelor minime și ghidurilor de procedură
- consolidarea mecanismelor de referire a cazurilor
- coordonarea răspunsurilor de program
- implementarea activităților de proiect comune
- acțiuni de promovare, cu adresare unitară către factorii de decizie
- consolidarea relațiilor cu alți actori anti-trafic

Grupurile de coordonare se pot confrunta cu multe dificultăți din pricina lipsei de voință politică a participanților sau datorită unei competiții exagerate și/sau neînțelegerilor ce pot să apară în contextul unei slabe facilitări sau al lipsei unui lider. Mobilizarea în jurul unui proiect concret sau al unei teme specifice (de ex. protecția martorilor) poate întări eforturile de

coordonare, iar un moderator care promovează ideea de asumare a proiectului și implicare în desfășurarea lui printre membri și care facilitează instalarea unui mediu cooperant și armonios, poate, de asemenea, întări eforturile de coordonare. Aceasta nu este o sarcină ușoară și, de aceea, trebuie susținută de un nivel corespunzător al resurselor necesare.

Coaliția „Împreună Împotriva Traficului de Copii” [All Together Against Child Trafficking]

În Albania, a fost înființată în 2002 o coaliție a actorilor naționali și internaționali care lucrează împotriva traficului de copii. Coaliția a fost înființată cu scopul de a întări răspunsul la nivel național și local, precum și protecția copiilor traficați și a celor în situație de risc. Coaliția reprezintă un forum de coordonare și schimb de informații între membri, precum și un instrument de lobby pe lângă guvernul albanez. La începutul anului 2004, coaliția a fost invitată de guvernul Albaniei să ofere un feedback cu privire la Planul Național de Acțiune pentru Combaterea Traficului de Copii.

Grupuri de lucru inter-agenții

Salvați Copiii - Albania a devenit membru al grupului de lucru pe protecția martorilor, grup care s-a format inițial pentru a răspunde urgent la nevoile stringente de protecție ale copiilor traficați și care apoi s-a transformat într-un grup oficial de lucru. Acest grup a semnat un Memorandum de Înțelegere cu guvernul Albaniei pentru a oferi consultanță în cazurile de protecția martorilor și a contribuit la schițarea legislației pentru protecția martorilor din Albania.

Conferințe și mese rotunde

Conferințele și mesele rotunde comune oferă oportunități adiționale de a aduce împreună principalii actori, cu scopul de a schimba informații despre traficul de copii și pentru a concepe planuri concrete de acțiune sau recomandări. Acolo unde nu există mecanisme de coordonare oficiale, astfel de evenimente pot servi drept un prim pas pentru înființarea lor. Organizațiile pentru drepturile copilului pot fi considerate de către alți susținători ca fiind relativ neutre, într-un mediu care este de multe ori politizat și deci, se află în postură unică de a facilita astfel de eforturi de coordonare.

Conferință anti-trafic

Salvați Copiii - Kosovo a contribuit la organizarea unei Conferințe Anti-Trafic (în octombrie 2003), conferință care a adus împreună, pentru prima dată, principalii actori pentru a discuta despre trafic și pentru a elabora recomandările unui plan de acțiune.

Comitetul coordonator al conferinței s-a întrunit cu regularitate, timp de mai multe luni, pentru a pregăti evenimentul. Salvați Copiii Kosovo a jucat rol de catalizator în facilitarea acestui proces. Fiind o organizație pentru drepturile copilului, a fost percepută ca un actor neutru (într-un mediu politizat) și s-a folosit de acest atu, cu scopul de a aduce împreună diverși actori, concentrați în jurul unui obiectiv comun. Acest lucru a oferit agențiilor care activează în diverse domenii anti-trafic oportunitatea de a lucra împreună, de a face schimb de informații și experiență și în afara cadrului conferinței.

Se speră că același grup de agenții va continua să se întâlnească cu regularitate pentru a-și coordona activitatea anti-trafic în Kosovo.

Masă rotundă pe tema traficului de copii

Salvați Copiii din Serbia a organizat în octombrie 2003 o masă rotundă pe tema traficului de copii, ocazie cu care s-au întâlnit pentru prima dată principalii actori din domeniul traficului de copii din Serbia pentru a face schimb de experiență cu privire la activitățile anti-trafic din Serbia, pentru a stabili și pregăti recomandări/ghiduri de procedură pentru viitoarele activități din domeniul prevenirii și protecției.

Reprezentanți ai guvernului din Serbia (ministerul de Interne și Ministerul Educației), organizații internaționale (OSCE, OIM, UNHCHR, CRS) și organizații locale non-guvernamentale (ASTRA, Centrul pentru Drepturile Copilului, Centrul de Informare al Romilor) și-au prezentat activitățile și realizările din perioada 2002-2003. Prezentarea a fost urmată de discuții și de pregătirea unor recomandări comune pentru acțiuni viitoare.

Conținutul acestei mese rotunde a fost publicat în limbile sârbă și engleză și este în prezent diseminat la nivel regional (Salvați Copiii Serbia, 2004).

Coordonare regională

Având în vedere că traficul de copii este un fenomen transfrontalier, coordonarea bilaterală și regională cu alți actori este importantă și contribuie la o analiză și un răspuns comprehensiv vizavi de acest fenomen. Obiectivele eforturilor de coordonare regională reflectă întocmai obiectivele coordonării naționale, și anume: schimbul de informații, consolidarea mecanismelor de referire a cazurilor, coordonarea răspunsului de program și inițierea unor schimbări la nivelul politicilor regionale și a cadrului legislativ. Coordonarea regională se poate face cu ajutorul cadrului instituțional existent, prin forumuri inter-guvernamentale sau organisme regionale de creare a politicilor.

Grupul de Coordonare privind Traficul de Ființe Umane din cadrul Pactului de Stabilitate

Pactul de Stabilitate pentru Europa de sud-est a înființat în septembrie 2000 un grup de coordonare privind Traficul de Ființe Umane, cu scopul de a îmbunătăți coordonarea și coeziunea la nivelul răspunsurilor anti-trafic din regiune. Secretariatul Grupului de Coordonare, cu sediul la Viena, și-a asumat rolul de a dezvolta activități anti-trafic coordonate, politici și structuri în Europa de sud-est.

Grupul lucrează cu o Echipă de Experti în Coordonare, alcătuită din organizații internaționale și ONG-uri, echipă care își aduce o contribuție însemnată, oferind guvernelor o imagine coerentă a activităților anti-trafic desfășurate în cadrul Pactului de Stabilitate - Grupul de Coordonare privind Traficul de Ființe Umane.

Salvați Copiii este membră a Echipei de Experti în Coordonare, ceea ce îi permite să lucreze în colaborare cu alți actori pentru a pune pe agenda de lucru chestiunile legate de drepturile copilului, să își aducă contribuția prin includerea lecțiilor învățate din munca în teren în politicile și programele formulate la nivel regional și global și să fie în permanență informată cu privire la noile politici și programe regionale.

Mecanismele mai puțin oficiale, cum sunt rețelele profesionale sau intervențiile comune în contextul programelor regionale pot, de asemenea, constitui forumuri de coordonare regională. Înființarea unor forumuri democratice de comunicare și schimb de informații, cum sunt listele electronice de discuții, scrisorile de informare și site-urile de internet, pot fi instrumente utile pentru consolidarea rețelei și asumarea proiectelor și implicarea membrilor. Întâlnirile directe ale participanților sunt, de asemenea, importante pentru că promovează formarea unor relații personale, liantul care poate ajuta la consolidarea unei rețele.

Rețele de programe regionale

Unul din principalele obiective ale Programului Regional al organizației Salvați Copiii a fost acela de a întări răspunsul regional la problema traficului de copii prin experimentarea unor intervenții pilot, focalizate pe copil și prin schimbul de informații, experiențe și bune practici între participanții și partenerii din regiune. Programul a încercat să întărească legăturile dintre și din cadrul proiectelor pilot (din Albania, Croația, Kosovo, Muntenegru, România și Serbia), printr-o serie de întâlniri regionale, prin sprijinirea vizitelor bilaterale, diseminarea informației și facilitarea comunicării între parteneri prin intermediul poștei electronice, scrisorilor de informare și contactelor telefonice.

Relațiile dintre specialiștii și partenerii implicați în cele șase proiecte pilot s-au consolidat pe parcursul programului, iar partenerii au avut de câștigat din faptul că făceau parte dintr-o inițiativă regională. Participarea lor la efortul colectiv i-a încurajat să-și asume munca într-un domeniu dificil și le-a oferit ocazia de a relaționa cu alți actori din regiune. Mulți parteneri au obținut o mai mare legitimitate în relația cu factorii de decizie de la nivel național tocmai datorită implicării lor în acest efort regional, putând astfel să militeze mai eficient pentru protecția copiilor traficați. Trebuie însă recunoscute dificultățile pe care le presupune menținerea unei astfel de rețele care traversează spațiile geografice, culturile, limbile și istoriile politice de conflict, iar progresul trebuie evaluat și măsurat corespunzător.

Coordonarea la nivel local

În contextul existenței unor mecanisme slabe de protecție a copilului, întărirea coordonării la nivel local și a mecanismelor de referire a cazurilor, cu scopul de a sprijini răspunsurile de protecție bazate pe comunitate, poate fi o strategie viabilă care vine în sprijinul copiilor traficați și al celor în situație de risc.

Aducând împreună principalii actori de la nivel local, care - cel mai probabil - nu au o istorie de lucru comună (poliție, asistenți sociali și medicali, educatori și autorități locale) pentru a-și coordona activitățile în jurul traficului de copii, se pot consolida relațiile dintre ei și poate crește capacitatea comunității de a-și proteja copiii. Copiii aflați în situație de mare risc și familiile acestora ar trebui incluși în aceste eforturi. În acest fel, comunitățile sunt capabile să își asume protecția propriilor copii și sunt încurajate să-și identifice problemele cu care se confruntă și să caute posibile soluții.

Promovarea coordonării și răspunsului la nivel de comunitate presupune recunoașterea faptului că responsabilitatea finală pentru protecția copilului le revine autorităților naționale, dar comunitatea poate oferi resurse la nivel local și poate fi mobilizată cu scopul de a sprijini copiii într-un context specific și, deci, în mod relevant. Pentru a fi durabile, răspunsurile la nivel local trebuie coordonate cu și sprijinite de inițiativele de la nivel național și regional, precum și de principalii responsabili, astfel încât să se creeze un mediu propice în care să poată funcționa.

Rețele de protecția copilului bazate pe comunitate

Rețelele de protecția copilului bazate pe comunitate aduc împreună autoritățile locale, poliția, educatorii, asistenții sociali, părinți și lucrătorii din sistemul sanitar, pentru a evalua nevoile de protecție ale copiilor la nivelul comunității și pentru a elabora răspunsuri strategice cu privire la consolidarea rețelelor oficiale și informale de protecție. Astfel de abordări bazate pe comunitate îi determină pe principalii actori din comunitate să-și asume protecția copiilor, să îi sprijine în identificarea propriilor probleme și să caute posibile soluții.

Rețelele sunt construite pornind de la resursele existente la nivelul comunității și mobilizează comunitățile către atingerea un obiectiv comun. Acest model de colaborare poate funcționa atât la nivel de comunitate, cât și regional și național. Facilitând dezvoltarea unor răspunsuri locale cu privire la nevoile locale, se promovează durabilitatea, se asigură relevanța în contextul local, se încurajează asumarea și implicarea în acest proces la nivel local și se dezvoltă puterea de revenire a membrilor comunității, inclusiv a copiilor.

Copiii Lumii - Albania a înființat o Rețea Anti-Trafic la nivel de Comunitate care, prin întâlniri periodice, reunește actori din cadrul a trei unități administrative din Tirana inclusiv reprezentanți ai autorităților locale, poliției, școlilor și serviciilor sociale, pentru a identifica cazuri de copii aflați în situație de risc, pentru a urmări cazurile referite și a sprijini copiii și familiile lor.

Ahmet Alushi, 14 ani

12. Cum se pot promova, prin cooperare cu mass-media, interesele superioare ale copiilor victime ale traficului de ființe umane?

„Dacă nimănui nu-i place să mănânce cartofi, nici un vânzător de legume nu va mai aduce cartofi în magazinul său dacă nu îi poate vinde”

- băiat, 14 ani, în timpul unei discuții despre cererea de copii traficați,
Tirana, Albania

Mass media joacă un rol foarte important în modelarea opiniei publice și constituie adesea o sursă primară de informare cu privire la trafic, atât pentru copii, cât și pentru publicul larg. Ca atare, mass-media are potențialul de a juca un rol pozitiv în conștientizare, în sensibilizarea grupurilor aflate în situație de risc cu privire la pericolele traficului, în generarea de noi informații prin jurnalismul de investigație, în scăderea nivelului de toleranță al publicului față de actele criminale, exploatarea copiilor, discriminarea de gen și încălcarea drepturilor omului și în sancționarea morală a celor care acceptă tacit să folosească copiii în scopul de a-i exploata pentru profit.

Construirea unor legături pozitive cu mass-media

Stabilirea unor legături pozitive cu mass-media, solicitându-le jurnaliștilor sprijinul pentru promovarea unor reportaje responsabile, corecte și sensibile despre traficul de copii, poate fi o componentă importantă a oricărei strategii de susținere și promovare. Aceste strategii de promovare a unor relatări responsabile despre traficul de copii în mass media pot include:

- sesiuni de formare media cu echipele de asistență și partenerii de proiect și elaborarea unor ghiduri pentru mass-media/puncte de discuție pentru a-i ajuta pe aceștia în situațiile în care sunt abordați de mass-media pentru interviuri
- ateliere de lucru cu jurnaliștii pe probleme legate de drepturile copilului și traficul de copii, cu scopul de a crește gradul de conștientizare în aceste două domenii
- pregătirea unor studii de caz date spre publicare mass-mediei cu scopul de a ilustra preocupările pentru protecția copiilor în situație de mare risc și a celor traficați, precum și de a scoate în evidență forța și puterea lor de revenire
- monitorizarea presei și cererea dreptului la replică de la editori în cazurile în care au fost publicate articole eronate sau voit senzaționale despre traficul de copii

Este important să se profite de ocazia de a întâlni reprezentanți ai mass media pentru a include traficul de copii în contextul mai larg al preocupărilor pentru respectarea drepturilor omului. Transmiterea unor mesaje clare și concise către mass-media, pregătirea unor studii de caz pentru a ilustra preocuparea pentru protecția copiilor în situație de mare risc și a celor traficați, precum și pentru a scoate în evidență forța și puterea lor de revenire și oferirea unor exemple concrete de activități ale programului, ajută la contracararea știrilor senzaționale apărute despre copiii traficați.

Asigurarea respectării interesului superior al copilului în mass-media

Cererile venite din partea mass media de a intervieva copii traficați trebuie evaluate în interesul superior al copilului, de la caz la caz, având în vedere în permanență că dezvăluirea identității unui copil traficat poate avea consecințe grave pentru securitatea sa și poate afecta procesul de reintegrare. Dacă se acordă permisiunea pentru un astfel de interviu, este important ca jurnalistul să se angajeze în a respecta principiile fundamentale de protecția copilului, inclusiv confidențialitatea și garantarea integrității copilului pe parcursul interviului, în conținutul și forma finală a știrii și în contextul în care este folosită relatarea. Este, de asemenea, important să se asigure că cel care este interviuat își cunoaște propriile drepturi, inclusiv dreptul la confidențialitate, putând refuza să răspundă la orice întrebare sau să furnizeze doar acele informații pe care le consideră importante și să pună capăt interviului când dorește, indiferent din ce motiv.

Ghid pe problematica traficului de copii și reflectarea acestuia în mass-media

Copiii traficați și familiile lor se pot afla în situația de a risca daune din partea traficantilor. Atenția publică acordată povestirii, identității și/sau localizării lor poate spori dramatic acest risc. Expunerea poate avea, de asemenea, un efect devastator asupra procesului de recuperare a unui copil traficat, distrugând relațiile sale cu familia, colegii și prietenii care este posibil să nu fi știut nimic despre istoria sa de trafic.

În cadrul Programului Regional al organizației Salvați Copiii a fost elaborat un Ghid pe problematica traficului de copii și reflecarea în mass-media a fenomenului („Guidelines on Child Trafficking and Media Coverage”), cu scopul de a oferi partenerilor și echipei de asistență implicați în activitățile anti-trafic un model despre cum să răspundă cererilor venite din partea mass-media. Intenția ghidului este de a ajuta echipa de asistență să evalueze riscurile acordării accesului direct al mass-media la copiii care au fost traficați și de a-i învăța cum să pună condiții în cazul în care accesul este permis. Ghidul urmărește, de asemenea, să ajute echipa să prezinte publicului larg informații consistente despre traficul de copii, luând totodată în considerare nevoile de protecție ale copiilor care vor fi, direct sau indirect, afectați de relatările din mass media.¹³

¹³ „Guidelines on Child Trafficking and Media Coverage” [Ghid pe problematica traficului de copii și reflecarea în mass-media a fenomenului], Programul Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copii al organizației Salvați Copiii, Europa de sud-est, Tirana, decembrie 2003

Laustavite TRGOVINO DECOM!

MOLIMO VAS !!!!!

(Oprîți traficul de copii)

Participanți la atelierul de lucru, Centrul de Informare al Romilor

I 3. Cum pot fi folosite acțiunile de promovare pentru a determina schimbări pe termen lung pentru copiii traficați și a celor aflați în situație de risc?

„Comunitatea nu este organizată. Oamenii ar trebui mai bine organizați pentru a-și exprima opinia și pentru a cere schimbări. Toată lumea vorbește despre drepturile copiilor, dar nimănui nu-i pasă cu adevărat. Nimeni nu face nimic pentru asta. Noi organizăm forumuri comunitare și dezbateri pentru a discuta despre aceste lucruri”

- fată, 16 ani, membră a Clubului de Tineret, Cerrik, Albania

„Unele lucruri sunt greu de schimbat - schimbările nu vin peste noapte.”

- băiat, 14 ani, membrul al Clubului de Tineret, Cerrik, Albania

Un element fundamental în strategiile anti-trafic bazate pe respectarea drepturilor este asigurarea că principalii responsabili sunt conștienți de responsabilitățile ce le revin față de copiii traficați și cei în situație de mare risc, într-o manieră care le garantează și le protejează acestora din urmă drepturile umane. Lobby-ul pe lângă factorii de decizie, pentru a-i determina pe aceștia să instituie măsuri relevante la nivelul politicilor, legislației și practicilor din domeniu, poate asigura durabilitatea acestor schimbări și sprijinirea lor pe termen lung.

Câteva din rezultatele acțiunilor de promovare

Acțiunile de promovare a măsurilor împotriva traficului de copii pot avea drept rezultat:

- o mai mare atenție acordată chestiunilor legate de protecția copilului în cadrul forumurilor anti-trafic
- introducerea în legislație și politicile relevante a unor prevederi privind protecția copilului
- un mai mare nivel de conștientizare a principalilor responsabili cu privire la pașii ce urmează a fi făcuți în direcția asigurării drepturilor copiilor traficați și a celor aflați în situație de risc sporit
- introducerea unor componente specifice nevoilor copilului în activitățile anti-trafic aflate în desfășurare sau crearea unor astfel de intervenții

Elaborarea unei strategii de promovare și susținere care să-și propună clar un obiectiv pe termen lung, să identifice grupurile țintă, aliații și oponenții acestora și să stabilească un plan de acțiune, poate ajuta în eficientizarea eforturilor. O astfel de strategie poate, de asemenea, servi drept un cadru mai larg de planificare a programelor și veghează ca intervențiile pe termen scurt și mediu să se îndrepte în direcția îndeplinirii obiectivului pe termen lung.

Importanța cunoștințelor acumulate pe teren

Practicienii din teren au o contribuție importantă și unică în ceea ce privește eforturile de promovare și susținere, pentru că ei au contact direct cu copiii traficați, copiii în situație de risc și comunitățile lor și, deci, cunosc în profunzime care sunt provocările cărora aceștia trebuie să le facă față și care sunt nevoile de sprijin aferente.

Oportunități de a discuta chestiuni legate de protecția copilului cu principalii factori de decizie și alți actori antitrafic pot fi căutate prin intermediul:

- grupurilor de coordonare anti-trafic
- organizării de mese rotunde și întâlniri publice
- campaniilor mass-media
- rapoartelor de cercetare și respectiv lansărilor mass-media ale acestor rapoarte sau alte evenimente mediatic
- întâlnirilor cu comunitatea, dezbaterilor sau forumurilor publice la nivel local

Lucrul împreună cu alte organizații pentru drepturile copilului poate constitui o oportunitate de a cumula resursele disponibile, de a coordona eforturile și concentra acțiunile pentru a determina schimbări în direcția unei protecții crescute a copilului la nivel național.

Abordarea problemei protecției copilului

Salvați Copiii și partenerii săi din domeniul traficului de copii au întreprins activități oficiale sau informale de susținere și promovare. Echipele de asistență au ridicat problema protecției copilului în cadrul unor forumuri naționale cu factorii principali de decizie și cu mass-media. Acest lucru include participarea ca membri și/sau contribuția la grupurile naționale de coordonare anti-trafic și, mai recent, la nou formatul sub-grup de lucru inter-ministerial pentru prevenirea și combaterea traficului de copii (decembrie 2003), contribuție constând în expertiza la elaborarea respectivelor Planuri Naționale de Acțiune (PNA).

Devenind membră în aceste consilii inter-ministeriale și/sau naționale, Salvați Copiii și partenerii săi pot acum să ridice problema drepturilor copilului în fața principalilor factori de decizie și să contribuie direct la elaborarea politicilor și practicilor în domeniu. Obținerea statutului de membru în aceste consilii se datorează în parte meritelor deosebite ale organizației Salvați Copiii și experienței acumulate în teren, precum și perspectivei sale unice asupra drepturilor copilului.

Circumstanțe de ordin extern au creat premisele pentru ca Salvați Copiii și partenerii săi să obțină un impact semnificativ în ceea ce privește acțiunile realizate împotriva traficului de copii, reușind inclusiv să atragă o atenție sporită din partea susținătorilor și a politicienilor, să facă suficientă presiune asupra guvernelor din Europa de sud-est pentru ca acestea să se ocupe de problemă și, ținând, desigur, cont și de interesul acestor guverne de a accede la Uniunea Europeană și de receptivitatea lor, să răspundă pozitiv la această presiune.

Raport asupra traficului de copii în Albania

În martie 2001, Salvați Copiii a publicat raportul despre Traficul de copii în Albania („Child Trafficking in Albania”). În raport au fost adunate o serie de povestiri anecdotice ale copiilor care au fost traficați din, prin și înspre Albania, pe baza informațiilor obținute din interviuri și discuții de tip focus grup cu copiii, comunitățile și lucrătorii din linia întâi.

Într-o perioadă în care guvernele ezitau să recunoască problema traficului de copii, raportul a oferit o privire aprofundată asupra fenomenului și a determinat o atenție sporită, servind în același timp drept un mijloc important de promovare a schimbărilor necesare la nivel național și regional.

Promovarea copiilor ca militanți

“

„Cel mai folositor a fost forumul în care trebuie să inviți adulți ca să asculte dezbaterile. Reprezentanții primăriei sunt invitați la discuții. Ei ne ascultă pe noi. Fac promisiuni care nu sunt întotdeauna îndeplinite, dar măcar sunt prezenți. E un început!”

- fată, 16 ani, membră a Clubului de tineret, Cerrik, Albania

”

Copiii traficați și copiii aflați în situație de risc sunt cei care își cunosc cel mai bine propriile nevoi, iar opiniile și punctele lor de vedere sunt esențiale pentru dezvoltarea unor răspunsuri adecvate. Ca atare, unul din rolurile importante ale unei organizații pentru drepturile copilului este de a facilita procesul prin care experiențele copiilor și nevoile identificate de ei înșiși sunt traduse în recomandările de acțiune. Povestirile copiilor, lucrările de artă și părerile lor pot fi încorporate în astfel de recomandări, dând mai multă greutate cazului.

Cu propriile lor cuvinte

Salvați Copiii România a conceput un raport în care sunt adunate experiențele a opt fete traficate cu scopul de a fi exploatate sexual pentru profit. Cu propriile cuvinte, fetele au povestit cum erau viețile lor înainte de a fi traficate, în timpul cât au fost exploatate și după întoarcerea lor. În încheiere și-au exprimat viziunea despre viitor și au dat sfaturi altor tineri care s-ar putea afla în situație de risc.

Raportul urmărește să ofere acestor fete posibilitatea de a împărtăși din experiențele lor, de a transmite sfaturi, atât tinerilor aflați în situație de risc, cât și factorilor de decizie și publicului larg, din dorința de a preveni traficul de copii și de a îmbunătăți în viitor protecția și asistența destinată copiilor traficați și celor aflați în situație de risc.

Organizațiilor pentru drepturile copiilor le revine rolul de a promova copiii traficați și cei în situație de mare risc ca militanți pentru propriile probleme, jucând rol de liant între acești copii și factorii de decizie și ajutându-i pe copii să se facă auziți. Copiii pot, spre exemplu, să organizeze sau să participe la forumuri comunitare, dezbateri publice, grupuri de lucru sau comitete directe. Invitând principalii responsabili să participe la astfel de evenimente, aceștia pot fi puși în situația de a-și îndeplini obligațiile pe care le au, în sensul creșterii gradului de protecție a copiilor, promovării dialogului și contribuției la coordonarea multi-sectorială.

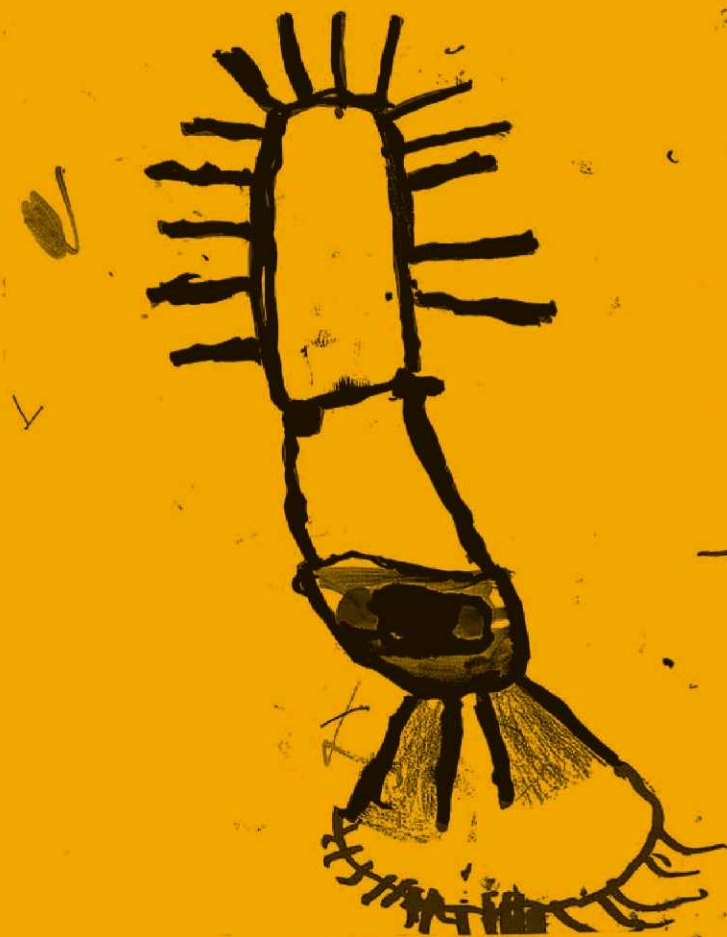
Implicând copiii în eforturile de susținere și promovare, se asigură faptul că problemele în discuție sunt definite într-un mod care este relevant pentru cei asupra cărora au cel mai mare impact. Acordându-le copiilor responsabilitatea de a organiza și desfășura activități de susținere și promovare, li se conferă un mai mare simț de asumare a procesului și contribuie la dezvoltarea încrederii în sine și a abilităților de lider în rândul copiilor.

Tinerii organizează forumuri comunitare pe tema traficului

În Kosovo, copiii de la centrele de tineret Kosovo Action Together și Gjakova Youth Centre au organizat primele forumuri comunitare pe tema traficului de copii din Gjakova și Podujeva, construite pe modelul unei adunări a copiilor. Autoritățile locale, inclusiv primarul, poliția locală, profesorii, dar și Misiunea Națiunilor Unite în Kosovo (UNMIK) au fost invitați să participe la discuții și să răspundă la întrebările puse de copii. A fost o ocazie potrivită de a aduce împreună diverșii susținători ai comunității pentru a discuta despre trafic și despre rolul autorităților în protejarea comunității și copiilor.

În Albania, centrele de tineret, sprijinite de Salvați Copiii și ONG-ul local Ajutați Copiii, organizează bilunar forumuri comunitare pe diverse teme de interes, inclusiv pe tema traficului de copii. Este o ocazie de a mări gradul de conștientizare cu privire la această problemă, de a mobiliza comunitatea și de a milita pe lângă factorii de decizie.

Un lobby eficient ar trebui să aibă la bază experiența documentată și analize de profil. Acest lucru presupune însă timp și resurse și este adesea trecut cu vederea sau nu este considerat ca fiind o prioritate de către organizațiile din teren, ținând cont că există o varietate de nevoi urgente pentru care resursele sunt limitate. Trebuie rezervat timp și alocate resurse în vederea documentării acțiunilor de promovare și sprijin, cu scopul de a obține un impact cât mai mare și mai durabil pentru copiii aflați în situație de risc și pentru cei traficați. Având în vedere aceste lucruri, acțiunile de sprijinire și promovare nu constituie un scop în sine, ci ar trebui mai degrabă văzută ca parte a unei strategii mai largi de a determina schimbări.

Edison Mehmeti, 12 ani

14. Concluzii și recomandări

„Traficul ne afectează pe toți ... dacă noi, tinerii, suntem viitorul țării, iar viețile noastre sunt puse în pericol, atunci și viitorul țării este pus în pericol.”

- fată, 14 ani, în contextul unei discuții purtate în cadrul unui atelier de lucru pentru elaborarea materialelor de informare, Tirana, Albania

„Cu cât creăm mai multe posibilități pentru copii, cu atât mai mult ne apropiem de obiectivele propuse.”

- animator adult, Centrul de Tineret din Kucova, Albania

Nu există o formulă simplă pentru a stopa traficul de copii și mai sunt foarte multe de învățat în legătură cu factorii - atât cei individuali, cât și cei structurali - care contribuie la vulnerabilitatea copiilor, precum și cu privire la alegerea celor mai eficiente intervenții. Așa cum am arătat în exemplele din acest material, în prezent sunt în desfășurare mai multe inițiative anti-trafic în Europa de sud-est. Cu toate acestea, traficul de copii continuă să existe și mai sunt încă multe de făcut pentru a garanta și proteja drepturile copiilor traficați și ale celor în situație de risc.

Ca punct de plecare, o abordare bazată pe respectarea drepturilor copilului în intervențiile în problematica traficului de copii, poate contribui la acest efort, oferind o serie de strategii complementare care veghează la respectarea și protejarea drepturilor copiilor traficați și contribuie la reducerea riscurilor. Această abordare pornește de la Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, care stipulează dreptul unui copil de a nu fi supus traficului și exploatării și care atribuie statului obligația de a lua măsurile adecvate pentru a preveni traficul de copii în orice scop. O astfel de abordare recunoaște copiii ca fiind actori sociali și deponitari ai drepturilor, pornind de la principiul fundamental prin care se veghează la interesul superior al copilului. Copiii au, de asemenea, ocazia să-și exprime opiniile, să-și ceară drepturile și să aibă un cuvânt de spus în deciziile care îi privesc. Principalii responsabili sunt îndemnați să întărească mediile protectoare pentru copii și familiile lor, să crească accesul la servicii sociale de calitate și să abordeze cauzele adânci care se află în spatele vulnerabilității în fața traficului și, respectiv, a exploatării și abuzului.

Toate cele șase proiecte pilot din cadrul Programului Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copii din sud-estul Europei, au adoptat o abordare bazată pe respectarea drepturilor copilului în activitățile lor. Acest lucru a presupus solicitarea activă a copiilor și luarea în considerare a ideilor lor - atât în cazul copiilor care au fost victime ale traficului, cât și a celor vulnerabili de a fi exploatați - pentru a formula activități de proiect și a trage învățăminte din acest proces. Toate acestea s-au făcut în contextul unei inițiative regionale care a oferit ocazia de a reuni cunoștințele colective, experiențele și lecțiile învățate, din dorința de a avea un impact cât mai mare pentru copii. În cele ce urmează este prezentat un rezumat al lecțiilor învățate și recomandările extrase din acest tip de abordare.

Promovarea implicării active a copiilor și comunităților lor

- Plasarea copiilor în centrul acțiunilor și recunoașterea lor ca fiind deținatori ai drepturilor și actori sociali
- Implicarea copiilor traficați și a celor în situație de risc, precum și a comunităților lor ca actori principali în identificarea propriilor nevoi și în mobilizarea răspunsurilor de adresare a acestor nevoi
- Folosirea unor strategii care pornesc de la puterea de revenire a copiilor, încurajează asumarea intervențiilor de către aceștia, construiesc abilități transferabile de lider și nu numai și ajută la asigurarea unor intervenții relevante și durabile
- Promovarea și capacitarea copiilor pentru a deveni ei înșiși militanți, inclusiv implicarea lor în luarea deciziilor sau în organismele de consiliere
- Implicarea de la început a copiilor în proiect pentru a le conferi o mai mare asumare și pentru a promova un proces de includere
- Tratarea copiilor ca parteneri în planificare și nu ca simboluri ale unui proces condus de adulți
- Construirea unor relații de încredere și respect reciproc cu copiii și comunitățile lor, identificând și pornind de la punctele forte și resursele de care dispun ei
- Delimitarea și alocarea resurselor materiale și de timp necesare pentru a desfășura activități participative
- Colaborarea cu un moderator care are experiență în lucrul cu metodele participative și cunoștințe întemeiate despre drepturile copilului și traficul de copii
- Concentrarea pe procesele de participare și nu pe rezultate
- Stabilirea unor relații pozitive cu autoritățile locale pentru a încuraja și promova durabilitatea intervențiilor bazate pe comunitate

Consolidarea strategiilor de intervenție și includere a copiilor și familiilor cel mai expuse riscului, inclusiv dobândirea unei mai bune înțelegeri asupra factorilor de risc multipli și a eforturilor de prevenire aferente

- Dezvoltarea unor strategii distincte care să vizeze grupurile cu mare risc, luând în considerare contextele socio-culturale, economice și familiale ale acestora. Este posibil să fie nevoie de strategii diferite pentru băieți și, respectiv, pentru fete.

- Efectuarea unei analize clare a factorilor care contribuie la vulnerabilitatea grupurilor marginalizate în fața traficului și, respectiv, a exploatării și abuzului, o analiză a mediului lor protector și a opțiunilor disponibile.
- Lucrul cu "cei din interior" (de ex. ONG-urile locale), pentru a stabili relații pozitive cu comunitatea vizată.
- Promovarea unei atmosfere de respect reciproc, toleranță și includere și dispoziția de a contracara orice urmă de părtinire, discriminare în rândul echipelor de asistență implicate, a partenerilor de proiect și a copiilor.

Consolidarea mecanismelor de protecția copilului și oferirea unui sprijin pe termen lung pentru copiii traficați și cei în situație de risc

- Oferirea unui sprijin pe termen mediu și lung pentru copiii traficați, copiii în situație de risc și familiile lor
- Sprijinirea partenerilor locali și guvernamentali în dezvoltarea și/sau consolidarea programelor naționale sau la nivel de comunitate care lucrează în sensul reducerii factorilor de risc și abordează situațiile de vulnerabilitate legate de violența domestică sau alte forme de abuz, de marginalizarea socio-economică, de nivelele scăzute de educație, de prezența traficantilor în comunitate și lipsa constientizării problemei sau a anumitor deprinderi de viață.
- Abordarea factorilor care se suprapun (de ex., psihologici, culturali și socio-economici) care contribuie la sporirea riscului copiilor de a fi traficați și, respectiv, abuzați și exploatați, luând în considerare atât contextele imediate cât și pe cele structurale (care operează la nivel local, național și regional) și care modelează acești factori.
- Lucrul cu o echipă multi-sectorială (asistenți sociali și educatori) pentru a putea aborda mai bine aspectele multiple ale vulnerabilității copiilor și pentru a asigura un răspuns holistic.
- Lucrul cu copilul în contextul familiei și comunității sale, inclusiv promovând dezvoltarea capacității părinților de a-și sprijini copiii.
- Parteneriate cu alți actori pentru a face schimb de informații, a coordona eforturile și/sau a formula un răspuns comun.
- Lucrul pe nivele multiple pentru a determina schimbări, inclusiv în țările de origine și cele de destinație, atât direct cu copiii și comunitățile, prin intervenții în teren, cât și indirect, cu principalii actori implicați, prin consolidarea capacității responsabililor, a furnizorilor de servicii, a celor care au în îngrijire copii și a copiilor înșiși, de a proteja drepturile copiilor.
- Evaluarea critică a impactului actualelor intervenții pentru a asigura răspunsuri mai eficiente și mai focalizate.

Întărirea capacității principalilor responsabili și a partenerilor, cu accent special pe nivelul local

- Desfășurarea unor sesiuni de formare cu principalii responsabili și furnizorii de servicii, precum și cu echipele de asistență și partenerii din cadrul proiectelor, pentru a crește gradul lor de conștientizare și capacitatea de a identifica și oferi sprijin copiilor aflați în situație de risc, în ideea că ar putea aborda mai bine nevoile specifice de protecție și dezvoltare ale copiilor și ar putea lucra cu ei într-o manieră sensibilă față de nevoile copilului.
- Dezvoltarea capacității copiilor (și comunităților lor) de a se ajuta singuri, prin sesiuni de formare și alte tipuri de exerciții prin care se dezvoltă anumite deprinderi de viață, de a asigura proiecte de succes, de a-și dezvolta încrederea în sine și de a promova independența și capacitatea lor de a duce mai departe activitățile în domeniu.
- Punerea unui accent special pe sprijinirea formării la nivel local a furnizorilor de servicii sociale.
- Elaborarea unor manuale de instruire specifice pe tema drepturilor copilului, a unor ghiduri care să vină în completarea activităților de formare existente pentru practicieni.
- Consolidarea și sprijinirea structurilor locale pentru a desfășura cursuri de continuare a formării, de formare în cascadă și/sau de a oferi în permanență suport tehnic.
- Sprijinirea schimbului de bune practici între actorii implicați, inclusiv între copii, prin intermediul documentării și publicării lecțiilor învățate, a conferințelor și meselor rotunde comune și a schimburilor profesionale.
- Investirea de timp și resurse în efectuarea unor evaluări amănunțite ale intervențiilor de program și diseminarea rezultatelor evaluării în scopul de a întări răspunsul colectiv.

Oficializarea coordonării principalilor actori implicați din și între diverse sectoare, pentru a consolida mecanismele de referire a cazurilor și de răspuns la problema copiilor traficați și a celor aflați în situație de risc

- Reunirea principalilor actori implicați - poliție, asistenți sociali, educatori, lucrători din domeniul sănătății, avocați și autorități locale - pentru a formula o strategie comună de protecție a copilului și a se asigura că sunt abordați factorii multipli de risc.

- Acțiuni coordonate împreună cu actorii naționali și locali pentru a face schimb de experiență, a armoniza intervențiile, a formula linii directoare pentru politici și practici și a dezvolta programe comune. Oficializarea mecanismelor de coordonare între actorii implicați, inclusiv între diversele sectoare, spre exemplu, prin semnarea unor memorandumuri de înțelegere sau prin înființarea unor grupuri de coordonare, grupuri de lucru sau grupuri de acțiune.
- Consolidarea și sprijinirea mecanismelor de referire a cazurilor de copii traficați sau de copii aflați în situație de risc, inclusiv la nivel local.
- Asigurarea că sistemele de referire a cazurilor de la nivel local sunt armonizate cu mecanismele de la nivel național și consolidarea politicilor, a legislației și a infrastructurii pentru a facilita acest proces.
- Înființarea unor rețele de protecția copilului la nivel de comunitate, reunind în cadrul lor principalii actori implicați (inclusiv copiii și familiile lor) pentru a mări capacitatea comunității de a-și proteja copiii.
- Acțiuni coordonate împreună cu guvernele, organizații regionale și agenții, cu scopul de a documenta acele politici și practici care se adresează cauzelor adânci ale traficului, de a proteja drepturile copiilor care au fost traficați și de a le asigura întoarcerea în siguranță acasă și reabilitarea.

Consolidarea cadrului instituțional, legislativ, procedural și a politicilor din țările de origine și cele de destinație

- Invitarea și sprijinirea guvernelor, ca principali responsabili, în a asigura faptul că procedurile din țările de origine și cele de destinație plasează drepturile omului și interesul superior al copilului în centrul oricărei decizii cu privire la copiii traficați sau la cei în situație de risc, precum și de a asigura faptul că resursele sunt investite în dezvoltarea unor opțiuni mai variate puse la dispoziția acestor copii.
- Invitarea factorilor de decizie de a aborda elementele structurale mai largi care contribuie la vulnerabilitatea copiilor și a familiilor lor, de a se ocupa de acea parte a traficului din care provine cererea, parte care joacă un rol central în perpetuarea exploatării și abuzului asupra copiilor.

- Dezvoltarea unor parteneriate și alianțe cu alți actori pentru a promova drepturile copilului și a face lobby în vederea schimbării - la nivel național și regional - cu scopul de a obține un mai mare impact colectiv.
- Dezvoltarea unor relații pozitive cu mass-media, pentru a încuraja și capacita reflectarea în media a problemei traficului de copii, urmărind interesul superior al copilului.
- Elaborarea unei strategii de susținere și promovare care să-și propună obiective clare pe termen lung și să asigure că intervențiile de program sunt concepute spre și contribuie la atingerea acestor obiective.
- Investirea de resurse și timp pentru documentarea și diseminarea lecțiilor învățate din intervențiile în teren, cu scopul de a alcătui o bază de referință pentru acțiunile de promovare și susținere.
- Urmărirea obținerii unor rezultate durabile pentru copii, prin focalizarea nu doar pe cauzele imediate ale problemei, ci și pe cele structurale, atât în țările de origine, cât și în cele de destinație.

Se speră ca recomandările și experiențele prezentate în acest material vor contribui la eforturile întreprinse de actorii care activează în regiune, în domeniul drepturilor copilului de a veghea și proteja mai bine drepturile copiilor traficați și ale celor aflați în situație de risc și va face ca vocile copiilor să fie mai bine auzite.

Bibliografie și resurse

Laura A. Barnitz, „Commercial sexual exploitation of children: youth involved in prostitution pornography and sex trafficking” [Exploatarea sexuală a copiilor în scopuri comerciale: tineri implicați în prostituție și trafic pentru sex], Washington, D.C.: Youth Advocate Program International, 1998

Daniela Baro, „Trafficking of children, International legal framework - internal document” [Traficul de copii, cadrul legislativ internațional - document intern], Salvați Copiii, Marea Britanie, 2001

Therese M. Caouette, „Small Dreams beyond reach: the lives of migrant children and youth along the borders of China, Myanmar and Thailand” [Vise mărunte imposibil de atins: viețile copiilor și tinerilor migranți de la granițele Chinei, Myanmarului și Thailandeii], „Breaking through the clouds: A participatory Action research (PAR) Project with Migrant Children and Youth Along the Borders of China, Myanmar and Thailand” [Pătrunzând dincolo de nori: Un proiect de acțiune și cercetare participatorie (PAR) cu copiii și tinerii migranți de la granițele Chinei, Myanmar-ului și Thailandeii], Salvați Copiii Marea Britanie, 2001

Aleksandra Selak Zivkovic și Danijela Ustic, Centrul pentru Inițiative de Politici Sociale „Child Trafficking Prevention Program” [Program de prevenire a traficului de copii], Centrul pentru Inițiative de Politici Sociale, Zagreb, 2003

Colin Cotteril, Guy Thompstone, „Prevention Programme for Children and Families at Risk” [Program de prevenire pentru copiii și familiile în situație de risc], Bangkok: ECPAT Counter-Trafficking Regional Clearing Point - First Annual Report on Trafficking in Southeast Europe, Belgrad, 2003

ECPAT International „Questions and Answers about the commercial sexual exploitation of children” [Întrebări și răspunsuri cu privire la exploatarea sexuală a copiilor în scopuri comerciale], material de informare conceput de ECPAT Internațional, Bangkok

Oren Ginzburg, „Addressing trafficking in the greater MEKONG sub-region (draft)” [Abordarea problemelor legate de trafic în sub-regiunea Mekong (schită)], United Nations Inter-Agency Project Against Human Trafficking in the Greater Mekong Sub-Region [Proiectul Națiunilor Unite Inter-Agenții Împotriva Traficului de Ființe Umane din sub-regiunea Mekong], 2003

Nicky Hodges, „Trafficking in Girls, Recommendations from experience, Save the Children UK Practice on Trafficking” [Traficul de copii - recomandări din experiența acumulată și practicile implementate de Salvați Copiii Marea Britanie cu privire la traficul de fete], Document de informare cu ocazia celei de a 47-a Sesiuni a Comisiei Națiunilor Unite cu privire la statutul femeilor din New York, SUA, 3-14 martie 2003, Fondul Salvați Copiii - Londra, Salvați Copiii Marea Britanie, 2003

ILO-IPEC, „Rapid Assessments on Child Trafficking in Albania, Moldova, Romania and Ukraine - A Summary of the Findings and the ILO - IPEC Response. International Labour Organisation (ILO), International Programme on the Elimination of Child Labour (IPEC)” [Evaluare rapidă cu privire la traficul de copii din Albania, Moldova, România și Ucraina - Sumar al rezultatelor evaluării și al răspunsului ILO-IPEC], Organizația Internațională a Muncii (ILO) - Programul Internațional pentru Eliminarea Celor mai Grave Forme de Munca Copiilor (IPEC), 2004.

Alianța Internațională Salvați Copiii, „Child Rights Programming: How to Apply Rights-Based Approaches in Programming. A Handbook for International Save the Children Alliance Members” [Conceperea programelor în domeniul drepturilor copiilor: Cum se aplică în programe abordările bazate pe respectarea drepturilor. Ghid de procedură pentru membrii Alianței Internaționale Salvați Copiii], 2002.

Fiona King, Rachel Marcus, „Big Business, Small Hands. Responsible Approaches to Child Labour” [Afaceri Mari , mâini miciute - abordări responsabile în domeniul muncii copiilor], Salvați Copiii Marea Britanie, 2002

Sophie C. Harper Laws, R. Marcus, „Research for Development, A Practical Guide” [Cercetare pentru dezvoltare - Ghid practic], Sage Publications, Londra, 2003.

Barbara Limanawska, „Trafficking in Human Beings in South Eastern Europe. Current Situation and Responses to Trafficking in Human Beings in Albania, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Croatia, The Federal Republic of Yugoslavia, the Former Yugoslav Republic of Macedonia, Moldova, Romania” [Traficul de ființe umane în sud-estul Europei - Situația actuală și răspunsul la problema traficului de ființe umane în Albania, Bosnia și Herțegovina, Fostele Republici Yugoslave, Moldova și România]. UNICEF, UNOHCHR, OSCE/ODIHR, 2002

Muireann O’Brian, Anke van den Borne, Theo Norton „Joint East West Research on trafficking in children for sexual purposes in Europe: The Sending Countries, ECPAT Europe Law Enforcement Group, Programme against Trafficking in Children for Sexual Purposes in Europe” [Cercetare Comună Est-Vest cu privire la traficul de copii în scopul exploatării sexuale din Europa: Țările de origine], Grupul ECPAT de Aplicare a Legislației Europene, Programul Importiva Traficului de Copii pentru Scopuri Sexuale din Europa, Amsterdam, ECAPT, 2004

Daniela Reale, „Mapping and Analysis of Save the Children-UK’s Work on Trafficking” - [Prezentare și Analiză a Activităților organizației Salvați Copiii Marea Britanie cu privire la Trafic], Salvați Copiii Marea Britanie, 2003

Daniel Renton, „Child Trafficking in Albania” [Traficul de Copii în Albania] Salvați Copiii, Tirana, 2001

Terry Roopnaraine, „Child Trafficking in Kosovo” [Traficul de Copii în Kosovo], Salvați Copiii Kosovo, Pristina, 2002.

Galit Wolfensohn, „Guidelines on Child Trafficking and Media Coverage, Save the Children Regional Child Trafficking Response Programme, Southeast Europe” [Ghid pe problematica traficului de copii și reflectarea în mass-media a fenomenului, Programul Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copii, Europa de sud-Est al organizației Salvați Copiii], Salvați Copiii, Tirana, 2003

Salvați Copiii Marea Britanie, „Safeguarding Children. Information and Resources for the Protection of Children” [Protejând copiii - informații și resurse pentru protecția copiilor], Salvați Copiii, Marea Britanie, 2002

Salvați Copiii Marea Britanie, „Trafficking of children, Advocacy with the UN Human Rights System (Draft)” [Traficul de copii - Acțiuni de promovare pe lângă Sistemului Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului], Salvați Copiii, Marea Britanie, 2003

Ana Stojovic Jankovic, „Stealing the Childhood: Combating Child Trafficking in Montenegro” [Copilărie furată: Combaterea traficului de copii din Muntenegru], Salvați Copiii Marea Britanie în Muntenegru, Podgorica, 2004

Rasa Sekulovic, Protecting Children from Trafficking in Human Beings: A joint efforts perspective” [Protejarea copiilor împotriva traficului de ființe umane - Perspectiva unor eforturi conjugate], Salvați Copiii Marea Britanie în Serbia, Belgrad, 2004

Salvați Copiii Marea Britanie în Muntenegru și Centrul de Informare al Romilor, „Preventing Child Trafficking! Opinions from children on dangers from human trafficking and ways of protection” [Prevenirea traficului de copii - Opinii ale copiilor cu privire la traficul de copii și modalități de protecție], Salvați Copiii Marea Britanie în Muntenegru, Belgrad, 2004

Terre des Hommes, „The Trafficking of Albanian Children in Greece” [Traficarea Copiilor Albanezi în Grecia], Terre des Hommes, Tirana, 2003

UNICEF, „End Child Exploitation, Stop the Traffic!” [Puneți capăt exploatării copiilor! Opriteți traficul cu copii!], UNICEF, Londra, 2003

UNICEF, „Guidelines for Protection of the Rights of Children Victims of Trafficking in Southeastern Europe” [Ghid pentru protecția drepturilor victimelor traficului din sud-estul Europei], UNICEF, Sarajevo, 2003

UNIFEM, UNIAP, „Trafficking in Persons: A Gender Rights Perspective. Briefing Kit” [Traficul de Persoane din perspectiva drepturilor de gen], UNIFEM-Est, Biroul Regional pentru Asia de sud-est, Bangkok și Proiectul Națiunilor Unite Inter-agenții Cu privire la Traficul de Ființe Umane din Sub-Regiunea Mekong

A.M.J Van Gaalen, „Review of initiatives to combat child trafficking by members of the Save the Children Alliance, Working paper” [Trecere în revistă a inițiativelor de combatere a traficului ale membrilor Alianței Salvați Copiii - Document de lucru], Grupul de Coordonare pe trafic de copii al Alianței Salvați Copiii, 2003

Departamentul de Stat al Statelor Unite, „Trafficking in Persons Report” [Raport cu privire la traficul de persoane], USDOS, Washington, D.C., 2003

Trimiteri:

Child Rights Information Network - <http://www.crin.org/>

ECPAT International - <http://www.ecpat.net/eng/index.asp>

Global March Against Child Labour Stop Child Trafficking - <http://www.globalmarch.org/child-trafficking/>

International Programme on the Elimination of Child Labour ILO-IPEC <http://www.ilo.org/public/english/standards/ipecc/index.htm>

ILO Mekong Sub-Regional Project to Combat Trafficking in Children and Women
<http://www.ilo.org/public/english/region/asro/bangkok/child/trafficking/>

International Save the Children Alliance - <http://www.savethechildren.net/alliance/>

International Organization for Migration (Counter-Trafficking Activities)
http://www.iom.int/en/who/main_service_areas_counter.shtml

Save the Children Regional Alliance Information Databank (SC RAID)
<http://www.savechildren-alliance.org.np/index.php>

Stability Pact Task Force on Trafficking in Human Beings - <http://www.osce.org/atff/index.php3>

Terre des Hommes, Stop Child Trafficking - <http://www.stopchildtrafficking.org/site/index.php?id=163>

UNICEF - www.unicef.org

Contacte

Programul organizației Salvați Copiii de Răspuns la Problema Traficului de Copii, Europa de sud-est

Coordonare regională:

Salvați Copiii Albania

Rr. Komuna Parisit. Vila 'Lami', Tirana, Albania
Contact: Stephen Ashby, Director, Salvați Copiii Albania
Tel: 00355 4 261 840; Fax: 00355 4 263 428
E-mail: savealbania@savealbania.org / sashby@savealbania.org
Web: www.savealbania.org

Proiecte Pilot:

ALBANIA

Salvați Copiii Albania
Rr. Komuna Parisit. Vila 'Lami', Tirana, Albania
Contact: Anduena Shkurti, Coordonator de Program Anti-Trafic
Tel: 00355 4 261 840; Fax: 00355 4 263 428
E-mail: anduenashkurti@savealbania.org
Web: www.savealbania.org

Parteneri de implementare:

Ajutați Copiii/Ndihme per Femijet (NPF), Korce, Albania
Contact: Robert Stratoberdha, Director
Tel: +355 24 3603
E-mail: robert_npf@hotmail.com

Copiii Lumii Albania/
Femijet e Botes dhe Shqiperise (FBSH), Tirana, Albania
Contact: Svetllana Roko, Manager de program
Tel: +355 (4) 370 524
E-mail: fbsh_dn@yahoo.com

CROAȚIA

Centrul pentru Inițiative de Politici Sociale (CSPI)
Berislaviceva 2/1, 10000 Zagreb, Croația
Contact: Aleksandra Selak Zivkovic, Director
Tel/Fax: +385 1 4873 116; 4873 206
E-mail: cisp@zg.hinet.hr

KOSOVO

Salvați Copiii Kosovo
St. Nazim Hikmet no 8, Arberi (Dragodan I), Pristina, Kosovo
Contact: Rrezarta Hadri Jashari, Ofițer de presă
Tel: +381 38 548 177/178 Fax: +381 38 548 179
E-mail: rrezarta.jashari@sckk.org

Parteneri de implementare:

AKP/Centrul de Tineret-Podujeve
Rruga "Skenderbeu", No:277- Podujeve, Kosovo
Contact: Tel: +381 44 162570
E-mail: valbonaimc@hotmail.com

Centrul de Tineret - Gjakove
Rruga "Anton Ceta" No:4 - Gjakove, Kosovo
Contact: Tel: +381 390 20552
E-mail: qrgj_gjyc@hotmail.com

Speranța Copiilor - Mitrovica
Drvarska 30, North Mitrovica, Kosovo
Contact: Tel: +381-028-424-887
E-mail: childrenshopmitrovica@yahoo.com

Centrul pentru Protecția Drepturilor Copilului
Shtepia e Kultures "Hasan Prishtina" 33, Skenderaj, Kosovo
Contact: Tel: +381 28 82308; 44 110900
E-mail: kmdf_Skenderaj@hotmail.com

MUNTEGROU

Salvați Copiii Marea Britanie în Muntenegru
Gojka Radonjica 32 Street, 81000, Podgorica, Muntenegru
Contact: Ana Stojovic-Jankovic, Coordonator Proiect, Anti-Trafic
Tel/Fax: +381 (0)81 621 339, +381 (0)81 639 770
E-mail: scfmon@cg.yu

SERBIA

Salvați Copiii Marea Britanie în Serbia
20, Ljutice Bogdana str., 11000 Belgrade, Serbia
Contact: Rasa Sekulovic
Tel/Fax: +381 11 3671 476/477/759
E-mail: r.sekulovic@scfukbgd.org.yu

Parteneri de implementare:

Centrul de Informare al Romilor (Romski Informativni Centar)
Atinska 20/11, 34000 Kragujevac, Serbia
Contact: Tel: +381 (0) 34 346 810 Fax: +381 (0) 34 346 810
E-mail: ricoffice@ptt.yu
www.ric.org.yu

Centrul pentru Drepturile Copilului (Centar za prava deteta)
Zmaj Jovina 25, 11000 Belgrad, Serbia
Contact: Tel: (+381 11) 33 44 170 Fax: (+381 11) 33 40 599
E-mail: cpd@eunet.yu
<http://yu.cpd.org.yu>

ASTRA

Belgrad, Serbia
Contact: Tel: (+381 11) 3347853, 3347817
E-mail: astranet@sezampro.yu
<http://www.astra.org.yu>

ROMANIA

Salvați Copiii Romania
Intrarea Stefan Furtuna 3, sector 1, 77116 București, România
Contact: Gabriela Alexandrescu, Președinte Executiv
Tel/Fax: +40 21 336 6762
E-mail: rosc@mb.roknet.ro / office@infodoc.eurnet.ro

Anexa I

Rezumatul programului

Salvați Copiii

Programul Regional de Răspuns la Problema Traficului de Copii, Europa de sud-est

Mai 2002 Martie 2004

Sumar

Obiectivul programului este de a reduce numărul copiilor traficați din comunitățile de risc din Europa de sud-est și de a spori protecția copiilor aflați în situație de risc și a celor traficați, prin combinarea unor intervenții adecvate, durabile, dezvoltarea capacității de răspuns, coordonare, promovare și sprijin la nivel național și regional.

Programul regional este compus din șase intervenții pilot în problema traficului de copii din Albania, Croația, Kosovo, Muntenegru, Serbia și România care, în colaborare cu parteneri la nivel național, implementează activități de prevenire, protecție și/sau reintegrare cu copiii aflați în situație de risc sau copiii traficați. Intervențiile includ activități de conștientizare și dezvoltare a comunității cu copii aflați în situație de risc, precum și oferirea de consiliere directă și sprijin pentru reintegrarea copiilor traficați. Accentul se pune pe metodologii participative, bazate pe respectarea drepturilor copiilor, cu scopul de a oferi copiilor și comunităților lor ocazia de a modela intervenții de proiect, asigurându-se totodată că ele sunt relevante pentru copii. Copiii sunt, de asemenea, încurajați să-și exprime îngrijorările cu privire la traficul de copii și să propună recomandări pentru acțiuni viitoare. Contribuția copiilor alimentează activitățile de promovare și susținere și le permite acestora să participe la discuțiile mai largi pe tema traficului de persoane.

Dimensiunea regională a programului reunește parteneri de implementare din regiune pentru a schimba între ei informații, strategii și experiențe despre intervențiile în traficul de copii, în speranța consolidării capacității, la nivel național și regional, de a răspunde eficient acestui fenomen. Lecțiile învățate din aceste intervenții vor sta la baza viitoarelor ghiduri de intervenție care urmează să fie diseminate, la finalul programului, către factorii principali de decizie și practicienii din domeniu.

Principalele obiective ale programului regional sunt:

1. Să contribuie la o mai bună înțelegere și conștientizare cu privire la nevoile și preocupările copiilor traficați și ale celor aflați în situație de risc, prin consultarea directă cu aceștia și prin implicarea lor activă în conceperea, implementarea și/sau evaluarea programelor. Pe baza opiniilor copiilor și a feedback-ului venit de la ei, se vor concepe programele și recomandările principale pentru viitoare acțiuni.
2. Să genereze intervenții mai numeroase și mai eficiente în traficul de copii, în mod direct, prin implementarea a șase proiecte pilot la nivel național și indirect, prin culegerea și diseminarea bunelor practici și ghidurilor de intervenție extrase din experiența proiectelor. Intervențiile directe sunt adaptate contextului specific din fiecare țară și pornesc de la capacitățile și/sau expertiza existente de partea partenerilor de implementare.

3. Să consolideze, la nivel regional, rețeaua de actori implicați în răspunsurile anti-trafic de-a lungul Europei de sud-est, în mod direct, prin facilitarea unor acțiuni conjugate ale partenerilor incluși în programul regional, și indirect, prin participarea activă la și sprijinirea forumurilor de coordonare la nivel național și regional.
4. Să contribuie la obiectivul pe termen mai lung, de eliminarea a traficului de copii și să cultive un mediu în care drepturile copiilor sunt promovate și respectate, prin acțiuni de dezvoltare a capacității de răspuns, de susținere și promovare oficială sau informală în favoarea chestiunilor legate de drepturile copilului pe lângă principalii actori anti-trafic, inclusiv guverne, organizații internaționale și lucrători din linia întâi.

Grupurile - țintă

Programul vizează copiii traficați și copiii aflați în situație de risc din Albania, Croația, Kosovo, Muntenegru, Serbia și România, băieți și fete cu vârsta sub 18 ani, care sunt traficați cu scopul de a fi puși la muncă forțată și cerșit, sau exploatați sexual. Grupurile de copiii aflați în situație de risc diferă în funcție de contextul național dar includ: copii care suferă abuzuri și violență în familie, copii cărora le lipsește sprijinul și protecția din partea familiei, copii care au abandonat școala, copii marginalizați socio-economic și copii care au fost traficați. Alți beneficiari direcți sunt: asistenții sociali, poliția, profesorii, judecătorii și reprezentanții guvernului, precum și ONG-urile partenere care participă la activitățile de dezvoltare a capacității de răspuns. Beneficiarii indirecti sunt părinții, familiile aflate în situație de risc, publicul larg și alți actori care activează în domeniul combaterii traficului.

Rezumatul proiectelor pilot

ALBANIA - Prevenire și reintegrare prin dezvoltarea comunității: Centre de tineret și Centrul Socio-Educativ

Salvați Copiii Albania și ONG-ul partener, Ajutați Copiii, au înființat centre de tineret în două zone de mare risc din țară. Centrele sunt conduse de un consiliu de conducere alcătuit din copii și tineri. Copiii din aceste centre sunt formați pentru a deveni tineri educatori și pentru a desfășura ateliere de lucru pe tema traficului de copii în orașele mici și satele adiacente. Centrele sunt frecventate zilnic de 80-100 de copii cu vârsta între 8 și 18 ani. Aici se organizează activități educaționale și recreative și se țin dezbateri bilunare pe teme sociale, inclusiv pe tema traficului de copii.

Salvați Copiii sprijină, de asemenea, ONG-ul local, Copiii Lumii Albania, în derularea unui program de reintegrare școlară în cadrul unui centru socio-educativ destinat copiilor străzii și copiilor care muncesc, centru care este situat într-unul din cele mai sărace cartiere din Tirana. Echipa de educatori și asistenți sociali ai organizației Copiii Lumii Albania lucrează îndeaproape cu un număr de 150 de copii (cu vârste între 6 și 18 ani) și cu familiile lor, oferindu-le sprijin material, educațional și servicii de consiliere cu scopul de a-i ajuta să-și dezvolte noi deprinderi, sentimentul de respect de sine și de a le crea noi oportunități de viitor.

CROAȚIA Prevenire printr-un ciclu de ateliere de dezvoltarea anumitor deprinderi de viață pentru copiii croați și prin interviuri cu copii separați de familiile lor

Centrul pentru Inițiative de Politici Sociale (CSPI) din Croația a dezvoltat și sprijină în continuare implementarea unui

curriculum de conștientizare cu privire la traficul de copii, curriculum care include formarea anumitor deprinderi de viață pentru un număr de 60 de copii croați aflați în situație de mare risc (cu vârste cuprinse între 9 și 18 ani), în cadrul unor centre de zi din Zagreb. CSPI lucrează în parteneriat cu Ministerul pentru Asistență Socială, desfășurând interviuri cu copiii migranți separați de familiile lor, adăpostiți de un centru din Zagreb, cu scopul de a-i referi către serviciile adecvate care oferă suport social, legal și psihologic și de a investiga legătura dintre migrație și trafic.

KOSOVO - Prevenire prin ateliere de conștientizare în cluburile copiilor, prin campanii mass-media care vizează aspectele cererii și ofertei în traficul de copii, Conferința Anti-Trafic din Kosovo

Salvați Copiii Kosovo, în parteneriat cu ONG-urile locale, Centrul de Tineret Gjakova, Comitetul pentru protecția Drepturilor Copiilor și Kosovo Action Together, a desfășurat ateliere de lucru de conștientizare anti-trafic cu 9.230 de copii (cu vârste cuprinse între 12 și 17 ani) în cluburi ale copiilor din trei regiuni aflate în recesiune economică: Gjakova, Skenderaj și Podujeva. Salvați Copiii a mai desfășurat, în paralel, două campanii mass-media la nivelul întregii regiuni, folosind canale video, radio și afișe tipărite pentru a mări gradul de conștientizare al tinerilor cu privire la traficul de copii din Kosovo, precum și pentru a viza sectorul din care provine „cererea” - și anume, clienții industriei sexului din Kosovo. În cele din urmă, Salvați Copiii a co-facilitat organizarea unei Conferințe Anti-Trafic în Kosovo, care a reunit pentru prima dată principalii actori implicați în prevenirea și combaterea traficului de copii de pe întreg teritoriul Kosovo, pentru a discuta despre trafic și a elabora un plan de acțiune. Salvați Copiii lucrează în prezent în colaborare cu Ministerul Educației pentru a dezvolta în programa școlară o componentă anti-trafic și desfășoară acțiuni de formare cu profesorii pe tema traficului de copii.

Muntelegru - Prevenire prin ateliere de conștientizare în școli

Salvați Copiii Muntelegru a organizat ateliere de lucru pe tema traficului de copii cu 14.650 de copii și tineri (cu vârste cuprinse între 12 și 18 ani) în școlile primare și secundare din 17 orașe mari din Muntelegru. Această acțiune a făcut parte din campania de conștientizare cu privire la traficul de copii din Muntelegru. De asemenea, a desfășurat ateliere de lucru cu copiii aflați în situație de risc din taberele de refugiați, centrele colective, așezările de romi, cluburile pentru familiile adoptive și orfelinat și a organizat o tabără de vară pe tema traficului de copii și a drepturilor copilului pentru 50 de copii și tineri dezavantajați. Salvați Copiii a analizat feedback-ul primit de la copii cu privire la traficul de copii, publicând rezultatele acestei analize sub forma unui raport de cercetare.

România - Protecție și reintegrare prin asistarea femeilor și fetelor care au fost traficate; Dezvoltarea capacității pentru profesioniștii din domeniu; Prevenire prin ateliere de conștientizare și campanii mass-media

Salvați Copiii România, în parteneriat cu OIM și Ministerul de Interne a oferit asistență directă sub forma unor servicii de consiliere și sprijin pentru reintegrare pentru 45 de femei și fete traficate sau care se aflau în situație de mare risc. A desfășurat, de asemenea, ateliere de formare cu 131 de profesioniști (polițiști, asistenți sociali, psihologi și reprezentanți guvernamentali) cu privire la cum se lucrează cu copiii care au fost exploatați sexual, abuzați și traficați, iar în prezent pregătește apariția unui Ghid de Bune Practici pentru Profesioniști. Salvați Copiii lucrează de asemenea în domeniul prevenirii, desfășurând ateliere de conștientizare a problemei traficului de ființe umane cu 1.290 de copii (cu vârste cuprinse

între 12 și 15 ani) în 52 de școli din București și derulează o campanie în mass-media pentru a conștientiza publicul cu privire la strategiile de recrutare în traficul de copii.

Serbia - Prevenire prin ateliere de conștientizare, campanie mass-media și masă rotundă

Salvați Copiii Serbia, în parteneriat cu ONG-urile locale, Centrul pentru Drepturile Copilului, Astra și Centrul de Informare al Romilor, a desfășurat ateliere de conștientizare cu privire la traficul de copii cu un număr de 2.545 de copii (cu vârste cuprinse între 12 și 15 ani) în școlile primare și secundare din Serbia. Salvați Copiii Serbia a derulat, de asemenea, o campanie mass-media, compusă din scurte spoturi radio și TV, afișe tipărite care au fost diseminate pe întreg teritoriul Serbiei. În cele din urmă, Salvați Copiii Serbia a organizat o masă rotundă pe tema traficului de copii, reunind practicienii din domeniu, pentru a face schimb de experiență în ceea ce privește intervențiile de proiect și a publicat un raport în acest sens.

RĂSPUNS LA PROBLEMA TRAFICULUI DE COPII

Ghid introductiv cu privire la intervențiile bazate
pe drepturile copilului, extras din experiențele
organizației Salvați Copiii în Europa de sud-est